

Max Hoelz

...στην κόκκινη σημαία

η επανάσταση στη Γερμανία, 1918-1921

ΔΑΙΜΩΝ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΜΙΣΩ ΤΟΥΣ ΤΕΜΠΕΛΗΔΕΣ ΠΟΥ ΔΙΑΒΑΖΟΥΝ

F. NIETZSCHE

Max Hoelz

...στην κόκκινη σημαία

η επανάσταση στη Γερμανία, 1918-1921

ΔΑΙΜΩΝ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

στον σύντροφο Σ.Σ.
στο ακατάβλητο πείσμα

για την έκδοση

Πολλά χρόνια πριν, διαβάζοντας το "ΣΠΑΡΤΑΚΟΣ, η Κομμούνα του Βερολίνου, 1919" του Andre Prudhommeaux,[1] "κόλλησα" με ένα όνομα και μια περιγραφή που μου προκάλεσαν το ενδιαφέρον: «(...) Αργότερα, ένα τμήμα από το αρχικό Κομμουνιστικό Κόμμα, αποσπάστηκε από την κεντρική διοίκηση (K.P.D. - Κομμουνιστικό Κόμμα Γερμανίας) και ίδρυσε ένα αντικοινοβουλευτικό επαναστατικό κόμμα (K.A.P.D. - Κομμουνιστικό Εργατικό Κόμμα Γερμανίας), του οποίου ο πιο γνωστός αγωνιστής ήταν ο Max Hoelz, άνθρωπος της δράσης, του ύψους του Μάχνο ή του Ντουρούτι».

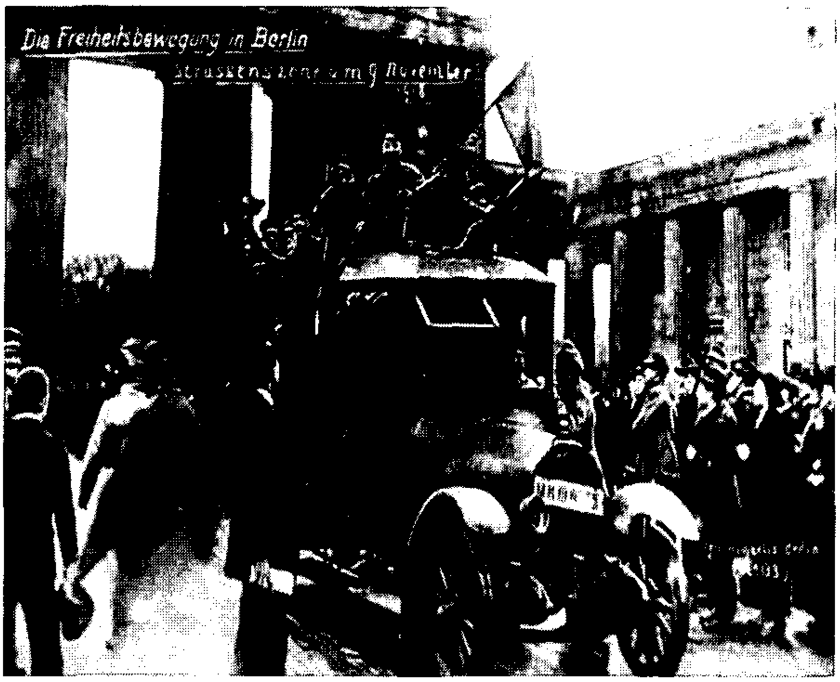
Το επόμενο ερέθισμα ήρθε πολλά χρόνια αργότερα, όταν έπεσα πάνω στον προκλητικό λόγο του Paco Taibo: «Ο Max Hoelz θεωρούταν από τους σοσιαλδημοκράτες ως επικίνδυνος τυχοδιώκτης, από τους επίσημους κομμουνιστές ως ανεύθυνος και προδότης, από την κομμουνιστική αριστερά ως αναρχικός, από τους αναρχικούς ως λενινιστής» ...Ένας τέτοιος τύπος, σίγουρα μου έκανε.

Ξεχασμένη σε ένα παλαιοβιβλιοπωλείο βρήκα μια "αρχαία" έκδοση της δεκαετίας του '30, την αυτοβιογραφία του, "FROM WHITE CROSS TO

1 εκδόσεις Διεθνής Βιβλιοθήκη

RED FLAG, the autobiography of Max Hoelz -waiter, soldier, revolutionary leader-".[2] Ο Δαίμων του Τυπογραφείου, θέλοντας να παράσχει ένα ακόμα ιστορικό "εργαλείο", έρχεται σήμερα να παρουσιάσει εκτεταμένα αποσπάσματα αυτού του βιβλίου, καθώς η Ελλάδα της δεκαετίας μας θυμίζει σε πολλά τη Δημοκρατία της Βαϊμάρης της μεσοπολεμικής Γερμανίας, εκεί που συναντιόταν η οικονομική κρίση με την άνοδο του φασισμού, αλλά και εκεί που διεξαγόταν ένας λυσσαλέος πόλεμος για την επαναστατική προοπτική.

2 εκδόσεις Jonathan Cape

η επανάσταση στη Γερμανία, 1918-1921[1]

1 Εδώ, προκειμένου να τοποθετηθούν στο ιστορικό τους πλαίσιο και να γίνουν πιο κατανοητά όσα ο Hoelz παρακάτω διηγείται, θα επιχειρηθεί να δοθεί μια πολύ γενική αναφορά των επαναστατικών γεγονότων που διαδραματίστηκαν στη Γερμανία το 1918-'21, στον απόηχο της ρώσικης επανάστασης, έχοντας σε μεγάλο βαθμό κοινή αφορμή (την κούραση και εναντίωση του λαού στο ήδη πολυετές μακέλεμα του Α' παγκόσμιου πολέμου) και κοινή αιτία (την εναντίωση στην καπιταλιστική εκμετάλλευση, το σοσιαλιστικό όραμα).

Το ξέσπασμα του Α' παγκόσμιου πόλεμου βρίσκει το Γερμανικό Σοσιαλδημοκρατικό Κόμμα να είναι το μεγαλύτερο κόμμα του κοινοβουλίου, έχοντας συγκεντρώσει το 28% των ψήφων στις εκλογές του 1912. Με ένα εκατομμύριο κομματικά μέλη και δυόμισι εκατομμύρια μέλη στα συνδικάτα που ελέγχει, το κόμμα έχει πρωταγωνιστικό ρόλο στην κοινωνικοπολιτική ζωή. Αρχικά συμμερίζεται την αντιπολεμική - διεθνιστική θέση των σοσιαλιστικών κομμάτων, σύντομα όμως προσανατολίζεται σε μια "πατριωτική" γραμμή. Η κήρυξη του πολέμου στη Ρωσία (1 Αυγούστου 1914) θα δώσει στους σοσιαλδημοκράτες την πρόφαση που αναζητούσαν: «δεν πρόκειται για έναν επεκτατικό πόλεμο αλλά για πόλεμο της ...δημοκρατικής Γερμανίας κατά της απολυταρχικής τσαρικής Ρωσίας». Την επόμενη κιόλας μέρα, τα συνδικάτα αποφασίζουν την... αναστολή της πάλης των τάξεων προς όφελος της πατρίδας. Οι σοσιαλδημοκράτες εγκρίνουν στο κοινοβούλιο τις πολεμικές δαπάνες.

Μοναδικός σοσιαλδημοκράτης βουλευτής που αντιτίθεται είναι ο Καρλ Λίμπνεχτ, που σύντομα όμως θα βρεθεί επιστρατευμένος (το μοναδικό μέλος του κοινοβουλίου που επιστρατεύτηκε) και αργότερα φυλακισμένος για εσχάτη προδοσία. Έχει όμως ήδη ιδρύσει με τη Ρόζα Λούξεμπουργκ και άλλα μέλη της αριστερής τάσης του κόμματος, τη "Διεθνή Ομάδα" που αντιτίθεται στην "πατριωτική" στροφή των σοσιαλδημοκρατών. Ένα χρόνο αργότερα, η Διεθνής Ομάδα θα μετεξελιχθεί στην "Ένωση ΣΠΑΡΤΑΚΟΣ".

Ο αντίκτυπος των τεράστιων ανθρώπινων απωλειών στον πόλεμο, η δωδεκάωρη εργασία στην πολεμική (κυρίως) βιομηχανία, η επίδραση της

ρώσικης επανάστασης, θα σημάνουν, με τον ερχομό του 1918, το τέλος της "κοινωνικής ειρήνης".

28 Γενάρη 1918: Γενική απεργία σε πολλές γερμανικές πόλεις. Σχηματισμός εργατικών συμβουλίων. Τρεις μέρες αργότερα, οι απεργίες απαγορεύονται.

6-9 Απριλίου: Συγκροτείται το ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΟ ΚΟΜΜΑ (Α.Σ.Κ.) από διαγραφέντα μέλη των σοσιαλδημοκρατών και την Ένωση ΣΠΑΡΤΑΚΟΣ. Βασική θέση συσπείρωσης είναι η διεθνιστική - ταξική γραμμή της αντίθεσης στον πόλεμο.

15-17 Απριλίου: Μαζικές απεργίες ξεσπούν και στο ίδιο το Βερολίνο.

Σεπτέμβριος: Το σοσιαλδημοκρατικό κόμμα καταρρίπτει και τα τελευταία προσχήματα. Συμμετέχει στην κυβέρνηση, στηρίζει ανοιχτά τον πόλεμο, αναλαμβάνει την τιθάσευση των εργατών και των συνδικάτων που σε μεγάλο βαθμό βρίσκονταν υπό τον έλεγχό του.

1 Οκτωβρίου: Συνδιάσκεψη της Ένωσης ΣΠΑΡΤΑΚΟΣ που ακόμα αποτελεί τμήμα του Α.Σ.Κ.

30 Οκτωβρίου: Στασιάζουν στο Κίελο τα πληρώματα πλοίων του γερμανικού στόλου της Βαλτικής όταν αντιλαμβάνονται ότι οι ναύαρχοι σκοπεύουν να αποπλεύσουν με σκοπό μια ολοκληρωτική ναυμαχία με τον αγγλικό στόλο. Η στάση καταστέλλεται και 400 ναύτες φυλακίζονται.

3 Νοεμβρίου: Συνεχείς διαδηλώσεις στο Κίελο, όπου στρατιώτες, ναύτες και εργάτες απαιτούν την απελευθέρωση των συναδέλφων τους και τον τερματισμό του πολέμου, καταλήγουν σε ένοπλες συγκρούσεις με νεκρούς και τραυματίες.

4 Νοεμβρίου: Το κίνημα στο Κίελο γενικεύεται και 2.000 εξεγερμένοι σχηματίζουν συμβούλιο στρατιωτών. Η στρατιωτική διοίκηση υποχωρεί στα αιτήματα των στρατιωτών, πλην αυτού της καθαίρεσης του αυτοκράτορα.

5 Νοεμβρίου: Γενική εργατική απεργία στο Κίελο. Τα συμβούλια των εργατών και των στρατιωτών είναι κύριοι της πόλης και του λιμανιού. Το μοναδικό πλοίο που παραμένει πιστό στην κυβέρνηση καταλαμβάνεται και ο κυβερνήτης του εκτελείται.

Στο Λίμπεκ, οι εξεγερμένοι καταλαμβάνουν τον σιδηροδρομικό σταθμό και το τηλεγραφείο. Μέχρι το βράδυ ελέγχουν όλη την πόλη.

6 Νοεμβρίου: Στους δρόμους του Αμβούργου βγαίνουν 70.000 εργάτες. Μετά από σύντομες ένοπλες συγκρούσεις η πόλη περνάει στα χέρια των επαναστατών. Τα στρατόπεδα καταλαμβάνονται και ο λαός οπλίζεται.

Εξέγερση και στη Βρέμη όπου σχηματίζονται εργατικά συμβούλια.

Οι σοσιαλδημοκράτες καλούν τον λαό να μην παρασύρεται από τα "ανεύθυνα στοιχεία". Καλούν ωστόσο, μέσα στον καταιγισμό των γεγονότων, στη λήξη του πολέμου, στην κατάργηση της μοναρχίας, σε γενική αμνηστία.

7 - 8 Νοεμβρίου: Η επανάσταση και τα εργατικά συμβούλια εξαπλώνονται σε Ανόβερο, Κολονία, Μόναχο, Λειψία, Δρέσδη, Ντίσελντορφ, Φρανκφούρτη, Στουτγκάρδη, Νυρεμβέργη και δεκάδες άλλες πόλεις. Αποφυλακίζεται η Ρόζα Λούξεμπουργκ.

Στο Μόναχο πραγματοποιείται μεγάλη εργατική διαδήλωση. Καταλαμβάνεται η πολυτελέστερη μπυραρία της πόλης και ανακηρύσσεται σε έδρα του συμβουλίου των εργατών-στρατιωτών. Το παλάτι περικυκλώνεται και ο βασιλιάς της Βαυαρίας φεύγει κυνηγημένος. Η δυναστεία κηρύσσεται έκπτωτη.

9 Νοεμβρίου, Βερολίνο: Τεράστιες εργατικές μάζες εγκαταλείπουν τα εργοστάσια και τις εργατογειτονιές και βαδίζουν προς το κέντρο της πόλης. Η αστυνομία δεν τολμά να προβάλει αντίσταση και αφοπλίζεται. Πολλοί στρατιώτες ενώνονται με τους εξεγερμένους, ενώ μόνο σε ένα στρατόπεδο οι αξιωματικοί ανοίγουν πυρ κατά των διαδηλωτών. Τα στρατόπεδα καταλαμβάνονται. Αργά το απόγευμα ανακοινώνεται η καθαίρεση του αυτοκράτορα.

«Στις 9 Νοέμβρη, οι εργάτες και οι στρατιώτες γκρέμισαν το παλιό καθεστώς στη Γερμανία. Στα πεδία των μαχών στη Γαλλία διαλύθηκαν οι αιματηρές αυταπάτες για μια παγκόσμια κυριαρχία της πρωσικής μπότας. Οι εγκληματικές συμμορίες που άναψαν την παγκόσμια πυρκαγιά και έριξαν τη Γερμανία μέσα σε μια θάλασσα αίματος, κάνουν τώρα την τελευταία τους προσευχή. Και ο λαός που χρόνια εξαπατημένος είχε χάσει κάθε αίσθηση πολιτισμού, τιμής και ανθρωπισμού, μπροστά στην άβυσσο ξύπνησε από τον βαθύ του λήθαργο. Στις 9 Νοεμβρίου το προλεταριάτο ξεσηκώθηκε και συνέτριψε τον άτιμο ζυγό». (Ρόζα Λούξεμπουργκ)

Οι σοσιαλδημοκράτες επιχειρούν να τιθασεύσουν και να καρπωθούν το επαναστατικό ρεύμα. Προτείνουν στο Α.Σ.Κ. τη δημιουργία κυβέρνη-

σης, ενώ ιδρύουν και ξεχωριστά, ελεγχόμενα από αυτούς, "συμβούλια εργατών - στρατιωτών". Ο πρίγκιπας της Βάδης παραιτείται από καγκελάριος (είχε ήδη αποποιηθεί του θρόνου του) και τη θέση του καταλαμβάνει (κατόπιν μεταξύ τους συνεννόησης) ο σοσιαλδημοκράτης Έμπερτ. Τελικά το Α.Σ.Κ. αποδέχεται την πρόταση συνεργασίας των σοσιαλδημοκρατών, "πιστό" σε μια διαδικασία διαρκών παλινδρομήσεων. Ο Λίμπνεχτ (που μόλις έχει αποφυλακιστεί) θέτει όρους που ουσιαστικά καθιστούν ανέφικτη τη συμμετοχή του Σπάρτακου στην κυβέρνηση. Οι σπαρτακιστές καταλαμβάνουν το κτίριο και τις εγκαταστάσεις μιας συντηρητικής εφημερίδας, κάνοντάς τα έδρα της εφημερίδας τους, της Κόκκινης Σημαίας.

10 Νοεμβρίου: Ο Έμπερτ συναντάται με το Γενικό Επιτελείο Στρατού για να αντιμετωπίσουν από κοινού τον "μπολσεβίκικο κίνδυνο".

11 Νοεμβρίου: Τερματισμός του Α' παγκοσμίου πολέμου. Το επόμενο χρονικό διάστημα ανακοινώνεται η διενέργεια εκλογών για τις 19 Ιανουαρίου 1919, ενώ συμβούλια εργατών - στρατιωτών από κάποιες πόλεις δηλώνουν την υποστήριξή τους προς τη σοσιαλδημοκρατική κυβέρνηση.

7-8 Δεκεμβρίου: Πρώτες αυτόνομες διαδηλώσεις του Σπάρτακου στο Βερολίνο περιφρουρούνται από ένοπλες ομάδες. Συμμετέχουν 150.000 άνθρωποι.

14 Δεκεμβρίου: Δημοσιεύεται στην Κόκκινη Σημαία ένα από τα πιο εμβληματικά επαναστατικά κείμενα του 20ου αιώνα, "Τι ζητάει ο Σπάρτακος", το πρόγραμμα της οργάνωσης, γραμμένο από τη Ρόζα Λούξεμπουργκ:

«(...) Ο σοσιαλισμός είναι την ώρα τούτη η μόνη ελπίδα της ανθρωπότητας. Πάνω από τα καταρρέοντα τείχη του καπιταλιστικού κόσμου, λάμπουν τώρα με γράμματα φωτιάς τα λόγια του Κομμουνιστικού Μανιφέστου: Σοσιαλισμός ή πτώση στη βαρβαρότητα.

Η πραγματοποίηση της κομμουνιστικής κοινωνικής οργάνωσης είναι το πιο επιτακτικό καθήκον που μπήκε ποτέ σε μία τάξη ή σε μία επανάσταση σε όλη την ιστορία του κόσμου. Αυτό το καθήκον συνεπάγεται την πλήρη καταστροφή του κράτους, μια γενική ανατροπή όλων των οικονομικών και κοινωνικών βάσεων του σημερινού κόσμου. Αυτή η καταστροφή και η ανατροπή δεν μπορούν να προκύψουν από τα διατάγματα της όποιας ηγεσίας, επιτροπής ή κοινοβουλίου. Η πρωτοβουλία και επίτευξή τους δεν μπορούν να εξασφαλιστούν παρά από τις ίδιες τις λαϊκές μάζες.

(...) Η ουσία της σοσιαλιστικής κοινωνίας συνίσταται σε τούτο: ότι η μεγάλη μάζα των εργαζομένων παύει να είναι μια μάζα διευθυνόμενη και ότι αντίθετα αρχίζει να ζει, με όλο της το είναι, όλη την ενεργό πολιτική και οικονομική ζωή, που τη διευθύνει με τον αυτοκαθορισμό της, τον διαρκώς όλο και πιο συνειδητό και ελεύθερο. Από τις ανώτερες διοικητικές θέσεις του κράτους ως την τελευταία κοινότητα, η προλεταριακή μάζα πρέπει να διαλύσει τα κυριαρχικά όργανα της αστικής ηγεμονίας.

Για τον σκοπό αυτό πρέπει να πάρει την εξουσία με δικά της ταξικά όργανα. Με τα Συμβούλια των εργατών και στρατιωτών θα πρέπει να αντικαταστήσει όλες αυτές τις λειτουργίες, να επιβλέπει όλες τις υπηρεσίες και να συντονίσει όλες τις κοινωνικές ανάγκες με τα ιδιαίτερα ταξικά της συμφέροντα και τα σοσιαλιστικά καθήκοντα. Μόνο μια αμοιβαία επίδραση σταθερή, ζωντανή, ανάμεσα στις λαϊκές μάζες και τα όργανά τους, τα Συμβούλια των εργατών και των στρατιωτών, μπορεί να εξασφαλίσει την πορεία της κοινωνίας σε ένα πνεύμα κομμουνιστικό».

23-24 Δεκεμβρίου: Εξέγερση στρατιωτών και ναυτών στο Βερολίνο. Η κυβέρνηση των σοσιαλδημοκρατών έχει όμως πάρει τις αποφάσεις της: κάθε επαναστατική κίνηση πρέπει να κατασταλεί, ακόμα και αν πνιγεί στο αίμα. Το Κάστρο που ελέγχουν οι εξεγερμένοι κανονιοβολείται με αποτέλεσμα 67 νεκρούς. Οι κυβερνητικές δυνάμεις, ωστόσο, δεν καταφέρνουν να επιβληθούν.

25 Δεκεμβρίου: Ο Σπάρτακος και άλλοι αριστεροί επαναστάτες πραγματοποιούν πορεία που καταλαμβάνει τα γραφεία της εφημερίδας των σοσιαλδημοκρατών. Εκεί ανακαλύπτεται ολόκληρο οπλοστάσιο που απαλλοτριώνεται.

29 Δεκεμβρίου: Μετά τη σφαγή της 24ης Δεκεμβρίου, το Α.Σ.Κ. εγκαταλείπει την κυβέρνηση.

29 Δεκεμβρίου 1918 - 1 Ιανουαρίου 1919: Συνέδριο του Σπάρτακου με το οποίο, και τυπικά, διαρρηγνύονται οι σχέσεις με το Α.Σ.Κ., ενώ ιδρύεται το Κομμουνιστικό Κόμμα Γερμανίας (Ένωση ΣΠΑΡΤΑΚΟΣ). Με σαφή πλειοψηφία (62 στους 85 συνέδρους) απορρίπτεται η πρόταση των Λίμπνεχτ και Λούξεμπουργκ για συμμετοχή στις επικείμενες εκλογές και υιοθετείται αντικοινοβουλευτική στάση.

4 Ιανουαρίου: Η κυβέρνηση καθαιρεί τον αριστερό επαναστάτη Έιχορν που ως νομάρχης του Βερολίνου ήταν υπεύθυνος και για ένα σώμα “επαναστατικής αστυνομίας”. Ο Έιχορν είχε αρνηθεί να στραφεί ενάντια στους εξεγερμένους της 23ης Δεκέμβρη.

5 Ιανουαρίου: Μεγάλη διαδήλωση κατά της καθαίρεσης Έιχορν εμποδίζει την ανάληψη καθηκόντων από τον εγκάθετο των σοσιαλδημοκρατών. Το βράδυ πραγματοποιείται συνεδρίαση του Σπάρτακου, του Α.Σ.Κ. και των "Ανθρώπων Εμπιστοσύνης" (ενός επιτελείου εργατών που δεν συμμετέχουν σε κάποιο κόμμα αλλά απολαμβάνουν μεγάλου κύρους στους εργασιακούς τους χώρους). Αποφασίζουν να επιχειρήσουν την ανατροπή της κυβέρνησης και τον σχηματισμό μιας Προσωρινής Επαναστατικής Επιτροπής. Κηρύσσεται γενική απεργία και καλείται συγκέντρωση για την επόμενη μέρα. Καταλαμβάνονται εγκαταστάσεις εφημερίδων, δημόσια κτίρια και σιδηροδρομικοί σταθμοί.

6 Ιανουαρίου: Οι φορείς της εξουσίας, τα υπολείμματα του παλιού καθεστώτος και οι σοσιαλδημοκράτες, προσωρινά έχουν παραλύσει μπροστά στην ορμή των γεγονότων. Ο υπουργός πολέμου, Ράινχαρντ, και ο σοσιαλδημοκράτης Νόσκε είναι οι μόνοι που είναι διατεθειμένοι να φτάσουν τη σύγκρουση στα άκρα. «Κάποιος πρέπει να παίξει το ρόλο του αιμοβόρου σκύλου. Δεν φοβάμαι τις ευθύνες μου» δηλώνει ο Νόσκε που αναλαμβάνει να ηγηθεί της στρατιωτικής αντιπαράθεσης. Του παραχωρούνται απόλυτες εξουσίες. Οι οδομαχίες ήδη έχουν ξεσπάσει στο Βερολίνο. Το ίδιο κιόλας βράδυ η ηγεσία του Α.Σ.Κ. αρχίζει διαπραγματεύσεις με την κυβέρνηση.

Ο Νόσκε σημειώνει αργότερα: «Αν το πλήθος είχε αρχηγούς αποφασισμένους που ήξεραν τι ήθελαν, αντί να έχει απλώς καλούς ρήτορες, θα είχε γίνει κυρίαρχο του Βερολίνου εκείνη τη μέρα, γύρω στο μεσημέρι».

7 Ιανουαρίου: Σε πολλές πόλεις ξεσπούν απεργίες συμπαράστασης στη βερολινέζικη εξέγερση και καταλαμβάνονται αντιδραστικές εφημερίδες.

9-10 Ιανουαρίου: Μάχες στο Βερολίνο και το Σπαντάου. Δεκαπέντε νεκροί στη Δρέσδη και πέντε στη Στουτγκάρδη. Ανακηρύσσεται η Δημοκρατία των Συμβουλίων στη Βρέμη, ενώ οι εργάτες καταλαμβάνουν το Ντίσελντορφ. Η μάχη του Βερολίνου φαίνεται όμως ήδη να έχει κριθεί. Πέφτει η κατειλημμένη εφημερίδα του σοσιαλδημοκρατικού κόμματος και παραδίνονται, υφιστάμενοι κτηνωδίες, οι τριακόσιοι σπαρτακιστές υπερασπιστές της.

14 Ιανουαρίου: Τελειώνουν οι μάχες στο Βερολίνο με ήττα του Σπάρτακου. Ο Καρλ Λίμπνεχτ γράφει στο τελευταίο άρθρο του στην Κόκκινη Σημαία:

«(...) Ο Σπάρτακος εξολοθρεύτηκε! Τα ξίφη, τα περίστροφα και τα τουφέκια της παλιάς γερμανικής αστυνομίας που ανασυγκροτήθηκε για να αφοπλίσει τους επαναστάτες εργάτες θα επισφραγίσουν την ήττα μας.

(...) Ο Σπάρτακος κείται στο έδαφος! Είναι αλήθεια! Οι επαναστάτες εργάτες του Βερολίνου συντρίφτηκαν: Είναι αλήθεια! Οι καλύτεροι από αυτούς κατακρεουργήθηκαν μαζικά! Είναι αλήθεια! Χίλιοι από τους πιο πιστούς πετάχτηκαν στα μπουντρούμια!

(...) "Ο Σπάρτακος εξολοθρεύτηκε!"

Ε! Μη βιάζεστε! Δεν το σκάσαμε! Δεν υποκύψαμε! Κι αν μας αλυσοδένουν, εμείς συνεχίζουμε να είμαστε εδώ και θα παραμείνουμε εδώ. Και η νίκη θα είναι δική μας.

Γιατί Σπάρτακος σημαίνει φωτιά και πνεύμα, σημαίνει ψυχή και καρδιά, σημαίνει θέληση και πράξη της προλεταριακής επανάστασης. Σπάρτακος σημαίνει: όλη η αθλιότητα και όλη η επιθυμία για ευτυχία, όλη η ταξική συνείδηση του προλεταριάτου και όλο το θάρρος του στον αγώνα. Γιατί Σπάρτακος σημαίνει παγκόσμια επανάσταση και σοσιαλισμός».

Την επόμενη μέρα δολοφονούνται οι Ρόζα Λούξεμπουργκ και Καρλ Λίμπνεχτ.

19 Ιανουαρίου: Οι εκλογές που διενεργούνται, βάζουν ουσιαστικά τέλος στο επαναστατικό κύμα των δύο τελευταίων μηνών. Χάρη στην ανοιχτά αντεπαναστατική στάση των σοσιαλδημοκρατών και στις παλινωδίες του Α.Σ.Κ., το καθεστώς καταφέρνει να επιβιώσει και σταδιακά να ακυρώσει τις λαϊκές κατακτήσεις των συμβουλίων. Το κοινοβούλιο συγκαλείται στην "ασφαλή" πόλη της Βαϊμάρης -απομακρυσμένη από το επαναστατικό Βερολίνο και ελεγχόμενη από τον αντιδραστικό στρατηγό Μέρκερ-, θέτοντας έτσι τις βάσεις της "Δημοκρατίας της Βαϊμάρης". Ο νέος σοσιαλδημοκράτης υπουργός στρατιωτικών, Νόσκε, αναθέτει στον Μέρκερ τη στρατολογία και τον εξοπλισμό των αντιδραστικών - αντεπαναστατικών "Freikorps" ("Ελεύθερα Σώματα") που αργότερα θα αποτελέσουν τη μαγιά του ναζιστικού κόμματος.

Ωστόσο, όλη την υπόλοιπη χρονιά δεν λείπουν οι αιματηρές εργατικές απεργίες και εξεγέρσεις, με σημαντικότερες τις παρακάτω στιγμές:

4 Φεβρουαρίου: Καταστέλλεται η Δημοκρατία των Συμβουλίων της Βρέμης, με 400 νεκρούς εργάτες.

17 Φεβρουαρίου: Γενική απεργία στη βιομηχανική περιοχή του Ruhr

εξελίσσεται σε ένοπλη αντιπαράθεση που κορυφώνεται στις 19 και 20 Φεβρουαρίου με δεκάδες νεκρούς.

Η εξέγερση απλώνεται και στην περιοχή της Σαξονίας, με επίκεντρο την πόλη Halle.

1-3 Μαρτίου: Τα Freikorps του στρατηγού Μέρκερ πολιορκούν το Halle. Σκοτώνονται 55 εργάτες.

Γενική απεργία στο Βερολίνο διεκδικεί την ανάκληση των αντεπαναστατικών μέτρων της νέας κυβέρνησης σοσιαλδημοκρατών και κέντρου, να παραμείνει η εξουσία στα εργατικά συμβούλια, να απελευθερωθούν οι φυλακισμένοι αγωνιστές.

5 Μαρτίου: Στο Βερολίνο, οι επαναστάτες εργάτες και στρατιώτες συγκρούονται με τα Freikorps και καταλαμβάνουν την αστυνομική διεύθυνση.

12-15 Μαρτίου: Οι μάχες κορυφώνονται στο Βερολίνο, με 1.200 νεκρούς.

6 Απριλίου: Στο Μόναχο ανακηρύσσεται η "Σοβιετική Δημοκρατία της Βαυαρίας". Στην πρώτη -"ουτοπική"- φάση της κυριαρχούν το Α.Σ.Κ. και οι αναρχικοί (όπως οι Gustav Landauer και Erich Muhsam[1]).

Έξι μόλις μέρες αργότερα, στις 12 Απριλίου, το Κ.Κ. με μια στρατιωτική κίνηση ανατρέπει την πρότερη κατάσταση και επιβάλλει την εξουσία του. Εφαρμόζει ένα πιο "πραγματιστικό" πρόγραμμα και δημιουργεί Κόκκινο Στρατό, εφαρμόζει την κοινωνική ιδιοκτησία στα μέσα παραγωγής, προβαίνει σε μαζικές απαλλοτριώσεις αγαθών, εγκαινιάζει σχέσεις με τη σοβιετική Ρωσία, συλλαμβάνει ως ομήρους μέλη της αριστοκρατίας (από τους οποίους, αργότερα, αρκετοί εκτελούνται).

10-15 Απριλίου: Απεργίες σε Ντάντσιχ, Ανόβερο, Αμβούργο. Συγκρούσεις στο Ντίσελντορφ όπου σκοτώνονται σαράντα επαναστάτες.

1-4 Μαΐου: Τα στρατεύματα του Νόσκε ανακαταλαμβάνουν το Μόναχο. Άγρια καταστολή της Σοβιετικής Δημοκρατίας της Βαυαρίας, με περίπου 1.000 επαναστάτες να σκοτώνονται στις μάχες, ενώ 700 ακόμα εκτελούνται τις επόμενες μέρες.

20 Οκτωβρίου: Συνέδριο του Κ.Κ.Γ. στη Χαϊδελβέργη. Η αντισυγκεντρωτική - αντικοινοβουλευτική τάση μειοψηφεί και διαγράφεται από το κόμμα, παίρνει όμως μαζί της την πλειοψηφία των μελών και σχηματίζει

---

1 Βλ. στο παράρτημα για τους αναρχικούς κατά τη γερμανική επανάσταση, σελ. 113-114

το Κομμουνιστικό Εργατικό Κόμμα (K.A.P.D.). Το νέο κόμμα θα θεμελιώσει τις αντιλήψεις του συμβουλιακού κομμουνισμού, ασκώντας έντονη κριτική στον μπολσεβικισμό - λενινισμό.

13 Μαρτίου 1920: Εκδηλώνεται πραξικόπημα από τον μοναρχικό στρατηγό Luttwitz, τα στρατεύματα του οποίου καταλαμβάνουν το Βερολίνο. Η υπό τους σοσιαλδημοκράτες κυβέρνηση διαφεύγει στη Δρέσδη και οι στρατιωτικοί ορίζουν κυβέρνηση υπό τον ανώτερο κρατικό λειτουργό Wolfgang Kapp. Τα υπόλοιπα τμήματα του στρατού αρνούνται να υπακούσουν στις εντολές της κυβέρνησης και να χτυπήσουν τους πραξικοπηματίες. Κηρύσσεται γενική απεργία και ξεσπούν ένοπλες εργατικές εξεγέρσεις. Σημαντικότερη υπήρξε αυτή στην βιομηχανική περιοχή του Ruhr όπου 50.000 ένοπλοι εργάτες (κυρίως μέλη του Κ.Κ., του Α.Σ.Κ. και της αναρχοσυνδικαλιστικής FAUD - Ένωση Ελεύθερων Εργατών Γερμανίας-[2]) σχημάτισαν τον Κόκκινο Στρατό του Ruhr. Οι επαναστάτες αρχικά κατέλαβαν το Ντίσελντορφ και το Έσσεν, ενώ σύντομα, νικώντας σε μια σειρά από μάχες τα Freikorps, έθεσαν υπό τον έλεγχό τους όλη την περιοχή.

2 Απριλίου: Η εισβολή είκοσι χιλιάδων ακόμα στρατιωτών έβαλε την περιοχή του Ruhr σε κατάσταση ανοικτού εμφυλίου πολέμου. Οι μάχες κράτησαν ως τις 12 Απρίλη, με 1.000 νεκρούς από τη μεριά του Κόκκινου Στρατού και 250 από τα Freikorps.

Η τελευταία εξέγερση της γερμανικής επανάστασης [3]

Η "Δράση του Μαρτίου" ήταν η τελευταία προλεταριακή εξέγερση της γερμανικής επανάστασης. Ούτε η εξέγερση του Αμβούργου (μια στρατιωτική επιχείρηση του Κ.Κ.), ούτε η ("διαταξική") αντίσταση στον κατοχικό γαλλικό στρατό στο Ruhr το 1923, μπορούν να θεωρηθούν προλεταριακές εξεγέρσεις. Η αποτυχία της Δράσης του Μαρτίου σημάδεψε την αρχή της αποσύνθεσης της κομμουνιστικής αριστεράς.

Μεταξύ της ήττας του Κόκκινου Στρατού του Ruhr και της Δράσης του Μαρτίου του 1921, οι προλετάριοι εξαπέλυσαν μια σειρά διασκορπισμένων τοπικών δράσεων, πότε αμυντικών και πότε επιθετικών, συ-

2 Βλ. παράρτημα, σελ.109

3 Ακολουθούν αποσπάσματα από το 15° κεφάλαιο (Η Δράση του Μαρτίου) του βιβλίου "The Communist Left in Germany, 1918-1921", των Gilles Dauve και Denis Authier.

γκρίσιμων (αν και σε διαφορετική κλίμακα) με αυτές που προηγουμένως είχαν ξεσπάσει σε κεντρική Γερμανία και Σαξονία, μη δυνάμενων όμως να ενώσουν τις δυνάμεις τους. Η Δράση του Μαρτίου πρώτα αναπτύχθηκε στην περιοχή του Halle και του Mansfeld που είχαν παραμείνει τα τελευταία επαναστατικά οχυρά μετά την καταστολή του Ruhr. Τα ορυχεία χαλκού στο Mansfeld και το υπερσύγχρονο εργοστάσιο χημικών στο Leuna αποτέλεσαν τη ραχοκοκαλιά της εξέγερσης. Οι εργάτες είχαν κρατήσει τα όπλα που είχαν απαλλοτριώσει το 1918. Η Σαξονία, που είχε προσελκύσει και άλλους εργάτες στα λιγνιτωρυχεία και στα εργοστάσια χημικών, παρέμενε το οχυρό του Α.Σ.Κ., παρά την επέκταση του Κ.Κ.Γ. που είχε εκεί την πιο στέρεη βάση του, με 60.000 μέλη. Στις εκλογές του Φεβρουαρίου του '21 είχε λάβει 200.000 ψήφους, περισσότερες απ' ότι είχαν αθροιστικά λάβει σοσιαλδημοκράτες και Α.Σ.Κ. (80.000 και 75.000 αντίστοιχα). Η περιοχή είχε υποβληθεί στον στρατιωτικό νόμο του πραξικοπήματος του Kapp και πολλά όπλα είχαν παραμείνει κρυμμένα. Οι εργάτες απαιτούσαν, πρώτα απ' όλα, τη μείωση των ωρών εργασίας και την εκδίωξη των ιδιωτικών δυνάμεων ασφαλείας από τα εργοστάσια, οι οποίες και τελικά δέχτηκαν βίαιη επίθεση. Νωρίς ή αργά, η κυβέρνηση θα έπρεπε να παρέμβει για να αποκαταστήσει την τάξη. (...)

Αστυνομικές δυνάμεις κατέφθασαν από το Βερολίνο και επενέβησαν στο Mansfeld στις 19 Μαρτίου. Στη διάρκεια της νύχτας οι εργάτες αποφάσισαν για απεργία στις 21 του μήνα. Στο μεταξύ, στις 20, πραγματοποιήθηκε βομβιστική επίθεση κατά της "Στήλης της Νίκης"[4] στο Βερολίνο, από ομάδα μάχης του Κ.Κ., με έμμεση συμμετοχή του Max Hoelz.

Ο Hoelz, με εργατική καταγωγή και εργάτης ο ίδιος, δεν είχε σχέση με την πολιτική πριν τον πόλεμο. Με την επιστροφή του από το μέτωπο μετά τον πόλεμο εντάχθηκε στο κίνημα. Πρώτα εντάχθηκε στο Α.Σ.Κ., κατόπιν μπήκε στο Κ.Κ.Γ., γινόμενος "διάσημος" οργανώνοντας ένοπλες ομάδες που ήταν ιδιαιτέρως αποτελεσματικές έναντι της αστυνομίας, του στρατού και των Freikorps. Τα ακόλουθα είναι περιγραφή μιας από τις ομάδες του Hoelz, σε μια αναφορά γραμμένη από ένα στέλεχος του Κ.Ε.Κ.: *«Κάθε μηχανοκίνητο απόσπασμα είχε από εξήντα ως διακόσιους άνδρες. Προηγούταν μια αναγνωριστική ομάδα, οπλισμένη με βαρύ πολυβόλο και άλλα ελαφρότερα όπλα, και ακολουθούσαν τα φορτηγά με τον βαρύ οπλισμό. Ύστερα ερχόταν το αυτοκίνητο του διοικητή με το "χρηματοκιβώτιο" και τον "υπεύθυνο οικονομικών". Ως οπισθοφυλακή ακολουθούσε ένα ακόμη φορτηγό*

4 Βλ. σελ. 59

με βαρύ οπλισμό. Όλα αυτά τα οχήματα ήταν καλυμμένα με κόκκινες σημαίες. Με το που έφταναν σε μία πόλη, επιτάσσονταν οι αναγκαίες προμήθειες και ληστεύονταν ταχυδρομεία και τράπεζες. Κηρυσσόταν γενική απεργία, αν και οι εργοδότες υποχρεώνονταν να πληρώνουν κανονικά τους μισθούς. Χασάπηδες και φουρνάρηδες υποχρεώνονταν να διαθέτουν τα προϊόντα τους κατά 30-60% φθηνότερα από τις συνήθεις τιμές. Η όποια αντίσταση συντριβόταν άμεσα και βίαια. Τέτοιες μονάδες ήταν ιδιαιτέρως ενεργές σε όλη τη Σαξονία μετά το πραξικόπημα του Kapp. Η δραστηριότητά τους, ωστόσο, οδήγησε σε σύγκρουση του Hoelz με τον Brandler, τοπικό ηγέτη του Κ.Κ., ο οποίος τον διέγραψε. Αυτός τότε εντάχθηκε στο Κ.Ε.Κ. και άρχισε να στέλνει μέρος των χρημάτων των απαλλοτριώσεων στο ταμείο του κόμματος. Δίχως να δίνει μεγάλη σημασία στη θεωρία του κόμματος, το θεώρησε ως μία πιο "εύκαμπτη" δομή. Ενώ με ζήλο διαφύλασσε την αυτονομία των -υπό την καθοδήγησή του- ένοπλων ομάδων, δεν δίστασε να συνεργάζεται με το Κ.Κ., το Κ.Ε.Κ. ή όποια άλλη ομάδα, οποτεδήποτε το θεωρούσε χρήσιμο».

Ο Hoelz ήταν ιδιαιτέρως δημοφιλής, ως αποτέλεσμα της τακτικής της αναδιανομής που εφάρμοζε, δηλαδή "να παίρνει από τους πλούσιους και να δίνει στους φτωχούς". Αρκετά συχνά, εργάτες που βρίσκονταν σε δύσκολη θέση στη δουλειά τους συμμετείχαν στις συγκεντρώσεις του. Τότε ο Hoelz εξανάγκαζε τους εργοδότες να καταβάλουν ένα συγκεκριμένο ποσό στους εργάτες τους, αλλιώς θα αντιμετώπιζαν αντίποινα. Εκτός από την εξαναγκαστική απόσπαση χρημάτων, το "ρεπερτόριό" του περιελάμβανε την απελευθέρωση κρατουμένων, την καταστροφή νομικών εγγράφων και αρχείων, τον εμπρησμό των επαύλεων των πλουσίων, κλπ. Ήταν εξίσου δημοφιλής και για την ικανότητά του να ξεγλιστράει διαρκώς από την αστυνομία. Η "Εργατική Κομμουνιστική Εφημερίδα" του Κ.Ε.Κ. εξέφρασε την κατηγορηματική έγκρισή της για την επίθεση στη Στήλη της Νίκης. Στις 22 και 23 του μήνα, πανομοιότυπες επιθέσεις πραγματοποιήθηκαν -εποπτευόμενες, οργανωμένες και υπό τον άμεσο έλεγχο του Hoelz και των μάχιμων ομάδων του Κ.Κ. και του Κ.Ε.Κ.- ενάντια σε δικαστήρια και αστυνομικά τμήματα πολλών πόλεων. (...)

Κατόπιν, ο Hoelz έφυγε από το Βερολίνο όπου ζούσε στην παρανομία από την άνοιξη του 1920, και έφτασε στη Σαξονία. Η ριζοσπαστικοποίηση των απεργιών, μαζί με τη δράση ένοπλων ομάδων σαν αυτές που καθοδηγούσε ο Hoelz, συνιστούσαν τη μοναδικότητα της Δράσης του Μαρτίου, που ελάχιστα όφειλε στην πρωτοβουλία ή τον έλεγχο των δύο κομμουνιστικών κομμάτων. Οι απεσταλμένοι και των δύο κομμάτων αποδείχτηκαν ανεπαρκείς στο να επηρεάσουν την πορεία των γεγονότων.

Όταν κηρύχτηκε η απεργία στο Mansfeld, οι δημόσιοι υπάλληλοι του Halle αυθορμήτως απέργησαν ως αλληλεγγύη. Στο εργοστάσιο του Leuna, στις 21 Μαρτίου, οι εργάτες κατήργησαν το παλιό εργατικό συμβούλιο και όρισαν μια επιτροπή δράσης που αποτελείτο από τέσσερα μέλη του Κ.Κ. και του Κ.Ε.Κ. (δύο συν δύο αντίστοιχα). Απαίτησαν την απόσυρση της αστυνομίας και διακήρυξαν ότι θα χτυπούσαν αν οι Sipos[5] πλησίαζαν στο εργοστάσιό τους, πράγμα που συνέβη στις 23 του μήνα. -Η αστυνομία τελικά κατέλαβε το εργοστάσιο στις 29, σκοτώνοντας 34 εργάτες και συλλαμβάνοντας 1.500.- (...)

Ο Hoelz κάλεσε, σε διάφορες πόλεις, τους εργάτες να οπλιστούν. Οι πρώτες αψιμαχίες ξέσπασαν στο Eisleben στις 23, η αστυνομία παρενέβη και προέβη σε κάποιες συλλήψεις. Ο Hoelz εγκατέστησε το αρχηγείο του σε αυτή την περιοχή, γνωστή για τα ορυχεία χαλκού. Τα αποσπάσματα επίθεσης που συγκρότησε αποτελούνταν από 2.500 εργάτες. Δεν ήταν ο μόνος που λειτούργησε κατά αυτόν τον τρόπο. Η περιοχή είχε ένα μεγάλο αριθμό μονάδων μάχης, με "διαβόητους" ή ανώνυμους αρχηγούς. Ο Plattner, για παράδειγμα, έπαιξε έναν εξίσου σημαντικό -με τον Hoelz- ρόλο στις μάχες του Μαρτίου, δίχως να επιδιώξει να δρέψει δημοσιότητα γύρω από το όνομά του. Άνθρωποι σαν και αυτούς ήταν οι πραγματικοί πρωταγωνιστές της εξέγερσης. Το Κ.Κ. και το Κ.Ε.Κ. απλώς εξέδιδαν ντιρεκτίβες, δίχως να έχουν πραγματική επιρροή στη ροή των γεγονότων όταν πλέον είχαν ξεκινήσει οι μάχες. (...)

Στις 27, ο Hoelz μοίρασε από πενήντα μάρκα στα μέλη των ένοπλων ομάδων. Βάδισαν προς το Halle αλλά τα εργατικά στρατεύματα περικυκλώθηκαν και αναγκάστηκαν να διασκορπιστούν. Ο Hoelz έλαβε μέρος στην τελευταία μάχη, την 1η του Απρίλη. Το Leuna είχε ήδη πέσει. Στις 31 του Μαρτίου, η κεντρική επιτροπή του Κ.Κ. είχε παύσει τις (προηγούμενες) εντολές της.

5 Βλ. υποσημείωση σελίδας 61

φωτογραφία του Hoelz στη Σοβιετική Ένωση

...στην κόκκινη σημαία

η παιδική μου ηλικία

Κάποιοι άνθρωποι θυμούνται σε όλη τους τη ζωή εκατοντάδες λεπτομέρειες από τα πρώτα τους παιδικά χρόνια. Υπάρχουν άλλοι που οι πρώτες τους αναμνήσεις ξεθωριάζουν προτού φτάσουν στο μέσο της ζωής τους. Εγώ θυμάμαι λίγα περιστατικά και συναισθήματα της παιδικής μου ηλικίας, αρκετά όμως από αυτά είχαν μια ξεχωριστή επιρροή στην εξέλιξή μου.

Δεν θυμάμαι καθόλου το μέρος όπου γεννήθηκα, το Moritz κοντά στη Riesa. Γεννήθηκα στις 14 Οκτωβρίου 1889. Ο πατέρας μου ήταν εργάτης σε πριονιστήριο και φύγαμε από τη Riesa όταν βρήκε μια άλλη δουλειά στο Hirschstein, στον ποταμό Έλβα. Δεν ήμουν ούτε δύο ετών.

Το κτήμα στο Hirschstein, με το εντυπωσιακό κάστρο του, φτιαγμένο σαν πλοίο πάνω σε έναν ψηλό βράχο που κατέβαινε κάθετα στην όχθη του Έλβα, άνηκε σε έναν λοχαγό του σώματος των ουσάρων. Για αρκετά χρόνια ο πατέρας μου δούλεψε σαν εργάτης γης σε αυτό το μεγάλο κτήμα. Η μητέρα μου δούλευε σαν εργάτρια.

Καθώς κανείς από τους γονείς μου δεν μπορούσε να προσέχει εμάς τα παιδιά (ήμασταν ήδη τέσσερα), συχνά μας κλείδωναν όλη τη μέρα σε ένα δωμάτιο για να μη βγαίνουμε έξω και κάνουμε αταξίες. Όμως, μας χτυπούσαν και για την ελάχιστη διαβολιά μέσα στο σπίτι. Μια βαριά δερμάτινη λωρίδα έπεφτε κοφτά πάνω στον πισινό μας και πηγαίναμε νηστικοί για ύπνο. Άλλες φορές μάς έδεναν για ώρες πάνω σε μια καρέκλα.

Δεν είχα τότε την αίσθηση, αλλά ούτε και τώρα που έχω μεγαλώσει, ότι οι γονείς μας μεταχειρίζονταν αυτές τις σκληρές τιμωρίες λόγω κά-

ποιας ιδιαίτερης ωμότητας ή έλλειψης αγάπης. Απλώς, αυτές ήταν οι "εκπαιδευτικές μέθοδοι" της εποχής, ειδικά στην επαρχία. Ο πατέρας μου και μητέρα μου ήταν ιδιαιτέρως ευσυνείδητοι και ήθελαν να αποτρέψουν τις αταξίες μας που μπορεί να προκαλούσαν κάποια ζημιά στους γείτονες ή στον ιδιοκτήτη του κτήματος.

Έξι μήνες αργότερα ο πατέρα μου άφησε αυτή τη δουλειά και μετακομίσαμε με όλο το νοικοκυριό μας, φορτωμένο σε ένα κάρο, στο χωριό Piestewitz όπου δούλεψε ως εργάτης γης σε ένα μεγάλο κτήμα. Εκεί είχε ένα ατύχημα όταν τον χτύπησε ένα κοπάδι αφηνιασμένων αλόγων και έμεινε στο κρεβάτι για μήνες. Όταν ανάρρωσε έπιασε δουλειά ως οδηγός σε μια ζυθοποιία στο Zahren. Αργότερα πήγαμε στο Leutewitz όπου δούλεψε ξανά ως εργάτης γης. Είχα πια γίνει επτά χρονών και έπρεπε να δουλεύω στους αγρούς, να προσέχω τις χήνες και τις γελάδες, να μαζεύω τις πατάτες ή να ξεριζώνω τα γογγύλια.

Μείναμε για λίγο στο Leutewitz. Σε λιγότερο από ένα χρόνο ο πατέρας μου βρήκε μια άλλη δουλειά και πήγαμε στο χωριό Heyda. Εκεί δουλέψαμε για πέντε χρόνια σε μια μεγάλη φάρμα και ύστερα ο πατέρας μου βρήκε δουλειά σε μια κεραμοποιία. Στη Heyda τελείωσα το σχολείο. Κατά τα οκτώ σχολικά μου χρόνια, σπάνια ανταποκρινόμουν στις υποχρεώσεις μου. Συνήθως, μαζί με τα αδέλφια μου, απουσιάζαμε από το μάθημα, βοηθώντας τους γονείς μας να κερδίσουν κάποια χρήματα, δουλεύοντας μαζί τους στο αγρόκτημα. Ακόμα κι όταν πηγαίναμε στο σχολείο, έπρεπε μετά να πάμε στα χωράφια και να δουλέψουμε μέχρι αργά το απόγευμα. Όταν επιστρέφαμε στο σπίτι ήμασταν πολύ κουρασμένοι για να διαβάσουμε και με χαρά υπακούαμε την εντολή «πηγαίνετε για ύπνο».

Παρά το ότι οι γονείς μας ήταν εργατικοί και έκαναν οικονομία (ο πατέρας μου ποτέ δεν έμενε άνεργος), παρά το ότι και εμείς τα παιδιά τούς βοηθούσαμε στην απόκτηση χρημάτων για τη διαβίωσή μας, υπήρχαν φορές που δεν υπήρχαν καθόλου χρήματα για να "τη βγάλουμε". Συχνά συνέβαινε να μην υπάρχει ούτε ένα ξεροκόμματο στο σπίτι. Εμείς που οργώναμε, σπέρναμε και θερίζαμε τη σοδειά για το αφεντικό, συχνά δεν είχαμε ούτε τα ελάχιστα απαιτούμενα για τη διαβίωσή μας. Το παράλογο αυτών τω συνθηκών δεν ήταν προφανές σε εμένα όταν ήμουν παιδί. Οι γονείς μου δεν είχαν ταξική συνείδηση ώστε να κατανοούν τις αιτίες αυτής της κατάστασης και να εξεγείρονται ενάντιά της. Όχι ότι ο πατέρας μου ήταν κανένας γλείφτης. Όταν κάποιος γαιοκτήμονας, λακές ή επιστάτης τού κακομιλούσε, δίχως να το σκεφτεί πετούσε κάτω τα

εργαλεία και έψαχνε για άλλη δουλειά. Δεν δυσκολευόταν να βρει καθώς ήταν γνωστός ως ευσυνείδητος και εργατικός άνθρωπος. Οι αυστηρές χριστιανικές απόψεις των γονιών μου δεν τους επέτρεπαν να υψώσουν τη γροθιά τους. Πίστευαν ότι αυτή ήταν η Θεία τάξη πραγμάτων: η ύπαρξη αφεντών και υπηρετών, και οι υπηρέτες έπρεπε να παραμείνουν υπηρέτες, να παραμείνουν σε όλη τους τη ζωή στη φτώχια και στην ανάγκη, καθώς τους περίμενε μια καλύτερη μοίρα στην "άλλη ζωή".

Οι χειρότερες δυσκολίες έπεφταν πάνω στην οικογένειά μας όταν, εξαιτίας κάποιας αρρώστιας, εξανεμίζονταν και οι λίγες δεκάρες που είχαμε αποταμιεύσει. Δεν υπήρχε κοινωνική ασφάλιση τότε, και τα έξοδα γιατρών και φαρμάκων έπρεπε να καλυφθούν από τα αξιοθρήνητα εισοδήματά μας.

Όταν παράτησα το σχολείο ήθελα να γίνω κλειδαράς. Ήθελα μια πραγματική δουλειά καθώς ήλπιζα να υποστηρίξω οικονομικά τους γονείς μου. Ήξερα ότι δεν θα μπορούσα να κάνω κάτι τέτοιο αν γινόμουν μεροκαματιάρης, ανειδίκευτος εργάτης, καθώς θα έβγαζα ελάχιστα, ίσα για να συντηρώ τον εαυτό μου. Οι γονείς ήταν ένα παράδειγμα για αυτό, καθώς παρά τη σκληρή δουλειά τους και την οικονομία που έκαναν, ζούσαν στη φτώχια.

Δεν μπορούσα όμως να μάθω μία τέχνη καθώς οι γονείς μου δεν είχαν τα χρήματα για να πληρώνουν τα δίδακτρα ή για να μου αγοράσουν τα καινούρια ρούχα που θα χρειαζόμουν. Ούτε εγώ ο ίδιος είχα καταφέρει να κερδίσω κάποια χρήματα στα τρία χρόνια που δούλευα. Φαινόταν λοιπόν πως θα ακολουθούσα το ίδιο ακριβώς μονοπάτι με τον πατέρα μου. Μετά την ενηλικίωσή μου βρήκα μια δουλειά, για τρία χρόνια, ως εργάτης γης στο Leutewitz. Δύο από τους εργάτες του γαιοκτήμονα είχαν πάει φαντάροι και δεν μπορούσε να βρει για να τους αντικαταστήσει. Έτσι, εγώ έπρεπε να δουλεύω σκληρά, κάνοντας δουλειά που κανονικά θα γινόταν από μεγαλύτερους και δυνατότερους από εμένα. Μου άρεσαν ωστόσο οι αγροτικές δουλειές και απολάμβανα οτιδήποτε σχετιζόταν με αυτές.

την "κοπανάω"

Αν και μου άρεσαν οι αγροτικές δουλειές, ποτέ δεν έπαψα να ψάχνω για μία άλλη απασχόληση με καλύτερες αποδοχές· χρειάστηκε όμως δύο χρόνια για να βρω μια δουλειά σε πανδοχείο στη Riesa. Παράτησα όμως και αυτή τη δουλεία μετά από τρεις μήνες. Πρόθεσή μου ήταν να

πάω στο Baden-Baden. Η μητέρα μου ήταν νοσοκόμα εκεί όταν ήταν νέα και, όταν ήμασταν παιδιά, μας έλεγε θαυμαστές ιστορίες για την πόλη, έχοντας έτσι γίνει η πόλη των ονείρων μου. Τα λίγα χρήματα όμως που είχα μου έφτασαν ως το Heidelberg. Έπρεπε να διακόψω εκεί το ταξίδι και βρήκα μια δουλειά ως καμαριέρης σε ξενοδοχείο. Αρρώστησα όμως από μόλυνση του αίματος και θα έπρεπε να ακρωτηριαστεί ολόκληρο το χέρι μου. Αντιστάθηκα σε αυτό και με μετέφεραν στην πανεπιστημιακή κλινική όπου τελικά το χέρι μου σώθηκε.

Δυο μήνες αργότερα, όταν είχα θεραπευτεί, έφυγα για το Baden-Baden όπου έπιασα δουλειά στη βίλλα ενός πλούσιου βιομηχάνου. Δούλεψα μόλις λίγους μήνες εκεί και μετά πήγα ως μαθητευόμενος σε ένα γκαράζ. Επειδή οι παλιοί οδηγοί μού συμπεριφέρονταν άσχημα, σύντομα τα παράτησα και εκεί. Έπιασα δουλειά σαν "παιδί για τις βαλίτσες" σε ένα ξενοδοχείο. Με την κομψή στολή και τα γυαλιστερά κουμπιά θεωρούσα τον εαυτό μου σπουδαίο, πόσο μάλλον που ερχόμουν σε επαφή με ανθρώπους που ζούσαν σε ένα διαφορετικό κόσμο. Οι αποδοχές μου ήταν καλές και μετά από λίγες βδομάδες ξεκίνησα να έχω έναν αποταμιευτικό λογαριασμό. Σύντομα έφτασα να έχω πάνω από εκατό μάρκα, ποσό που μου φαινόταν σαν περιουσία. Αναγκάστηκα όμως να παρατήσω και αυτή τη δουλειά όταν το αφεντικό κατά τύχη έμαθε ότι -όπως και άλλοι εργαζόμενοι του ξενοδοχείου- έπαιρνα προμήθεια από τους αμαξάδες για να τους προωθώ πελάτες, κάτι που αυστηρά απαγορευόταν. Έκανα ανάληψη των 120 μάρκων μου από την τράπεζα, αγόραζα μια μικρή τσάντα και, χωρίς καμία προετοιμασία, ταξίδεψα για Λονδίνο μέσω Κολωνίας και Ρότερνταμ. Η διαφορά με το Baden-Baden ήταν τόσο μεγάλη που δεν μπορούσα να ξεπεράσω την έκπληξή μου όταν έφτασα στο Λονδίνο.

Οι μικρές μου αποταμιεύσεις σύντομα εξανεμίστηκαν και βρέθηκα αντιμέτωπος με το σοβαρό πρόβλημα της εύρεσης εργασίας. Βρήκα τελικά δουλειά ως βοηθός κουζίνας σε μία από τις χιλιάδες πανσιόν του Λονδίνου. Έπαιρνα δυόμισι σελίνια τη βδομάδα, συν φαγητό και ρουχισμό. Το φαγητό ήταν τόσο λιγοστό που θα είχα λιμοκτονήσει αν δεν έκλεβα τη γριά σπαγκοραμμένη ιδιοκτήτρια όποτε μπορούσα. Έκλεβα ψωμί, πατάτες, γλυκά, οποτεδήποτε μπορούσα να περάσω απαρατήρητος. Έκανα όλες τις δουλείες, δουλεύοντας για τρεις ανθρώπους. Ήμουν υποχρεωμένος να σηκώνομαι στις έξι το πρωί για να σκουπίσω και να καθαρίσω την εξωτερική σκάλα. Έκανε τόσο κρύο. Μετά έπρεπε να γυαλίσω τα πόμολα της πόρτας και, δύο φορές τη βδομάδα, να καθαρίσω τα τζάμια. Έφερνα τα κάρβουνα, έπλενα τα πιάτα, ξεσκόνιζα τα χαλιά, γυάλιζα τα παπούτσια.

Δεν μπορούσα να αντέξω μια τέτοια ζωή για πολύ, χρειάστηκε όμως να εργαστώ σε αντίστοιχες δουλειές μέχρι που βρήκα δουλειά στην κουζίνα δύο αμερικανίδων αδελφών που ζούσαν στο Chelsea. Μου φέρθηκαν καλά, υπήρχε άφθονο φαγητό και είχα μερικές ελεύθερες ώρες κάθε μέρα. Αγόρασα κάποια αγγλικά βιβλία και προσπαθούσα να διαβάζω τις εφημερίδες ενώ, όσο συχνά μπορούσα, πήγαινα στις εξαιρετικές δημόσιες βιβλιοθήκες.

Μία από τις αμερικάνες κατάλαβε ότι προσπαθούσα να ανακαλύψω τον κόσμο, έχοντας ένα ιδιαίτερο ενδιαφέρον στα τεχνικά ζητήματα, διψασμένος να βρω μια ευκαιρία να μορφωθώ. Με σύστησε λοιπόν στο σωματείο των αμαξάδων στο Λονδίνο, όπου βρήκα μια νυχτερινή δουλειά να καθαρίζω τις άμαξες, με πληρωμή δώδεκα σελίνια τη βδομάδα. Αυτό φαινόταν ένα μεγάλο εισόδημα και ήταν επαρκές για τις ανάγκες μου.

Κατόπιν απάντησα στην αγγελία ενός πολιτικού μηχανικού που αναζητούσε έναν μαθητευόμενο, δουλειά που μου δόθηκε. Δούλευα από τις εννιά ως τις τρεις και έφτιαχνα κάποια σχέδια για σιδηροδρομικές κατασκευές που ο μηχανικός διεύθυνε στη Νότια Αμερική.

Αργά το απόγευμα παρακολουθούσα το Πολυτεχνικό Ινστιτούτο του Chelsea, όπου οι καθηγητές έδειχναν ιδιαίτερη κατανόηση για τις δυσκολίες μου. Ο καθηγητής της κατασκευής γεφυρών, συγκεκριμένα, έκανε κάθε προσπάθεια να με βοηθήσει καθώς καταλάβαινε ότι η γνώση μου στα αγγλικά δεν ήταν επαρκής ώστε να παρακολουθώ δίχως δυσκολία τις διαλέξεις. Μέσα σε λίγους όμως μήνες τα αγγλικά μου είχαν βελτιωθεί και μπορούσα δίχως πρόβλημα να παρακολουθώ τα μαθήματα.

Μετά από δύο χρόνια επέστρεψα στη Γερμανία καθώς είχε έρθει η ώρα για τη στρατιωτική μου θητεία. Η επιστροφή αυτή έγινε κατ' επιθυμία των γονιών μου που ποτέ δεν αποδέχτηκαν το ότι έφυγα σε μία ξένη χώρα. Η Γερμανία ήταν μια μεγάλη απογοήτευση για μένα. Η ζωή στο Βερολίνο, όπου αρχικά πήγα, δεν συγκρινόταν με αυτή του Λονδίνου. Στην Αγγλία, όταν έκανα αίτηση για μια δουλειά, κανείς δεν με ρωτούσε για το τι δουλειά έκαναν οι γονείς μου, ποιο σχολείο είχα παρακολουθήσει, αν ήμουν εβραίος ή όχι. Στη Γερμανία σε ρωτούσαν όλα αυτά τα πράγματα πριν πιάσεις μια δουλειά. Στα τεχνικά γραφεία όπου έψαξα για δουλειά, οι πιθανότητές μου εξανεμίζονταν όταν έλεγα ότι ο πατέρας μου είναι εργάτης γης. Ορισμένοι πιθανοί εργοδότες μου γίνονταν ακόμα και περιφρονητικοί λόγω της ταπεινής καταγωγής

μου. Καθώς δεν μπορούσα να βρω δουλειά ως σχεδιαστής, αποδέχτηκα μια δουλειά ως "παιδί για τα θελήματα" και λαντζέρης σε ένα εστιατόριο που λεγόταν "Το σπίτι των Αρχιτεκτόνων". Εκεί ήμουν σε επαφή με τους συναδέλφους μου -καθώς κάποια μέρα θα ήθελα να γίνω δομικός μηχανικός- έστω και πλένοντας τα πιάτα τους.

Ένα μήνα μετά βρήκα δουλειά σε ένα εργοτάξιο της Siemens, κι εκεί όμως ως σερβιτόρος στην καντίνα. Συνέχιζα όμως τις προσπάθειές μου να βρω μια δουλειά όπου θα χρησιμοποιούσα τις γνώσεις που είχα αποκτήσει στο Λονδίνο. Τελικά, μέσω ενός γνωστού μου, συνάντησα τον διευθυντή του τμήματος κατασκευής σιδηροδρόμων μιας εταιρίας, ο οποίος δεν ρώτησε για την καταγωγή μου, τη ζωή μου και τους παππούδες μου. Αντιθέτως, μου έδωσε μια ευκαιρία να δείξω το τι μπορούσα να κάνω. Αφού παρουσία του έκανα ορισμένα σχέδια, με προσέλαβε. Παράλληλα, εγγράφηκα και στην Επαγγελματική Σχολή την οποία παρακολουθούσα κάποια απογεύματα κάθε βδομάδα, για να συνεχίσω την τεχνική μου εκπαίδευση.

Έξι μήνες αργότερα, η κατασκευαστική εταιρία απορροφήθηκε από μια μεγαλύτερη. Πολλοί υπάλληλοι απολύθηκαν λόγω αυτού του γεγονότος. Εγώ μετατάχθηκα σε μια άλλη θυγατρική κατασκευαστική εταιρία. Μαζί με δύο μηχανικούς στάλθηκα στη Βαυαρία όπου δουλέψαμε στην κατασκευή της σιδηροδρομικής γραμμής που θα συνέδεε το Neuenberg με το Schonsee. Με πάθος ασχολιόμουν με τη δουλειά μου, κυρίως επειδή μου επέτρεπε να είμαι έξω όλη την ημέρα.

Οι προπαρασκευαστικές τοπογραφικές μελέτες για την κατασκευή του σιδηροδρόμου πήραν περίπου ένα χρόνο και μετά επιστρέψαμε στο Βερολίνο για να ολοκληρώσουμε τα απαραίτητα σχέδια και υπολογισμούς για την κατασκευή του σιδηροδρόμου η οποία θα ξεκινούσε την άνοιξη.

Στο μεταξύ πήγα στη Δρέσδη για να συνεχίσω τις σπουδές μου. Την ημέρα παρακολουθούσα τα μαθήματα στο Ινστιτούτο, το απόγευμα δούλευα σε ένα σινεμά, και το βράδυ μελετούσα για την επόμενη μέρα. Συχνά ξυπνούσα το πρωί, ντυμένος και γερμένος πάνω στα βιβλία μου. Αυτή η κοπιαστική ζωή συνεχίστηκε για ένα χρόνο με αποτέλεσμα να καταρρεύσει η υγεία μου. Η στρατολογική επιτροπή με έκρινε ακατάλληλο για θητεία λόγω φυματίωσης σε αρχικό στάδιο. Η υγεία μου είχε τόσο επιδεινωθεί ώστε ο γιατρός που συμβουλεύτηκα επέμεινε να αλλάξω τελείως τον τρόπο ζωής μου. Με προέτρεψε να αφήσω τη Δρέσδη και να πάω να ζήσω σε μια δασώδη περιοχή. Στα τέλη του 1912 εγκατα-

στάθηκα στην πόλη Falkenstein, στη Vogtland,[1] όπου βρήκα δουλειά σε ένα τοπογραφικό γραφείο.

ο πόλεμος

Στο Falkenstein με βρήκε ο πόλεμος. Δεν συμμεριζόμουν τον ενθουσιασμό, αν και οι λόγοι μου ήταν θρησκευτικοί. Παρουσιάστηκα στη φρουρά του Grossenhain, μια πόλη κοντά στο πατρικό μου σπίτι, και κατατάχτηκα στο 18° σύνταγμα ουσάρων. Στις αρχές Οκτωβρίου, μετά από μια σύντομη εκπαίδευση, στάλθηκα στο μέτωπο. Τα στρατεύματα διοικούνταν από τον στρατηγό von Carlowitz, υπουργό πολέμου της Σαξονίας. Μαζί με άλλους δέκα ουσάρους ορίστηκα στη σωματοφυλακή του.

Στο Ypres, τον Οκτώβριο του 1914, για πρώτη φορά πολεμήσαμε με τους εγγλέζους. Στη μάχη του Zonnobeke αιχμαλωτίστηκαν πολλοί γάλλοι και άγγλοι. Σε ορδές βάδισαν μπροστά στο γενικό επιτελείο που βρισκόταν καθισμένο σε αυτοκίνητα. Το σώμα των ουλάνων διατάχτηκε να πάρει στη βάση του τους άγγλους αιχμάλωτους. Οι ουλάνοι έβρισκαν ιδιαίτερη ευχαρίστηση στο να μπήγουν τις ξιφολόγχες τους στα πόδια και τις πλάτες των αιχμαλώτων. Ένας ουλάνος κλωτσούσε ένα νεαρό εγγλέζο στη σπονδυλική του στήλη μέχρι που κατέρρευσε. Εγώ πήγα στον κρατούμενο και του είπα λίγες λέξεις στα αγγλικά. Ο ουλάνος έσπευσε αμέσως στον αξιωματικό και ανέφερε την πράξη μου. Ο αξιωματικός άρχισε να μου ουρλιάζει ενώπιον όλων των στρατιωτών και από εκείνη τη στιγμή θεωρούμουν επικίνδυνος για φιλίες με τον εχθρό.

Κατά τη μεγάλη επίθεση του καλοκαιριού του 1915, τα γερμανικά στρατεύματα προέλασαν μέσα στις γραμμές του εχθρού, σε περιοχές που κατείχαν άγγλοι και γάλλοι. Βαδίζαμε σε ένα πεδίο πτωμάτων. Εκατοντάδες νεκροί άγγλοι, γάλλοι και γερμανοί κείτονταν άθαφτοι για μήνες. Τα πτώματά τους ήταν μαύρα και πρησμένα ενώ ένα παχύ κίτρινο υγρό έτρεχε από το κοίλωμα των ματιών τους. Η μυρωδιά ήταν φρικτή και ούτε στιγμή δεν την αντέχαμε δίχως να καλύπτουμε με τα μαντήλια μας τη μύτη και το στόμα μας.

Με τάραξε τόσο πολύ αυτή η εικόνα που άρχισα να αναρωτιέμαι προς τι όλο αυτό το μακέλεμα. Στο Ypres, και αργότερα κατά τη μάχη του Somme, όλο και πιο πολύ με βασάνιζε αυτή η ερώτηση. Έβλεπα άντρες που δεν γνώριζαν ο ένας τον άλλον, που δεν είχε βλάψει ο ένας τον άλ-

1 Περιοχή της νοτιανατολικής Γερμανίας, στα σύνορα με την Τσεχία.

λον, απλώς να αλληλοπυροβολούνται. Αντιλαμβανόμουν ότι τα πράγματα θα έπρεπε να είναι διαφορετικά. Οι εμπειρίες μου στο μέτωπο σταδιακά με δίδαξαν ότι δεν πολεμούσαμε για έναν πραγματικό σκοπό.

Είχα διδαχτεί ότι πρέπει να υπάρχουν πλούσιοι και φτωχοί, και ότι ο φτωχός, ως αποζημίωση για τη φτώχια του σε αυτό τον κόσμο, θα ήταν ευτυχής στον παράδεισο. Στο μέτωπο συνειδητοποίησα ότι σε αυτόν τον κόσμο υπάρχουν μονάχα καταπιεστές και καταπιεζόμενοι.

Όλο και περισσότερο με αηδίαζε το Γενικό Επιτελείο. Ζήτησα να μετατεθώ σε ένα σύνταγμα πυροβολικού, πιο κοντά στην πρώτη γραμμή. Παρουσιάστηκα στην 106η Ταξιαρχία Πυροβολικού ως έφιππος αγγελιοφόρος. Τώρα μοιραζόμουν τα βάσανα και τις στερήσεις των συναδέλφων μου στην πρώτη γραμμή, και ήμουν χαρούμενος για αυτό. Παρασημοφορήθηκα δύο φορές και έλαβα μέρος στις προωθήσεις σε ανατολικό και δυτικό μέτωπο το 1917. Κατά την προώθηση στο ανατολικό μέτωπο γνώρισα για πρώτη φορά στη ζωή μου έναν σοσιαλιστή. Ήταν ο Georg Schumann, εκδότης της "Λαϊκής Εφημερίδας της Λειψίας". Είχε κατηγορηθεί για "προδοσία" και τώρα θα δικαζόταν από στρατοδικείο. Εγώ και μερικοί συνάδελφοι είχαμε διαταχθεί να τον φυλάμε. Αν και απαγορευόταν ρητά να μιλάμε στους κρατούμενους, μιλούσαμε διαρκώς μαζί του. Δεν έκρυβε τις σοσιαλιστικές και επαναστατικές απόψεις του· αντιθέτως, προσπαθούσε να μας εντάξει στον σκοπό του.

Οι ιδέες του Schumann ήταν τόσο καινούριες και ορμητικές, σε ότι αφορούσε εμένα τουλάχιστον, που φαίνονταν να ανοίγουν έναν άλλο κόσμο. Δεν καταλάβαινα όλα όσα έλεγε αλλά με υποκινούσε να σκέφτομαι και μου έδειχνε τον δρόμο προς μια νέα φιλοσοφία. Ο στρατιωτικός εισαγγελέας ζήτησε δώδεκα χρόνια κάθειρξη ως τιμωρία του Schumann για «διαλυτική επιρροή στο στράτευμα»· τελικά όμως καταδικάστηκε σε μόλις έξι μήνες.

Κατά την προώθηση στα σύνορα Ρωσίας-Γαλικίας, ακούσαμε τις πρώτες αναφορές για το ξέσπασμα της Ρώσικης Επανάστασης. Η είδηση που μας μετέφεραν οι ρώσοι αιχμάλωτοι, ότι είχαν σχηματισθεί στη Ρωσία Συμβούλια Εργατών και Στρατιωτών, μας έκανε τρομερή εντύπωση, ακόμα και σε όσους δεν ήμασταν σοσιαλιστές. Ακόμα κι όσοι ποτέ δεν είχαμε σκεφτεί για τον σοσιαλισμό, πιστεύαμε πως τα αποτελέσματα της επανάστασης δεν θα περιορίζονταν στη Ρωσία. Σχεδόν όλοι κάναμε την ίδια σκέψη: αυτό, τουλάχιστον, ήταν η αρχή του τέλους του πολέμου. Ήταν τόσοι οι γερμανοί φαντάροι που αδελφώνονταν με τους ρώσους,

που πολλά γερμανικά συντάγματα (ανάμεσά τους και το δικό μου) απομακρύνθηκαν και στάλθηκαν στο δυτικό μέτωπο.

Προς τα τέλη της εαρινής επίθεσης του 1918, η μονάδα μου προωθήθηκε προς το Cambrai. Οι δυσκολίες επισιτισμού είχαν φτάσει στην κορύφωσή τους. Το ημερήσιο συσσίτιό μας αποτελούταν από μια κουταλιά πουρέ γογγυλιού και λίγο ψωμί. Μόλις που μπορούσαμε να στεκόμαστε στα πόδια μας και μας εξανάγκαζαν να πορευόμαστε για τριάντα μίλια κάθε μέρα.

Η γερμανική προέλαση δεν σταμάτησε παρά στην Amiens όπου οι γάλλοι είχαν ενισχυθεί από αμερικάνικα συντάγματα. Αυτό το γεγονός ήταν συντριπτικό. Οι στρατιώτες ένοιωσαν ότι είχαν προδοθεί από τους στρατηγούς "προφήτες του πολέμου" που είχαν θεωρήσει ανέφικτο το να μεταφέρουν οι Ηνωμένες Πολιτείες στρατεύματα μέσω του Ατλαντικού.

Ήταν αδύνατον πλέον για τους γερμανούς, που είχαν αντέξει τέσσερα σαρωτικά χρόνια πολέμου και δεν είχαν καν επαρκές φαγητό, να σταθούν απέναντι στα καλοταϊσμένα και τέλεια εξοπλισμένα αμερικάνικα στρατεύματα. Σύντομα συνειδητοποιήσαμε πόσο σημαντικό ήταν το ότι οι αμερικάνοι συνέδραμαν τους γάλλους. Τα ψυχολογικά όσο και φυσικά αποτελέσματα των πρώτων αμερικάνικων πυρών ήταν συντριπτικά· το πυροβολικό μας μόλις που μπορούσε να απαντήσει στην καταιγιστική επίθεσή τους. Είδα τα "καμάρια" μας, τα τεράστια κανόνια διαμέτρου 21 εκατοστών, να στέκονται ανενεργά στην άκρη του δρόμου, ελλείψει πυρομαχικών.

Μετά από μία άδεια που πέρασα με τη γυναίκα μου την Clara (την είχα γνωρίσει λίγο πριν τον πόλεμο, στη Vogtland, και παντρευτήκαμε το 1915) διατάχτηκα να παρουσιαστώ πάλι στη μονάδα μου. Μισούσα την ιδέα και άλλων προστριβών με τους ανωτέρους μου και καθοδόν για τη μονάδα μου προσποιήθηκα απόπειρα αυτοκτονίας. Στο νοσοκομείο χτύπησα έναν γιατρό που μου φέρθηκε άσχημα. Το φθινόπωρο του 1918 απολύθηκα από τον στρατό ως ανίκανος για θητεία. Έλαβα ένα μηνιαίο επίδομα σαράντα μάρκων.

η επανάσταση

Επισκέφτηκα την οικογένειά μου αλλά εκεί έμαθα ότι η γυναίκα μου ήταν άρρωστη. Στις 8 Νοεμβρίου τους αποχαιρέτησα και αναχώρησα για τη Vogtland. Στο ταξίδι μου αυτό είδα πράγματα που ποτέ δεν πίστευα ότι ήταν δυνατόν να συμβούν. Τα τρένα ήταν τόσο γεμάτα από στρατιώ-

τες που επέστρεφαν από το μέτωπο, ώστε στη Φρανκφούρτη αναγκάστηκα να σκαρφαλώσω από το παράθυρο της τουαλέτας για να μπω στο τρένο. Με άλλους δύο άντρες πέρασα σχεδόν όλο το ταξίδι σε αυτόν τον ελάχιστο χώρο. Στο ταξίδι άρχισα να κατανοώ την τεράστια δύναμη του πλήθους, που ήταν ικανό να βαδίσει εμπρός και να δράσει δίχως αρχηγούς. Ο στόχος του πλήθους ήταν τόσο διαφορετικός από τους στόχους που έθεταν οι μέχρι χθες ηγέτες του. Προς το παρόν, ωστόσο, αμυδρά μονάχα μπορούσα να νιώσω όλες αυτές τις δυνάμεις. Στην ως τώρα ζωή μου δεν γνώριζα τίποτα για τη δύναμη του πλήθους, και τώρα ξαφνικά συνειδητοποιούσα ότι αυτοί οι άνθρωποι απειλούσαν να συντρίψουν οτιδήποτε στεκόταν στον δρόμο τους. Δεν ήμουν ικανός να σκεφτώ καθαρά, ένιωθα όμως πως η επιστροφή στην άρρωστη σύζυγό μου δεν ήταν ότι σημαντικότερο τη στιγμή που επρόκειτο να συμβούν γεγονότα τέτοιας σημασίας και παγκόσμιας διάστασης. Κατά τη διάρκεια του ταξιδιού επανέρχονταν στη μνήμη μου τα όσα μου είχε ο Georg Schumann, ο πρώτος σοσιαλιστής που γνώρισα, όταν ήταν κρατούμενος.

Στις στάσεις του τρένου μάθαινα ότι οι γερμανοί εργάτες και στρατιώτες ακολουθούσαν το παράδειγμα των ρώσων και σχημάτιζαν Συμβούλια Εργατών και Στρατιωτών. Τα όσα άκουσα και έζησα αυτές τις στιγμές ήταν για μένα μια αποκάλυψη, κατά την αυθεντικότερη έννοια αυτής της λέξης.

Στις 9 Νοεμβρίου έφτασα στο σπίτι μου στο Falkenstein. Έψαξα αμέσως να μάθω αν είχε συγκροτηθεί Συμβούλιο Εργατών - Στρατιωτών, κανείς όμως δεν είχε ακούσει κάτι. Έγραψα χειρόγραφες αφίσες που καλούσαν τους εργάτες και τους στρατιώτες που βρίσκονταν σε άδεια να συναντηθούμε το ίδιο κιόλας απόγευμα. Περίπου τριάντα άντρες, περιλαμβανομένου του Storl, του τοπικού επικεφαλής του Ανεξάρτητου Σοσιαλιστικού Κόμματος (Α.Σ.Κ.), ήρθαν σε αυτή τη συνάντηση και συγκροτήσαμε το Συμβούλιο Εργατών - Στρατιωτών του Falkenstein.

Το επόμενο πρωί ορισμένα μέλη του Συμβουλίου πήγαμε στη Λειψία για να φέρουμε όπλα και πυρομαχικά από το εκεί στρατόπεδο που πλέον ελεγχόταν πλήρως από το Ανεξάρτητο Σοσιαλιστικό Κόμμα. Εξασφαλίσαμε μερικά τουφέκια και δύο μέρες αργότερα τα παραδώσαμε στο Συμβούλιο του Falkenstein.

Το χρονικό διάστημα που ακολούθησε δούλεψα για τη "Λαϊκή Εφημερίδα της Vogtland", το τοπικό έντυπο του Α.Σ.Κ., του οποίου είχα γίνει μέλος. Κατά την εκλογική καμπάνια για την Εθνοσυνέλευση,[2]

2 Αναφέρεται στις εκλογές της 19 Γενάρη 1919. Ο Hoeltz, προφανώς ήταν αποκομμένος

το κόμμα με έστειλε στις γύρω πόλεις και χωριά για να οργανώσω συγκεντρώσεις και να βοηθήσω τα κατά τόπους μέλη να συγκροτήσουν τοπικές οργανώσεις. Τότε ήταν που έστειλα ένα γράμμα στον Georg Schumann και του ζητούσα να έρθει και να μιλήσει σε μια συγκέντρωση στο Falkenstein. Πίστευα πως θα είχε σημαντική επιρροή στον λαό της Vogtland, αλλά πάνω απ' όλα έλπιζα ότι θα μου έδινε εξηγήσεις για πολλά πράγματα που ο ίδιος δεν καταλάβαινα.

Ο Schumann μου απάντησε ότι ευχαρίστως θα ερχόταν, αλλά δεν μπορούσε να είναι ομιλητής σε συγκέντρωση του Α.Σ.Κ. καθώς ο ίδιος ήταν πλέον μέλος της "Λίγκας ΣΠΑΡΤΑΚΟΣ". Θα ήταν ευτυχής να μιλήσει αλλά θα έπρεπε να είναι μια συγκέντρωση του Σπάρτακου. Μετά από πολλές δυσκολίες η συγκέντρωση πραγματοποιήθηκε. Οι εργάτες του Falkenstein είχαν αναγνωρίσει την εγγενή αντίφαση του Α.Σ.Κ. καθώς και τη γενική ανεπάρκεια του κόμματος, και ως εκ τούτου η ομιλία του Schumann είχε μεγάλη επίδραση σε αυτούς. Την άνοιξη ιδρύσαμε την τοπική οργάνωση του Κομμουνιστικού Κόμματος.

Σε λίγο καιρό πεντακόσιοι περίπου άνεργοι οργανώθηκαν ώστε να παλέψουν για τα ζωτικά δικαιώματά τους, έναντι του αντιδραστικού δημάρχου. Οι φτωχοί άνθρωποι με γνώριζαν από τη δράση μου στο Συμβούλιο Εργατών - Στρατιωτών και μου ζήτησαν να μιλήσω σε μια συγκέντρωση των ανέργων. Ήταν η πρώτη μεγάλη συγκέντρωση στην οποία ήμουν ομιλητής. Επίσης, αυτή η συγκέντρωση με οδήγησε στη ζωή στην παρανομία που έζησα για χρόνια. Μετά από αυτή τη συγκέντρωση η ζωή μου συνίστατο σε αμέτρητες συγκρούσεις που με έφεραν στην εγγύτερη δυνατή επαφή με το μαζικό επαναστατικό κίνημα. Όταν τέλειωσε η συγκέντρωση, μια μακρά φάλαγγα ανθρώπων πορεύτηκε προς το δημαρχείο για να παρενοχλήσουν τον δήμαρχο και τα μέλη του δημοτικού συμβουλίου. Είπα στον δήμαρχο ότι οι πεντακόσιοι άνεργοι αποδείκνυαν την ανεπάρκεια της δημοτικής διοίκησης. Του επισήμανα επίσης ότι η θνησιμότητα στο Falkenestein ήταν κατά πολύ υψηλότερη σε σχέση με κοντινές πόλεις. Η γενική πικρία κατά του δημάρχου, που μέχρι εκείνη τη στιγμή ήταν ελεγχόμενη, ξέσπασε με σφοδρότητα. Εκείνο το πρωί ο ίδιος ο δήμαρχος είχε σκίσει από το δημαρχείο την αφίσα που καλούσε στη συγκέντρωση των ανέργων. Οι γυναίκες απαιτούσαν να απολογηθεί για την πράξη του. Αυτός αρνήθηκε, οπότε δύο γυναίκες τον γράπωσαν

απ' όσα συνέβαιναν στην "κεντρική πολιτική σκηνή" του Βερολίνου, και για αυτό υποθέτουμε ότι δεν κάνει καμία αναφορά στο κορυφαίο γεγονός της εξέγερσης του "Σπάρτακου" που ξεσπά αυτή ακριβώς τη χρονική στιγμή (5-14 Γενάρη).

ώστε να μην διαφύγει και τον έσυραν στην πορεία των ανέργων. Για δύο ώρες δημόσια ατιμάστηκε στην ίδια του την πόλη.

Όταν μετά από αυτή την (υποχρεωτική) πορεία επέστρεψε στο δημαρχείο, τηλεφώνησε αμέσως στο αρχηγείο της Δρέσδης και ζήτησε να σταλούν στρατεύματα άμεσα. Είπε ότι το Falkenstein βρισκόταν σε επαναστατική κατάσταση και ότι οι μάζες, υποκινούμενες από το Συμβούλιο Ανέργων, λήστευαν τους πολίτες. Στην πόλη κηρύχτηκε κατάσταση εκτάκτου ανάγκης και απαγορεύτηκε κάθε συγκέντρωση και διαδήλωση. Εκδόθηκε ένταλμα σύλληψής μου και επικηρύχτηκα για 2.000 μάρκα.

Ο δήμαρχος πέτυχε να έρθει η πολιτοφυλακή το ίδιο κιόλας βράδυ και να συλληφθούν σχεδόν όλα τα μέλη του Συμβουλίου Ανέργων. Εγώ κατάφερα να διαφύγω καθώς αντιλήφθηκα τον ρουφιάνο που είχε έρθει σπίτι μου για να βεβαιωθεί ότι ήμουν εκεί. Έφυγα γρήγορα και ανέβηκα σε ένα λόφο έξω από τα όρια της πόλης. Όταν ξημέρωσε είδα ότι στρατιώτες περιπολούσαν στους δρόμους· ο δήμαρχος έλεγχε την κατάσταση.

Ενημερώθηκα από δύο φίλους ότι οι αξιωματικοί δήλωναν πως ο στρατός δεν θα έφευγε από την πόλη μέχρι και τη δική μου σύλληψη. Οι συλληφθέντες οδηγήθηκαν στη φυλακή του Plauen καθώς, αν έμεναν στο Falkenstein, το πλήθος μπορεί να τους απελευθέρωνε.

Αυτά τα νέα με ώθησαν να εγκαταλείψω αμέσως την κρυψώνα μου. Επέστρεψα στην πόλη με τους δύο φίλους και αμέσως άλλοι είκοσι άνεργοι συγκεντρώθηκαν γύρω μας. Με τρεις ακόμα άντρες πήγαμε στο δημαρχείο όπου βρισκόταν ο επικεφαλής αξιωματικός μαζί με τον δήμαρχο. Πολυβόλα φρουρούσαν την είσοδο του δημαρχείου. Οι στρατιώτες που με είδαν να έρχομαι, και που στο μεταξύ είχαν ενημερωθεί ότι είμαι ο Hoelz, νόμιζαν ότι πήγαινα να παραδοθώ. Ρώτησα αυστηρά τον αξιωματικό γιατί είχε συλλάβει τα μέλη του Συμβουλίου Ανέργων και προς τι όλη αυτή η παράσταση. Απάντησε ότι είχε ενημερωθεί πως οι άνεργοι του Falkenstein πλιατσικολογούσαν, πυροβολούσαν και έσπαγαν τις τζαμαρίες όλων των καταστημάτων. Αναγκάστηκε να παραδεχτεί πως καμία απ' αυτές τις κατηγορίες δεν ήταν αληθής. Κατηγορηματικά λοιπόν ζήτησα να εγκαταλείψει την πόλη. Ο αξιωματικός τραύλισε πως αν και η παρουσία του ήταν τελείως περιττή, δεν θα μπορούσε να φύγει δίχως διαταγή από τους ανωτέρους του. Στράφηκα προς το πλήθος των ανέργων που είχαν συγκεντρωθεί γύρω μου καθώς συνομιλούσα με τον αξιωματικό: «Θέλετε οι στρατιώτες να παραμείνουν στην πόλη έστω και

για μια ώρα;» Απάντησαν ομόφωνα: «Όχι, πες τους να ξεκουμπιστούν αμέσως». Οι άντρες σάρωσαν τα σκαλιά του δημαρχείου, σπρώχνοντας τους στρατιώτες, και πέταξαν τουφέκια και πολυβόλα μέσα στα καμιόνια, υποχρεώνοντας και τους στρατιώτες να σκαρφαλώσουν σε αυτά. Η έκφραση στα πρόσωπά τους έδειχνε την ευχαρίστηση και ανακούφισή τους που έφευγαν από την πόλη.

Αφού έφυγαν οι στρατιώτες, το πλήθος συνέλαβε τον δήμαρχο. Τον αναγκάσαμε να τηλεφωνήσει στο διοικητήριο της Δρέσδης και να αναφέρει τα γεγονότα που διαδραματίζονταν. Τον υποχρεώσαμε να πει ότι ως αντίποινα για τη σύλληψη των μελών του Συμβουλίου Ανέργων, αυτός και άλλοι εξέχοντες πολίτες κρατούνταν στο δημαρχείο, και θα παρέμεναν όμηροι μέχρι να αφεθούν τα μέλη του Συμβουλίου. Μετά από μακρά συζήτηση η κυβέρνηση διέταξε τον εισαγγελέα να απελευθερώσει τους ανθρώπους μας. Τους υποδέχτηκε ένα ενθουσιώδες πλήθος που περίμενε για ώρες μέσα στη βροχή την αποφυλάκισή τους.

Μετά απ' αυτές τις εξελίξεις επήλθε ειρήνη στην πόλη για λίγες βδομάδες. Το Συμβούλιο συνεργάστηκε με τις δημοτικές αρχές στη διανομή τραφίμων και κάρβουνου. Το Συμβούλιο επίσης κατέβαλε κάθε προσπάθεια για την πάταξη της μαύρης αγοράς τροφίμων που συνέβαινε στην πόλη. Πραγματοποιήθηκαν έρευνες σε σπίτια συγκεκριμένων βιομηχάνων που είχαν συσσωρεύσει μεγάλες ποσότητες τροφίμων, τα οποία και κατασχέθηκαν. Κατά προτεραιότητα τα τρόφιμα διανέμονταν σε χήρες και ανάπηρους του πολέμου, καθώς και σε εγκύους.

Σε μία άλλη περίπτωση, όταν πραγματοποιούσαμε μια μεγάλη συγκέντρωση στο Treuen, ένας γέρος εργάτης γης ανέβηκε στην εξέδρα των ομιλητών και ντροπαλά μάς ανέφερε το πρόβλημά του. Δούλευε σε ένα μεγάλο αγρόκτημα για σαράντα χρόνια και αμειβόταν με πενήντα λεπτά την ώρα. Όταν ζήτησε αύξηση από τον εργοδότη, λέγοντάς του ότι με αυτά τα λεφτά δεν μπορούσε ούτε να ζήσει ούτε να πεθάνει, εκείνος του απάντησε: «Τράβα στον Hoelz να σου δώσει κάτι». Το ίδιο κιόλας απόγευμα έγραψα μια επιστολή στον γαιοκτήμονα, λέγοντάς του να δώσει αμέσως στον αγγελιοφόρο μου 10.000 μάρκα, έτσι ώστε να κάνουμε εμείς αύξηση στους εργάτες του. Του έγραψα ότι αν δεν υπάκουε θα κατάσχαμε τα άλογά του από τους στάβλους του, θα τα πουλούσαμε και θα πληρώναμε τους εργάτες του. Έστειλε τα λεφτά αμέσως.

Το ξημέρωμα της 3ης Ιουνίου 1919, ένα σύνταγμα "Εθελοντών" κατέφτασε στο Falkenstein και αμέσως ξεκίνησε έρευνες στα σπίτια πολλών

συντρόφων. Το σπίτι όπου ζούσα σαρώθηκε από εκατό άνδρες, οπλισμένους με τουφέκια και χειροβομβίδες. Επικαλούμενοι το ψέμα ότι κάποιος τους πυροβόλησε από την ταράτσα, οι στρατιώτες για ώρες πυροβολούσαν προς την καμινάδα, ενώ πέταξαν και χειροβομβίδες στην αυλή. Ο αξιωματικός φώναζε: «Ο παλιάνθρωπος πρέπει να πεθάνει, ακόμα κι αν καταστρέψουμε ολόκληρο το σπίτι». Δεν βρισκόμουν στο σπίτι καθώς η εξαιρετική "υπηρεσία πληροφοριών" μου με είχε εγκαίρως προειδοποιήσει. Οι στρατιώτες παρέμειναν για αρκετές βδομάδες, δίχως όμως να με ανακαλύψουν.

Για μένα θα ήταν αφόρητο αυτές τις βδομάδες να παραμείνω ανενεργός, εκτός των προσπαθειών μου να διαφεύγω της αστυνομίας. Ήθελα να εργάζομαι για το κίνημα. Ήμουν λοιπόν ομιλητής σε πολλές συγκεντρώσεις (των κομμουνιστών ή γενικότερα) στα γύρω χωριά. Οι εμφανίσεις μου γελοιοποιούσαν τους στρατιώτες καθώς κάθε φορά "παρά λίγο" με έπιαναν. Μια μέρα του Ιούνη θα παρακολουθούσα ένα κομματικό συνέδριο στο Chemnitz. Δεν θα μπορούσα να πάω εκεί παρά μόνο με το τρένο, το οποίο όμως ήταν γεμάτο στρατιώτες. Η κατάσταση ήταν πολύ δύσκολη και δεν έβλεπα πώς θα μπορούσα να διαφύγω και αυτή τη φορά. Στο Zwickau έπρεπε να κάνω μετεπιβίβαση και στεκόμουν στην αποβάθρα εν μέσω στρατιωτών. Πολίτες που με γνώριζαν, και που και αυτοί είχαν κατέβει από το τρένο, ήταν βέβαιοι ότι θα συλλαμβανόμουν. Μόνο οι στρατιώτες, που με αναζητούσαν για βδομάδες, αγνοούσαν ότι στεκόμουν ανάμεσά τους. Και αυτός ο κίνδυνος είχε περάσει.

Το απόγευμα της 21ης Ιουνίου, η τελευταία μονάδα στρατιωτών έφυγε από το Falkenstein και εγώ στεκόμουν ξανά στα σκαλοπάτια του δημαρχείου, απευθυνόμενος σε εκατοντάδες ανέργους. Πριν όμως αποχωρήσει ο στρατός, ο επικεφαλής αξιωματικός είχε πάρει τα μέτρα του. Είχε οπλίσει, με τουφέκια και χειροβομβίδες, εθελοντές πολιτοφύλακες. Τώρα αυτοί εισέβαλαν στην πλατεία και προσπάθησαν να διαλύσουν τη συγκέντρωση. Έριξαν ακόμα και μερικούς πυροβολισμούς, παρατεταγμένοι σε σχηματισμό άμυνας. Οι εργάτες εξαγριώθηκαν τόσο ώστε επιτέθηκαν σε αυτούς τους "γενναίους", τους περικύκλωσαν και τους αφόπλισαν.

Λίγες μέρες αργότερα, ένας εκπρόσωπος της κυβέρνησης και ένας στρατηγός ήρθαν στην πόλη. Συνομίλησαν με τον δήμαρχο και ύστερα μαζί μου. Απαίτησαν την άμεση διάλυση του Συμβουλίου Ανέργων. Προσπάθησαν να με τρομάξουν λέγοντας πως η κυβέρνηση είχε αποφασίσει να στείλει δέκα συντάγματα στο Falkenstein, εφόσον το Συμβούλιο

δεν διαλυόταν. Ενώ οι συζητήσεις συνεχίζονταν, διαρκώς έφταναν νέες στρατιωτικές μονάδες που περικύκλωσαν το δημαρχείο και την πλατεία του. Κηρύχτηκε στρατιωτικός νόμος αλλά ανακοινώθηκε ότι κανείς δεν θα πειραζόταν. Τα στρατεύματα θα αποσύρονταν εφόσον ο πληθυσμός δεν προσπαθούσε να αποτρέψει τη σύλληψή μου. Έτσι, ένα στρατιωτικό απόσπασμα ανέβηκε τα σκαλιά του δημαρχείου όπου συνομιλούσα με τον κυβερνητικό εκπρόσωπο και τον στρατηγό. Ο αξιωματικός μού ανακοίνωσε τη σύλληψή μου.

Στο πλήθος επικράτησε αμέσως μεγάλος αναβρασμός. Μάζες ανθρώπων έσπρωχναν εμπρός προς το δημαρχείο, μπαίνοντας σφήνα στους στρατιώτες. Οποιοσδήποτε πυροβολισμός έπεφτε από τους στρατιώτες που βρίσκονταν στην πλατεία θα χτυπούσε και τους στρατιώτες που στέκονταν στο δημαρχείο. Ο επικεφαλής αξιωματικός, αναγνωρίζοντας τη δυσκολία της κατάστασης, έδωσε εντολή οι στρατιώτες να συμπτυχτούν στο δικαστικό μέγαρο. Το ίδιο έκαναν ο κυβερνητικός εκπρόσωπος και ο στρατηγός.

Τότε στείλαμε έξι αντιπροσώπους στο δικαστικό μέγαρο οι οποίοι απαίτησαν να αποσυρθούν αμέσως οι στρατιώτες. Ο στρατηγός διέταξε τη σύλληψή τους. Όταν αυτό έγινε γνωστό, το τεράστιο πλήθος στράφηκε και σάρωσε το δικαστικό μέγαρο, απαιτώντας την απελευθέρωση των αντιπροσώπων μας και την απόσυρση του στρατού.

Για τις επόμενες βδομάδες ήταν αδύνατο για εμένα να επιστρέψω στο Falkenstein. Τα στρατεύματα είχαν ενισχυθεί και η πόλη έμοιαζε με στρατόπεδο. Ένα πρωί δύο σύντροφοι ήρθαν αναστατωμένοι στο σπίτι όπου κρυβόμουν στο Auerbach. Μου είπαν ότι έπρεπε να εξαφανιστώ αμέσως καθώς κάποιοι ρουφιάνοι είχαν πληροφορήσει τις αρχές για το που έμενα, και ένα σύνταγμα στρατού έσπευδε στο Auerbach. Το ίδιο βράδυ πέρασα τα σύνορα με την Τσεχία, ενώ το επόμενο απόγευμα βρισκόμουν στο Hof της Βαυαρίας. Εκεί, εκπρόσωποι του Α.Σ.Κ. από την περιοχή του Ruhr οργάνωναν μια συγκέντρωση. Ήθελαν να διαστρεβλώσουν τα γεγονότα και να "προσφέρουν" στους ανέργους θέσεις εργασίας στα ορυχεία του Ruhr. Παρακολούθησα τη συγκέντρωση και πήρα τον λόγο. Παρότρυνα τους ανέργους να οργανωθούν, να μην κάνουν υποχωρήσεις αν πιάσουν δουλειά στο Ruhr και να αποδεχτούν μόνο τις αποδοχές που είχε ορίσει το ίδιο το σωματείο των εργαζομένων. Τους παρότρυνα επίσης να επιμείνουν σε αξιοπρεπείς συνθήκες στέγασης. Το στέλεχος του Α.Σ.Κ., Blumentritt, που στην πραγματικότητα συνεργαζόταν με τους εκπρόσωπους του κεφαλαίου στην περιοχή των ορυχείων,

προσπάθησε πολύ να με κάνει να σιωπήσω. Παρά τις προσπάθειές του, ωστόσο, κατάφερα να οργανώσω την ίδια εκείνη ημέρα ένα Συμβούλιο Ανέργων. Την επόμενη μέρα, ενώ μιλούσα σε μια συγκέντρωση, το Α.Σ.Κ. κυκλοφόρησε μια προκήρυξη που πρόδιδε την πραγματική μου ταυτότητα και με κατήγγειλε ως "πράκτορα". Ως αποτέλεσμα αυτής της αισχρής προκήρυξης η αστυνομία με συνέλαβε μια ώρα αργότερα, ενώ έτρωγα σε ένα χάνι. Κάποιοι εργάτες που βρίσκονταν εκεί, και στους οποίους είχα αποκαλύψει την ταυτότητά μου, κατάφεραν να με τραβήξουν από τους μπάτσους και να με φυγαδεύσουν στο Oberkotzau. Εκεί ήρθαν να με πάρουν ο σύντροφος Paul Popp από το Falkenstein και ένας ακόμα σύντροφος από το Oberhotzau, καθώς οι στρατιώτες επρόκειτο να φύγουν από το Falkenstein.

Κατά την απουσία μου, τα στελέχη του Σοσιαλιστικού Κόμματος και του Ανεξάρτητου Σοσιαλιστικού Κόμματος προπαγάνδιζαν εναντίον μου, αποκαλώντας με «πληρωμένο πράκτορα της μπουρζουαζίας». Τα ψέματά τους δεν έφεραν τα επιθυμητά αποτελέσματα, καθώς στις εκλογές του Συμβουλίου Ανέργων οι Δημοκράτες πήραν 167 ψήφους, οι Σοσιαλιστές πήραν 209, το Α.Σ.Κ. πήρε 264, και οι Κομμουνιστές 1303.

Από την πρώτη μου πολιτική εμφάνιση, την αξέχαστη συγκέντρωση των ανέργων στις 24 Απριλίου, είχε εκδοθεί ένταλμα σύλληψής μου. Το ποσό της επικήρυξης ήταν 2.000 μάρκα αλλά σταδιακά ανέβηκε στις 30.000.

Φίλοι μού παρείχαν πλαστές ταυτότητες, και με τα ονόματα "Fritz Sturm" και "Fritz Werner" μίλησα ως εκπρόσωπος του Κ.Κ. σε πολλές πόλεις της κεντρικής Γερμανίας. Για μια βδομάδα πραγματοποιούσα ομιλίες στο εργοστάσιο χημικών Leuna. Όταν οι Σοσιαλιστές και το Α.Σ.Κ. ανακάλυψαν την πραγματική μου ταυτότητα, με κατήγγειλαν στην αστυνομία. Εκείνη τη μέρα πραγματοποιούταν μια συγκέντρωση στην οποία οι φίλοι μου με προειδοποίησαν να μην πάω. Γνωρίζοντας πολύ καλά το κτίριο όπου θα γινόταν η συγκέντρωση, θεώρησα ότι θα ήταν αδύνατον για την αστυνομία να με συλλάβει. Γνώριζα επίσης καλά την πολιτική στάση των εργαζομένων. Καθώς λοιπόν πήγαινα στη συγκέντρωση είδα έναν πολίτη να με δείχνει σ' έναν αστυνομικό. Η αίθουσα της συγκέντρωσης γέμιζε σιγά-σιγά. Καθώς στεκόμουν στην είσοδο, δύο φίλοι ήρθαν ξαφνικά. «Τρέχα! Έχει παντού μπάτσους. Έχουν φέρει ακόμα και την κλούβα που θα σε πάρει». Εκείνη τη στιγμή εμφανίστηκαν οι αστυνομικοί. Εγώ βάδισα μέσα στην αίθουσα και πήγα και κάθισα. Οι σύντροφοι και φίλοι μάταια προσπάθησαν να μπλοκάρουν τους αστυνομικούς. Ήρθαν κατευθείαν εκεί που καθόμουν και μου είπαν να τους ακολουθήσω. Εγώ

τους απάντησα ότι έκαναν κάποιο λάθος. Τότε ο επικεφαλής έβγαλε το ένταλμα σύλληψης με τη φωτογραφία μου: «Αυτή είναι η φωτογραφία σου· έλα χωρίς φασαρία». Εγώ συνέχισα να αρνούμαι.

Στο μεταξύ, οι εργάτες άρχισαν να σχηματίζουν έναν κλοιό γύρω μας και ο αστυνομικοί γίνονταν ανυπόμονοι. Προσπάθησαν να με γραπώσουν και να μου βάλουν χειροπέδες. Πήδηξα γρήγορα, στάθηκα πάνω στον πάγκο και φώναξα: «Εργάτες, θα επιτρέψετε να με συλλάβουν;» Μια φοβερή οχλοβοή ξεκίνησε. Κάποιοι εργάτες με έπιασαν και με έβγαλαν από τον κύκλο. Άλλοι έκοψαν τις ζώνες των αστυνομικών και τους αφαίρεσαν τα περίστροφά τους. Οι σύντροφοι με έβγαλαν πολύ γρήγορα, σηκωτό, και σύντομα βρέθηκα δίπλα στον ποταμό Saale. Την επόμενη μέρα βρισκόμουν στο Halle όπου βρήκα καταφύγιο στο σπίτι κάποιων φίλων.

Καθώς πλέον ήταν αδύνατον να συνεχίσω τη δράση μου στην κεντρική Γερμανία, το κόμμα με έστειλε σε άλλη περιφέρεια ως προπαγανδιστή. Η δραστηριότητές μου τις τελευταίες βδομάδες μού είχαν δείξει ότι μου έλειπε η θεωρητική μαρξιστική παιδεία που τόσο ουσιώδης ήταν σε μια τέτοια δραστηριότητα. Στους μήνες που είχαν περάσει, λίγες ευκαιρίες είχα να διαβάσω· τα πράγματα εξελίσσονταν τόσο γρήγορα καθώς πηδούσα από τη μία κατάσταση έντασης στην άλλη.

Ήμουν πολύ χαρούμενος λοιπόν όταν συνάντησα στον σιδηροδρομικό σταθμό του Halle τον σύντροφο Otto Ruhle[3] τον οποίο είχα γνωρίσει σε μια συγκέντρωση στο Falkenstein. Μου είπε ότι το κόμμα είχε οργανώσει, με ομιλητή εκείνον, κάποια σεμινάρια για τον σοσιαλισμό, στο Walsrode, μια πόλη κοντά στο Ανόβερο. Σκόπευα έτσι κι αλλιώς να πάω στο Ανόβερο καθώς εκεί ζούσε η γυναίκα μου και η παντρεμένη αδελφή μου. Παρακολούθησα λοιπόν για έξι εβδομάδες αυτά τα μαθήματα πάνω στον σοσιαλισμό και ύστερα επισκέφτηκα την οικογένειά μου στο Ilten. Εκεί με συνέλαβε η τοπική αστυνομία. Ζούσα σε μια μικρή καλύβα στο δάσος ώσπου ένα ξημέρωμα κάποιοι αστυνομικοί, ανυπόμονοι να κερδίσουν την επικήρυξη των 5.000 μάρκων, μου κόλλησαν ένα περίστροφο στο κεφάλι. Θα προτιμούσαν να με σκοτώσουν παρά να τους ξεφύγω. Μου πέρασαν χειροπέδες και με μετέφεραν στην τοπική φυλακή. Μου είπαν ότι θα μεταγόμουν στο Plauen όπου και θα δικαζόμουν.

---

3 Γερμανός αγωνιστής και θεωρητικός (1874-1943). Εκ των συνιδρυτών του Σπάρτακου. Άσκησε έντονη κριτική στον μπολσεβικισμό και στο κράτος της Σοβιετικής Ένωσης, θεωρώντας ότι παρεκκλίνουν από τις αρχές του μαρξισμού. Από τους βασικούς θιασώτες του ρεύματος του συμβουλιακού κομμουνισμού.

Συνειδητοποίησα ότι από εκεί θα ήταν δύσκολο να αποδράσω, κι έτσι κατέστρωσα ένα πλάνο για άμεση απόδραση. Μέσω της γυναίκας μου κατάφερα να βγάλω κρυφά ένα γράμμα με το σχέδιο της απόδρασης, και αυτό να φτάσει στους φίλους μου στη Vogtland.

Με ακρίβεια λεπτού, πέντε τολμηροί άντρες έφτασαν στη φυλακή. Ένας από αυτούς ήταν λαθροκυνηγός, γνωστός για το θάρρος του. Το σχέδιο προέβλεπε πως, κατά τα μεσάνυχτα, τρεις άντρες θα προσέγγιζαν την πύλη της φυλακής. Ο ένας θα ήταν καλοντυμένος. Ο άλλος θα φορούσε στρατιωτικό πηλίκιο. Ο τρίτος, που θα φορούσε φθαρμένα ρούχα, θα είχε ένα σακίδιο στην πλάτη. Θα υποδυόταν τον περιφερόμενο αλήτη ενώ οι άλλοι δύο θα τον προσήγαγαν για λογαριασμό της χωροφυλακής. Οι άλλοι δύο σύντροφοι θα κρύβονταν στο σκοτάδι και θα περίμεναν σινιάλο.

Ο άντρας με το πηλίκιο χτύπησε το κουδούνι της φυλακής γύρω στα μεσάνυχτα. Όταν ρωτήθηκε τι ήθελε, απάντησε: «Είμαι ο χωροφύλακας Muller και φέρνω έναν άνθρωπο που μόλις συλλάβαμε». Δύο δεσμοφύλακες άνοιξαν λιγάκι την πόρτα για να δουν τι συνέβαινε. Οι δύο σύντροφοι τους ανάγκασαν να ανοίξουν. Ο ένας σύντροφος τσάκωσε τον δεσμοφύλακα ενώ ο άλλος του πήρε τα κλειδιά.

Όλο το βράδυ ήμουν ξαπλωμένος στην κουκέτα μου, δίχως να έχω βγάλει τα ρούχα μου, περιμένοντας για το σινιάλο. Η καρδιά μου άρχισε να χτυπά γοργά όταν κατά τις εννιά το βράδυ άκουσα έναν ήχο πριονίσματος έξω από το παράθυρο του κελιού μου. Μπήκα σε κατάσταση συναγερμού. Προς στιγμή σκέφτηκα πως οι σύντροφοί μου είχαν επιλέξει αυτό το ανόητο σχέδιο για να με απελευθερώσουν. Κάτι τέτοιο θα κατέστρεφε όλα μου τα πλάνα. Ο θόρυβος όλο και μεγάλωνε ώσπου συνειδητοποίησα ότι προερχόταν από το διπλανό κελί· ο "γείτονάς" μου επιχειρούσε να αποδράσει. Πριόνιζε και πριόνιζε με θαυμαστή εργατικότητα. Όσο πριόνιζε τόσο λιγότερο υπολόγιζε τον θόρυβο που προκαλούσε. Ήλπιζα να κατάφερνε να αποδράσει όμως φοβόμουν ότι θα αφύπνιζε τον δεσμοφύλακα και θα ανατρέπονταν τα σχέδιά μου. Ο άνθρωπος πριόνιζε μέχρι τα μεσάνυχτα. Ξαφνικά ακούστηκε ένας τρομερός θόρυβος. Άκουσα φωνές, πόρτες να κοπανάνε, τζάμια να σπάνε. Άκουσα πυροβολισμούς. Η πόρτα του κελιού μου άνοιξε απότομα. Οι σύντροφοί μου φώναξαν: «Max είσαι ελεύθερος». Χίμηξα προς την πόρτα και τότε είδα τον φύλακα, που είχε καταφέρει να ελευθερώσει τα χέρια του, να πυροβολεί με το πιστόλι του. Τρέξαμε έξω στον δρόμο.

Μετά από δυο μέρες πήγα στο Halle όπου συνάντησα τους συντρόφους Eugen Steinert και Otto Ruhle. Το επόμενο απόγευμα μίλησα σε

μια συγκέντρωση στο εργοστάσιο Leuna. Η συγκέντρωση έγινε στην ίδια αίθουσα όπου λίγο καιρό πριν είχαν επιχειρήσει να με συλλάβουν. Αυτή τη φορά οι χωροφύλακες δεν εμφανίστηκαν.

Άφησα το Halle και επέστρεψα στη Vogtland όπου άλλαζα συχνά κρυψώνα. Αφιέρωνα πολύ καιρό στο διάβασμα καθώς τα μαθήματα του Ruhle είχαν κεντρίσει το ενδιαφέρον μου και επιζητούσα τη γνώση. Ήταν μεγάλη ικανοποίηση το να ενδυναμώνω με μελέτη την αμιγώς συναισθηματική ροπή μου προς τον επαναστατικό σκοπό.

Ένα απόγευμα, παρά τις προειδοποιήσεις των φίλων μου, παρακολούθησα μια τεράστια συγκέντρωση των ανέργων όπου μίλησα για πάνω από μια ώρα. Ξαφνικά, μεγάλος αριθμός αστυνομικών εισέβαλε στην αίθουσα για να με συλλάβει. Ρίχτηκαν πυροβολισμοί και προκλήθηκε τρομερός πανικός. Όταν οι αστυνομικοί προσπάθησαν να με ακινητοποιήσουν, ο σύντροφος Popp χτύπησε έναν πολυέλαιο με το μπαστούνι του, προκάλεσε βραχυκύκλωμα και η αίθουσα βυθίστηκε στο σκοτάδι.

Καθώς πήδηξα από το έδρανο των ομιλητών για να βγω από την αίθουσα, πολλοί αστυνομικοί με ακινητοποίησαν. Έπεσα στο πάτωμα. Με ποδοπατούσαν και με χτυπούσαν στο κεφάλι με τις λαβές των όπλων τους. Οι εργάτες τελικά με έσωσαν και κατάφερα να βγω από την αίθουσα. Έξω η αστυνομία συνέχισε την καταδίωξη με αποτέλεσμα να ξεσπάσουν οδομαχίες όπου αρκετοί αστυνομικοί τραυματίστηκαν. Εγώ προστατευόμουν από ένα μεγάλο πλήθος και διέφυγα.

Το Κομμουνιστικό Κόμμα είχε καλέσει μια συγκέντρωση στο Falkenstein, στις 22 Οκτωβρίου 1919. Δεν σκόπευα να συμμετάσχω. Στις οκτώ το βράδυ εκείνης της ημέρας, και αφού η συγκέντρωση είχε ξεκινήσει, κάποιος μου έφερε μια τοπική εφημερίδα. Στο πρωτοσέλιδο είδα ότι ένα νέο ένταλμα είχε εκδοθεί για τη σύλληψή μου. Και η επικήρυξη είχε αυξηθεί κατά καμπόσες χιλιάδες μάρκα. Αυτό με προκάλεσε να παρέχω λίγη "περιπέτεια" στους μπουρζουάδες, τους ρουφιάνους και τους μπάτσους του Falkenstein. Δεν πρόλαβα καν να ενημερώσω τους φίλους και συντρόφους μου για το σχέδιό μου και σάλταρα από ένα ανοιχτό παράθυρο στην αίθουσα της συγκέντρωσης. Η ξαφνική εμφάνισή μου στην εξέδρα των ομιλητών προκάλεσε απίστευτη εντύπωση. Οι γυναίκες άρχισαν να κλαίνε καθώς ήταν βέβαιες πως αυτή τη φορά θα με συλλάμβαναν. Ήταν γνωστό πως ενισχυμένες δυνάμεις της αστυνομίας φρουρούσαν την αίθουσα. Μετά από μια σύντομη ομιλία εξαφανίστηκα ξανά από το παράθυρο.

Δυο βδομάδες αργότερα συνελήφθη ο σύντροφος Popp. Η αστυνομία τον θεωρούσε ως τον πιο σημαντικό συνεργό μου. Μαζί με τους συντρόφους αποφασίσαμε να τον απελευθερώσουμε. Σχεδιάζαμε με μία σκάλα να μπούμε από το παράθυρο στον κοιτώνα όπου κοιμόταν ο αξιωματικός φύλακας και να του πάρουμε τα κλειδιά. Ενώ δύο σύντροφοι θα τον κρατούσαν εκεί, οι άλλοι θα πήγαιναν να πάρουν τον σύντροφο Popp από το κελί του. Στο μεταξύ όμως, λίγο πριν θέσουμε σε εφαρμογή το σχέδιό μας, ένας ξένος σύντροφος ήρθε να μας επισκεφθεί και ανέλαβε αυτός να απελευθερώσει τον Popp. Πήγε στην γυναίκα του Popp, που δεν είχε σχηματισμένες πολιτικές απόψεις, και της είπε ότι ήταν στο μέτωπο μαζί με τον άντρα της. Της ζήτησε να τον επισκεφθούν μαζί ώστε να μπορέσει να του μιλήσει. Αρχικά ο φύλακας δεν του επέτρεψε να μπει στη φυλακή, αργότερα όμως πείστηκε και κάλεσε τον Popp. Ο κρατούμενος με τον φύλακα χωρίζονταν από τους επισκέπτες με ένα βαρύ μεταλλικό πλέγμα. Όταν έφτασε ο Popp, ο ξένος σύντροφος άνοιξε τα χέρια του και φώναξε: «Έτσι βρισκόμαστε λοιπόν ξανά Paul!» Τότε έπεσε κάτω, υποκρινόμενος ότι λιποθύμησε.

Ο Popp δεν είχε ιδέα για όλα αυτά. Ο φύλακας θέλησε να βοηθήσει τον ξένο και ξεκλείδωσε το μεταλλικό πλέγμα. Αυτός σάλταρε εκείνη τη στιγμή, τραβώντας δύο περίστροφα και φωνάζοντας: «Φύγαμε Paul». Την κοπάνησαν προτού ο φύλακας προλάβει να συνέλθει από το σοκ και την τρομάρα του. Η κυρία Popp έμεινε εκεί, μη συνειδητοποιώντας καν τι είχε συμβεί. Ο φύλακας δεν είχε τίποτα καλύτερο να κάνει από να τη συλλάβει και να την κλειδώσει στο κελί του συζύγου της. Η κυρία Popp ήταν έγκυος και είχε μικρά παιδιά στο σπίτι. Ο δικαστής Rietschel, που συχνά έδειχνε μεγάλη απανθρωπιά, την επόμενη μέρα διέταξε αυτή η αδύναμη και φιλάσθενη γυναίκα να οδηγηθεί σιδηροδέσμια στη φυλακή. Ο σύντροφος που είχε απελευθερώσει τον Popp, τόσο εξαγριώθηκε από αυτή την απίστευτη σκληρότητα προς μια αθώα γυναίκα ώστε ορκίστηκε πως θα εκτελούσε τον δικαστή. Και σίγουρα θα το είχε κάνει αν δεν του ζητούσαμε να εγκαταλείψει το Falkenstein.

Προσπαθήσαμε με νομικά μέσα να πετύχουμε την αποφυλάκιση της γυναίκας, έχοντας αποφασίσει όμως να καταφύγουμε στη βία αν δεν απελευθερωνόταν εντός πενθημέρου. Χάρη σε ένα δικηγόρο όμως τα καταφέραμε μέσα στην προθεσμία που είχαμε θέσει.

Ένα απόγευμα, δυο μέρες μετά, είχαμε βγει μαζί με έναν σύντροφο μια βόλτα λίγο έξω από την πόλη. Είχε πολύ παχύ χιόνι. Ένας άντρας με σκι ξεπετάχθηκε ξαφνικά. Είχε πάει καμιά δεκαριά μέτρα μακριά όταν

ρώτησα τον σύντροφο αν αυτός ήταν ο δικαστής Rietschel. Του ζήτησα να τρέξει πίσω του και να τον ρωτήσει. Εκείνος απάντησε: «Ναι, εγώ είμαι. Τι μπορώ να κάνω για εσάς;» Τότε και οι δυο σαλτάραμε πάνω του, τον ρίξαμε κάτω, του βγάλαμε τα σκι και τον βαρούσαμε με αυτά μέχρι που διαλύθηκαν και μοναχά σκλήθρες απομείνανε στα χέρια μας. Ούτε κουβέντα δεν βγάλαμε όση ώρα επιβάλλαμε αυτή την τιμωρία. Ο δικαστής, που καλά γνώριζε γιατί τον χτυπούσαμε, κλαψούριζε: «Δεν μπορούσα να κάνω κάτι, δεν μπορούσα να κάνω κάτι». Ως αποτέλεσμα, ο Rietschel πέρασε αρκετές εβδομάδες στο νοσοκομείο και ζήτησε να μετατεθεί σε άλλη πόλη.

Εγώ δεν μπορούσα πλέον να αντέξω την απραξία, μένοντας κρυμμένος για μήνες. Αποδέχτηκα λοιπόν την πρόταση του Κ.Κ. να πραγματοποιώ προπαγανδιστικές συγκεντρώσεις στη Vogtland και στη βόρεια Βαυαρία. Μίλησα πρώτα, ως "δόκτωρ Lermontov", σε μια συγκέντρωση στη βιομηχανική πόλη Werdau. Όταν κατέφθασε η αστυνομία, οι σύντροφοι με φυγάδευσαν με μια ανεμόσκαλα από την πίσω πλευρά του κτιρίου. Καθώς όμως η ανεμόσκαλα ήταν κοντή, αναγκάστηκα να πηδήξω από ύψος κάποιων μέτρων. Η πτώση μού προκάλεσε αιμάτωμα στο γόνατο, κάτι που μου επέφερε αρκετά προβλήματα κατά τις επόμενες βδομάδες.

Από το Werdau πήγα στο Selb της Βαυαρίας όπου είχε προγραμματιστεί μια συγκέντρωση. Εκεί δεν είχαμε προβλήματα καθώς η βαυαρική αστυνομία φοβόταν να επιτεθεί σε ένα τόσο μεγάλο πλήθος. Σχεδίαζαν να με συλλάβουν μετά και οι δρόμοι αποκλειστεί. Εξαφανίστηκα όμως από τη συγκέντρωση τόσο απαρατήρητος όσο είχα εμφανιστεί. Το επόμενο πρωί, όταν θέλησα να φύγω από την πόλη, ανακάλυψα ότι μεγάλος αριθμός αστυνομικών με πολιτικά είχε καταλάβει τον σιδηροδρομικό σταθμό. Περίμεναν να μπω μέσα στο τρένο ώστε να είμαι παγιδευμένος. Προσποιήθηκα, μαζί με τον σύντροφό μου, ότι θα έμπαινα στην αμαξοστοιχία, την τελευταία όμως στιγμή διασχίσαμε τρέχοντας τις σιδηροδρομικές γραμμές και εξαφανιστήκαμε στο δάσος. Οι αστυνομικοί μάς είχαν δει όμως και μας καταδίωξαν για όλη την υπόλοιπη μέρα. Θα ήταν αδύνατον να είχαμε διαφύγει από τους έφιππους αστυνομικούς και τους χωροφύλακες αν το δάσος δεν μας έκρυβε από τους διώκτες μας. Ήταν η 19η Μαρτίου 1920.

Το βράδυ, όταν φτάσαμε στο Oberkotzau, ήμασταν πεινασμένοι και εξαντλημένοι. Το γόνατό μου είχε πρηστεί και πονούσα σε κάθε μου βήμα. Ένας σύντροφος μάς πήρε στο σπίτι του. Από αυτόν μάθαμε για το πραξικόπημα που είχε οργανωθεί στο Βερολίνο, και σε όλη τη Γερμανία, από μοναρχικούς αξιωματικούς.

Αποφάσισα να πάρω το τρένο για το Hof όπου θα ήμουν σε επαφή με τα γεγονότα. Καθώς με τον σύντροφό μου βαδίζαμε στην αποβάθρα, ένας αστυνομικός μάς κοίταξε επίμονα και κατόπιν μπήκε στο κτίριο του σταθμού. Είχαμε μόλις μπει στο τρένο όταν ήρθαν δύο αστυνομικοί και διέταξαν να τους ακολουθήσουμε. Αρνήθηκα. Λογομαχήσαμε και αυτοί εγκατέλειψαν το βαγόνι, μόνο και μόνο όμως για να επιστρέψουν με καμπόσους ακόμα αστυνομικούς. Ήρθαν αποφασιστικά και προσπάθησαν να με ακινητοποιήσουν.

Εγώ έβγαλα μια χειροβομβίδα που είχα στην τσέπη μου. Τράβηξα την ασφάλεια και τη σήκωσα ψηλά φωνάζοντας: «Τη στιγμή που κάποιος θα με ακουμπήσει, όλο το βαγόνι θα ανατιναχτεί». Ήμουν έτοιμος για τα πάντα. Τα λόγια μου προκάλεσαν απίστευτο πανικό. Όλοι ούρλιαζαν και σπρώχνονταν προς την έξοδο. Οι αστυνομικοί ήταν οι πρώτοι που την κοπάνησαν. Σε ελάχιστα δευτερόλεπτα είχα απομείνει μόνος μου μέσα στο βαγόνι καθώς ακόμα και ο σύντροφός μου το είχε βάλει στα πόδια.

το πραξικόπημα του Kapp

Τα γεγονότα που το Κ.Κ. είχε προβλέψει και καλούσε την εργατική τάξη να βρίσκεται σε επιφυλακή, τώρα επαληθεύονταν. Υπό αυτές τις συνθήκες δεν μπορούσα να παραμείνω στο Hof. Τα πάντα με ωθούσαν να επιστρέψω στη Vogtland όπου θα μπορούσα να αγωνιστώ ενάντια στο μοναρχικό πραξικόπημα, μαζί με τους φίλους και συντρόφους μου. Ήταν αδύνατο να πάω στο Falkenstein με το τρένο καθώς όλοι οι σταθμοί φυλάσσονταν από την αστυνομία που σίγουρα θα με συλλάμβανε. Παρά την κατάσταση του γονάτου μου, που μου προκαλούσε πολύ πόνο, έπρεπε να πάω με τα πόδια. Έσερνα το πόδι για πέντε ώρες μέχρι που κατάρρευσα. Καθώς πρηζόταν διαρκώς, ζήτησα από τον ιδιοκτήτη ενός πανδοχείου να με πάει μέχρι το Olsnitz στη Vogtland. Το απόγευμα, όταν έφτασα, το πόδι μου ήταν τόσο χάλια που οι φίλοι μου έπρεπε να με πάρουν σηκωτό.

Έφτασα στο Falkenstein το επόμενο μεσημέρι. Η πρώτη μου ερώτηση ήταν: «Αφοπλίσατε τον τακτικό στρατό;» Ήξερα ότι οι στρατιώτες, που είχαν έρθει για να με συλλάβουν, βρίσκονταν ακόμα στην πόλη. Μου είπαν ότι κάποιοι σύντροφοι ήταν υπέρ μιας τέτοιας δράσης, ενώ άλλοι τη θεωρούσαν ιδιαίτερα δύσκολη.

Είχε έρθει η ώρα για να δράσουμε. Κάλεσα τους συντρόφους σε συνάντηση για να αποφασίσουμε πώς θα αφοπλίζαμε τους στρατιώτες. Στο

μεταξύ όμως αυτοί διατάχτηκαν να αποσυρθούν από την πόλη για να ενισχύσουν τον τακτικό στρατό, καθώς είχαν ξεσπάσει ένοπλες συγκρούσεις με τους εργάτες στη Θουριγγία. Όταν το έμαθα αυτό, εξαγριώθηκα. Βλαστήμησα μέσα μου την αναβλητικότητα των συντρόφων μου.

Ύστερα, είδα αρκετά φορτηγά με δεξαμενές καυσίμων που τα φυλούσαν λίγοι στρατιώτες. Η κυρίως δύναμη ήδη πορευόταν προς το Auerbach. Μαζί με έξι ακόμα συντρόφους αφόπλισα τους στρατιώτες και επέταξα τα φορτηγά με τα καύσιμα. Αποκτήσαμε έτσι μερικά ακόμα όπλα. Ένας στρατιώτης διέφυγε και ειδοποίησε τις υπόλοιπες μονάδες οι οποίες επέστρεψαν αμέσως στο Falkenstein. Οδομαχίες ξέσπασαν με τους εργάτες στην πλατεία του Κάστρου. Καταφέραμε να αφοπλίσουμε μερικούς ακόμα στρατιώτες, δεν μπορούσαμε όμως να σταθούμε απέναντι στη αριθμητική ανωτερότητά τους και αναγκαστήκαμε να υποχωρήσουμε. Μας καταδίωξαν άγρια, για πολλά χιλιόμετρα. Κατά τη διάρκεια της καταδίωξης το πόδι μου... ανάρρωσε και δεν ένιωθα πια κανέναν πόνο!

Όταν φτάσαμε στο Auerbach ρώτησα κάποιους εργάτες που συνάντησα στον δρόμο τι έκαναν για να αντιμετωπίσουν το μοναρχικό πραξικόπημα. Μου είπαν ότι το Εργατικό Συμβούλιο είχε καλέσει μια συνάντηση στη σχολή της πόλης. Πήγα αμέσως. Φτάνοντας στο κτίριο της συγκέντρωσης είδα ότι η συγκέντρωση είχε τελειώσει, καθώς το πλήθος ήδη αποχωρούσε. Άρχισα να φωνάζω: «Γυρίστε πίσω στην αίθουσα. Έχω κάτι σημαντικό να πω στους εργάτες». Εισακούστηκα αμέσως.

Σε ελάχιστα λεπτά η τεράστια αίθουσα ήταν πάλι κατάμεστη. Διέταξα να φρουρούνται οι έξοδοι, έτσι ώστε κανείς να μη μπορεί να βγει και να ενημερώσει για το τι συνέβαινε. Ενημερώθηκα ότι είχε προγραμματισθεί μια γενική απεργία και τίποτα πέραν αυτού. Είπα ότι αυτό δεν ήταν αρκετό, ότι η κατάσταση ήταν κρίσιμη, ότι ήταν αναγκαίο να δράσουμε άμεσα. Τους είπα ότι σε άλλες πόλεις οι εργάτες ήδη μάχονταν κατά του στρατού και ότι εμείς δεν μπορούσαμε να μένουμε ανενεργοί. Είπα ότι έπρεπε αμέσως να βρούμε όπλα και πυρομαχικά. Οι προτάσεις μου επικροτήθηκαν.

Αποφάσισα να πάρουμε ένα μεγάλο ρίσκο και πρότεινα στους συντρόφους να βαδίσουμε προς το αστυνομικό τμήμα, να αφοπλίσουμε τους αστυνομικούς και να χρησιμοποιήσουμε τα όπλα τους για να επιτεθούμε στον τακτικό στρατό στο Falkenstein. Η πρότασή μου έγινε αποδεκτή και εγώ φρόντισα να μην την πληροφορηθούν στο αστυνο-

μικό τμήμα. Όλοι οι σύντροφοί μου πήραν οδηγίες να προσέχουν τους διπλανούς τους ώστε να διασφαλίσουμε ότι δεν υπήρχαν πληροφοριοδότες ανάμεσά μας.

Ήμασταν περίπου 2.000 άτομα όταν βαδίσαμε προς το τμήμα. Οι αστυνομικοί κοιτούσαν από τα παράθυρα δίχως να ξέρουν τι να κάνουν. Οχύρωσαν τις πόρτες τις οποίες όμως τις ανοίξαμε με τσεκούρια. Υπήρξε ελάχιστη αντιπαράθεση και μόλις λίγοι αστυνομικοί τραυματίστηκαν. Πολλοί απ' αυτούς παραδόθηκαν δίχως την παραμικρή αντίσταση. Εκτός από καμπόσα τουφέκια, πήραμε πολλές κάσες με χειροβομβίδες και κάποια πολυβόλα. Συλλάβαμε τους αστυνομικούς και τους πήραμε στο κτίριο που είχαμε επιλέξει ως κέντρο της άμυνάς μας.

Λίγες ώρες αργότερα επέταξα ένα αυτοκίνητο και έστειλα μερικούς συντρόφους στο Falkenstein για να μεταφέρουν στον στρατιωτικό διοικητή πως αν δεν παρέδιδαν τον οπλισμό τους αμέσως, το Falkenstein θα περικυκλωνόταν από εργάτες των γύρω πόλεων. Αυτός αντέδρασε συλλαμβάνοντας τους συντρόφους και στέλνοντας στρατεύματα στο Auerbach για να με συλλάβουν. Ξέσπασαν σφοδρές μάχες την πόλη, δίχως όμως να έχουμε σοβαρές απώλειες. Αυτή η αιφνιδιαστική επίθεση των ανδρών του Noske,[4] με τέσσερα βαριά πολυβόλα και ποσότητα χειροβομβίδων, αναχαιτίστηκε εκ μέρους μας από έναν νεαρό εργάτη με ένα πολυβόλο. Όταν η επίθεσή τους τερματίστηκε, αποφασίσαμε να προβούμε σε πιο πιεστικά κινήσεις. Βαδίσαμε προς το Falkenstein από διαφορετικές κατευθύνσεις. Οι άνδρες του Noske όμως είχαν πληροφορηθεί τα σχέδια μας και, μέχρι να φτάσουμε στην πόλη, την είχαν εγκαταλείψει. Ενώθηκαν με ένα τάγμα στο Plauen. Δεν ικανοποιηθήκαμε από αυτή μας την επιτυχία, ιδίως καθώς μαθαίναμε ότι σε όλη τη Γερμανία, και ειδικά στο Ruhr, οι εργάτες μάχονταν κατά του στρατού. Παρακολουθούσαμε τις πληροφορίες ότι το πραξικόπημα αποτύγχανε και ότι η παλιά κυβέρνηση ανακτούσε την εξουσία της, για να "χρυσώσουν το χάπι" και να κατευνάσουν τους εργάτες. Αποφασίσαμε ότι όσο εκατοντάδες χιλιάδες εργατών και συντρόφων έδιναν έναν τέτοιο σκληρό αγώνα στην περιοχή του Ruhr, θα έπρεπε να τους υποστηρίξουμε. Θα το κάναμε αποτελεσματικότερα αν αφοπλίζαμε τον αντιδραστικό τακτικό στρατό και την πολιτοφυλακή των αστών της Vogtland, και εξοπλίζαμε τους εργάτες.

Δημιουργήσαμε κέντρα κατάταξης του Κόκκινου Στρατού της Vogtland. Εξοπλίσαμε τους εργάτες που έρχονταν από κάθε μέρος της Γερμανίας

4 Ο σοσιαλδημοκράτης υπουργός στρατιωτικών.

για να πάρουν μέρος στον επαναστατικό αγώνα. Για να συγκεντρώσουμε χρήματα για την επιμελητεία της Κόκκινης Φρουράς, τοιχοκολλήσαμε ανακοινώσεις που έλεγαν στους τοπικούς καπιταλιστές και αυτούς που οικονομικά είχαν ωφεληθεί από τον πόλεμο να παρουσιασθούν σε συγκεκριμένο τόπο και χρόνο. Πήγα στην συνάντηση άοπλος, μαζί με έναν σύντροφο, και ζήτησα από τους καπιταλιστές να συνεισφέρουν 45.000 εβδομαδιαίως για τη χρηματοδότηση του Κόκκινου Στρατού. Ζήτησαν λίγα λεπτά για να το συζητήσουν. Εγώ αποχώρησα από την αίθουσα μαζί με τον σύντροφο.

Όταν επέστρεψα είπαν ότι θα παρείχαν το συγκεκριμένο ποσό. Εξέφρασαν μόνο την επιθυμία να αποτρέψει η Κόκκινη Φρουρά τις τυχόν λεηλασίες. Ήταν και προς δικό μας συμφέρον να συναινέσουμε σε αυτή την επιθυμία.

Ο Κόκκινος Στρατός μεγάλωνε καθημερινά, έτσι απαιτήθηκαν περισσότερα χρήματα για τη συντήρησή του. Δίχως ιδιαίτερη πίεση εκ μέρους μας οι καπιταλιστές ανέβασαν την εβδομαδιαία "συνεισφορά" τους στα 100.000 μάρκα.

Οι πόλεις κοντά στο Markneukirchen ζήτησαν τη στήριξή μας. Φοβόντουσαν ότι θα δέχονταν επίθεση από την αντιδραστική "Φρουρά των Πολιτών του Markneukirchen". Αποφασίσαμε να επιτεθούμε στο Markneukirchen μαζί με ένοπλους εργάτες από τις γύρω πόλεις. Καθώς βαδίζαμε προς την πόλη έστειλα έναν αντιπρόσωπο που απαιτούσε από τον δήμαρχο να παραδώσουν τον οπλισμό τους εντός δέκα λεπτών. Εκείνος απάντησε ότι ήταν έτοιμοι να παραδοθούν. Στο μεταξύ, ωστόσο, ξέσπασαν οδομαχίες. Τα οχήματά μας δεν μπορούσαν να προσεγγίσουν το δημαρχείο καθώς μέλη της "Φρουράς των Πολιτών", που είχαν εμπειρία από τα τέσσερα χρόνια του πολέμου, είχαν σκάψει ορύγματα και είχαν ετοιμαστεί για μάχη. Πολύ σύντομα νικήσαμε αυτούς τους "ήρωες". Έδωσα φτυάρια στον δήμαρχο, σε δυο παπάδες, τον επικεφαλής της "Φρουράς" και μερικούς ακόμα εξέχοντες πολίτες, και τους διέταξα να καλύψουν τα ορύγματα. Ως εγγύηση για τα υπόλοιπα όπλα που έπρεπε να μας παραδώσουν, οι πλούσιοι βιομήχανοι της πόλης υποχρεώθηκαν να μας καταβάλουν 100.000 μάρκα.

Ως αποτέλεσμα των γεγονότων της άνοιξης και του καλοκαιριού του 1919, εικοσιτέσσερις εργάτες από το Falkenstein βρίσκονταν υπόδικοι στη φυλακή του Plauen. Ελπίζαμε ότι οι σύντροφοι από το Plauen θα τους απελευθέρωναν. Οι μέρες περνούσαν και έτσι αποφασίσαμε να

τους απελευθερώσουμε εμείς. Μέσα στη νύχτα πορευτήκαμε προς το Plauen, μια πόλη 130.000 κατοίκων, μαζί με πέντε συντρόφους και τρία πολυβόλα. Μια μεγαλύτερη δύναμη θα "καρφωνόταν". Θα μπορούσαμε να πετύχουμε μόνο αν η επίθεση ήταν τόσο αιφνιδιαστική ώστε ο στρατός, η πολιτοφυλακή και η αστυνομία να μην έχουν χρόνο να αντιδράσουν.

Αναγκάσαμε τους φύλακες να μας ανοίξουν την εξωτερική πύλη της φυλακής. Μέσα στη φυλακή πλέον, μια ψηλή και πλατιά σιδερένια πόρτα μας έκοβε τον δρόμο προς τα κελιά. Έπρεπε να δράσουμε γρήγορα, πριν κινητοποιηθεί ο στρατός και η αστυνομία. Κρατηθήκαμε σφιχτά και σπρώχναμε ρυθμικά τη σιδερένια πόρτα μέχρι που τη γκρεμίσαμε.

Οι κρατούμενοι στα κελιά, που κατάλαβαν ότι έφτανε η ώρα της ελευθερίας τους, έκαναν τρομερό σαματά, τόσο που μόλις ακουγόμασταν μεταξύ μας. Πλέον, οι φύλακες που τόση ώρα λούφαζαν, αναγκάστηκαν να μας υπακούσουν. Έτρεμαν και ήταν κάτωχροι. Δεν το πίστευαν ότι θα μπορούσαμε να γκρεμίσουμε μια τέτοια τεράστια πόρτα. Πίστευαν πως είχε έρθει το τέλος τους καθώς πολλοί απ' αυτούς είχαν φερθεί άσχημα στους συντρόφους μας.

Ζήτησα μια λίστα των πολιτικών κρατούμενων και διέταξα να ανοίξουν τα κελιά τους. Υπάκουσαν αμέσως. Εκείνη η μέρα που αποδώσαμε στους συντρόφους, που τόσα είχαν υποφέρει αυτούς τους μήνες της κράτησης, την ελευθερία και τις οικογένειές τους, ήταν η ευτυχέστερη μέρα της ζωής μου. Δεν υπήρχε όμως χρόνος για να χαρούμε που ξαναβρεθήκαμε. Τα πολυβόλα φορτώθηκαν στα αυτοκίνητα και ετοιμαστήκαμε να φύγουμε. Είχα όμως σχεδόν ξεχάσει ένα πολύ σημαντικό ζήτημα. Γνώριζα πως κάποιοι από τους συντρόφους είχαν συλληφθεί ως αποτέλεσμα κατάδοσης. Ζήτησα λοιπόν από τους υπαλλήλους της φυλακής να μου δώσουν όλα τα έγγραφα που αφορούσαν τους συντρόφους μου, εκείνοι όμως μου απάντησαν ότι τα έγγραφα βρίσκονταν στα χέρια του εισαγγελέα. Το σπίτι του βρισκόταν κοντά στη φυλακή. Συνοδευόμενος από μερικούς συντρόφους χτύπησα την πόρτα του. Σε λίγο άνοιξε σιγά σιγά το παράθυρο και του είπα να κατέβει αμέσως. Απάντησε ότι δεν μπορούσε να κατέβει καθώς δεν ήταν ντυμένος. «Αν δεν κατέβεις σε δυο λεπτά θα ανατινάξω την πόρτα σου με χειροβομβίδα». Και για να του δείξω ότι το εννοούσα, κρέμασα δυο χειροβομβίδες στο πόμολο της πόρτας του.

Προτού περάσουν τα δυο λεπτά, κατέβηκε τρέμοντας. Τον συνόδευσα στο δικαστήριο όπου βρίσκονταν οι δικογραφίες. Μου έδωσε πακέτα

με χαρτιά αλλά τα σημαντικότερα έγγραφα έλλειπαν. Του είπα: «Δεν έχουμε χρόνο για χάσιμο. Θα σε πάρω στο Falkenstein ως όμηρο. Αν δεν μου παραδοθούν τα έγγραφα μέχρι το απόγευμα, θα σε εκτελέσω».

Η πόλη είχε αρχίσει να ζωντανεύει. Οι ειδήσεις για τις πράξεις μας είχαν διαδοθεί. Αφήσαμε ωστόσο πίσω μας το Plauen, προτού η αστυνομία μπει στα ίχνη μας. Μπήκαμε στο Falkenstein εν μέσω δυνατών ζητωκραυγών. Φρόντισα ώστε ο εισαγγελέας να δειπνήσει στο καλύτερο εστιατόριο της πόλης και κατόπιν να γράψει ένα γράμμα στη γυναίκα του που να λέει ότι θα τον εκτελούσαμε αν δεν έφταναν άμεσα τα έγγραφα που έλειπαν. Πριν παρέλθει η προθεσμία, η γυναίκα του τα έφερε, συνοδευόμενη από έναν υπάλληλο του δικαστηρίου. Από τα έγγραφα μάς έγινε γνωστό ότι δύο άνθρωποι που είχαν γίνει μέλη του κόμματος, ήταν στην πραγματικότητα πληροφοριοδότες της αστυνομίας. Τους θέσαμε αμέσως υπό κράτηση.

Το απόγευμα πήγα με μερικούς συντρόφους στο δικαστήριο του Falkenstein και μάζεψα όλους τους δικαστικούς. Τους είπα ότι οι εργάτες πλέον έλεγχαν το νόμο. Τους ανακοίνωσα ότι οι αστικοί νόμοι ήταν πλέον άχρηστοι καθώς είχαν φτιαχτεί για να καταπιέζουν τους εργαζόμενους. Στο εξής, οι εργάτες θα καθόριζαν τους νόμους. Διέταξα τους δικαστικούς να μεταφέρουν οι ίδιοι όλες τις δικογραφίες και τα έγγραφα έξω από το δικαστήριο και να τα κάνουν μία ντάνα στην πλατεία. Ο δικαστής νόμιζε ότι έκανα πλάκα. Όταν κατάλαβε ότι μιλούσα σοβαρά, έβαλε τα κλάματα και άρχισε να με εκλιπαρεί να αλλάξω γνώμη, καθώς όλη του η ζωή ήταν αυτά τα χαρτιά. Εγώ του απάντησα ότι με απασχολούσαν γεγονότα πολύ σημαντικότερα των προσωπικών συναισθημάτων του, και ότι η πράξη μου ήταν ένας μικρός κρίκος στην πάλη των εργαζομένων για ελευθερία. Δεν μπορούσε πλέον να κάνει τίποτα πέρα από το να κουβαλήσει τα έγγραφα στην πλατεία. Οι δικαστικοί δούλεψαν για ώρες μέχρι που και το τελευταίο έγγραφο είχε μπει στον σωρό. Τότε έδωσα στον κάθε δικαστικό από ένα κουτί σπίρτα. Η φωτιά έκαιγε για τρία μερόνυχτα.

Στο μεταξύ, οι εργάτες του Ruhr διεξήγαγαν έναν κανονικό πόλεμο ενάντια στη στρατιωτική δικτατορία το Kapp. Ακόμα περισσότερο όμως, μάχονταν για τον έλεγχο της περιοχής. Η υπό την καθοδήγησή μου δράση των εργατών της Vogtland ήταν η σαφής έκφραση των επιθυμιών των μαζών. Ήταν επίσης το καθήκον μας να δράσουμε, παρέχοντας υποστήριξη στους εργάτες του Ruhr. Είναι πλέον σαφές πως κατά την περίοδο του πραξικοπήματος έλειπε ο πλέον ουσιώδης παράγοντας

που θα μπορούσε να έχει επιφέρει την τελική νίκη της επανάστασης. Ένα Κομμουνιστικό Κόμμα με καθαρή στόχευση και πειθαρχία, που θα δρούσε πάνω σε σταθερή επαναστατική γραμμή, δεν υφίστατο. Επίσης, η επιρροή μας στη Vogtland ελαττώθηκε καθώς υπερεκτιμήθηκε το τι μπορεί να επιτύχει ένας ηγέτης. Εννοείται πως ένα καλά οργανωμένο κόμμα είναι πολύ σημαντικότερο.

φυγή

Αφού καταπνίγηκε το επαναστατικό κίνημα στο Ruhr, η κυβέρνηση θέλησε να καταστείλει τη δράση μας στη Vogtland. Η περιοχή περικυκλώθηκε από 50.000 στρατιώτες, οπλισμένους ως τα δόντια με τον πλέον σύγχρονο οπλισμό. Δεν σκόπευα να διεξάγω έναν τακτικό πόλεμο ενάντια σε έναν εχθρό που τόσο υπερτερούσε.

Προτού ο στρατός πλησιάσει τόσο ώστε να μας επιτεθεί, εγκαταλείψαμε το "κάστρο" μας στο Falkenstein και υποχωρήσαμε στο Klingenthal, στα σύνορα με την Τσεχία. Ήθελα να αποτρέψω μία άτακτη διάλυση των επαναστατικών τμημάτων και μου φάνηκε σοφότερο το να τεθούμε υπό κράτηση στην Τσεχία από το να πιαστούμε αιχμάλωτοι από τον στρατό. Για να προειδοποιήσουμε την κυβέρνηση αναρτήσαμε ανακοινώσεις στο Falkenstein, λέγοντας πως αν ο στρατός καταλάμβανε την πόλη θα πυρπολούσαμε τα σπίτια των καπιταλιστών. Στόχος μας με αυτές τις ανακοινώσεις ήταν απλώς να τρομοκρατήσουμε τους καπιταλιστές, έτσι ώστε να πιέσουν τον στρατό να αποχωρήσει. Ήταν ενάντια στις διαταγές που είχαν δοθεί το ότι λίγοι σύντροφοι πυρπόλησαν κάποια σπίτια προτού φύγουμε.

Οι Κόκκινοι Στρατιώτες είχαν στρατοπεδεύσει στο Klingenthal και τις γύρω πόλεις. Οι τσέχικες αρχές πληροφορήθηκαν ότι σκοπεύαμε να μπούμε στη χώρα τους και έστειλαν επιπλέον στρατό στα σύνορα. Διαπραγματεύτηκα με τσέχους αξιωματούχους για τη δυνατότητα μιας συντεταγμένης εισόδου μας στη χώρα. Την επόμενη μέρα σημειώθηκαν κάποιες αψιμαχίες μεταξύ των οπισθοφυλακών μας και τμημάτων του στρατού. Όταν αντιλήφθηκα ότι μας περικύκλωναν, διέταξα να ανατιναχθούν κάποιες γέφυρες και δρόμοι ώστε να μην μπορέσουν να μας αποτρέψουν από το να περάσουμε τα σύνορα.

Μια βροχερή νύχτα του Απρίλη κάλεσα στις οπισθοφυλακές μας και απευθύνθηκα στους Κόκκινους Στρατιώτες. Περιέγραψα την κατάσταση στους συντρόφους μου στα όπλα. Ήμασταν αποκομμένοι και είχαμε δύο εναλλακτικές: είτε συντεταγμένα να διασχίσουμε τα σύνορα όπου η τσέ-

χική κυβέρνηση θα μας έθετε υπό κράτηση, είτε να διαλυθούμε και να επιχειρήσουμε -κατά μόνας ή σε μικρές ομάδες- να περάσουμε τα σύνορα ή τις γραμμές του στρατού. Οι σύντροφοι αποφάσισαν το δεύτερο.

Εγώ επέστρεψα στο Klingenthal μαζί με έναν σύντροφο. Ήθελα να διασφαλίσω ότι κανένας σύντροφος δεν είχε αποκοπεί και ότι δεν είχε εγκαταλειφτεί οπλισμός. Σχεδόν πέσαμε πάνω σε μια περίπολο του στρατού αλλά διαφύγαμε προς τους λόφους. Το ξημέρωμα βρήκαμε καταφύγιο σε ένα μικρό αγρόκτημα. Η γυναίκα του αγρότη μάς σέρβιρε καφέ τη στιγμή που μπήκε ο γιος της φωνάζοντας: «Έρχονται οι στρατιώτες!» Μας πήγε στη σοφίτα πάνω από τον στάβλο και κρυφτήκαμε μέσα στο σανό.

Ακούγαμε τις εντολές του επικεφαλής του αποσπάσματος που είχε περικυκλώσει το σπίτι. Οι στρατιώτες ξεκίνησαν να ερευνούν το κάθε δωμάτιο. Τέσσερις στρατιώτες λόγχιζαν τον σανό με τις ξιφολόγχες τους. Τραυματίστηκα στον μηρό. Έφυγαν από το δωμάτιο σχεδόν τη στιγμή που ήμουν έτοιμος να ουρλιάξω. Ακούσαμε τον αξιωματικό να συγκεντρώνει τους άντρες του και έφυγαν για να ερευνήσουν ένα διπλανό σπίτι. Σε λίγο βγήκαμε από την κρύπτη μας και κοιτάξαμε από έναν μικρό φεγγίτη. Είδαμε την περίπολο να χτυπά με τους υποκόπανους κάποιους συντρόφους μας που είχαν ανακαλύψει στο διπλανό σπίτι. Ήταν φρικτό το να παρακολουθώ την κακοποίηση των συντρόφων μου δίχως να μπορώ να κάνω κάτι. Εμείς ποτέ δεν είχαμε φερθεί στους εχθρούς μας με τόση βαναυσότητα.

Το σπίτι που είχαμε κρυφτεί βρισκόταν σε πολύ μικρή απόσταση από τα σύνορα. Ευτυχώς δεν μας αντιλήφθηκαν οι τσέχοι συνοριοφύλακες. Μαζί με τον σύντροφο διασχίσαμε ένα δάσος μέχρι το απόγευμα, κουρασμένοι και εξαντλημένοι, μην έχοντας φάει τίποτα όλη μέρα. Ο καιρός ήταν κρύος και βροχερός και θα ήταν αδύνατον να κοιμηθούμε στο ύπαιθρο. Τα πόδια μας αρνούνταν να συνεχίσουν. Βρήκαμε έναν απομονωμένο αχυρώνα αλλά η πόρτα ήταν κλειδωμένη. Συρθήκαμε μέσα από μια μικρή τρύπα για να μπούμε, αν και σκίσαμε τα ρούχα μας. Καλυφθήκαμε με άχυρο και ξαπλώσαμε ο ένας δίπλα στον άλλο για να ζεσταθούμε.

Φτάσαμε με ασφάλεια στο Eger, και από εκεί πήραμε το τρένο προς το Pilsen. Κατεβήκαμε δυο-τρεις σταθμούς πριν, καθώς θέλαμε να περάσουμε τη νύχτα μας σε ένα πανδοχείο. Παρατηρήσαμε όμως κάποιους αστυνομικούς στο μπαρ του πανδοχείου. Αναζητήσαμε κατάλυμα σε κάποιο σπίτι αλλά οι ένοικοί του φοβήθηκαν να μας φιλοξενήσουν. Καθώς

φεύγαμε είδαμε δεκαπέντε πολίτες και αρκετούς αστυνομικούς να μας ακολουθούν καθώς είχαν αντιληφθεί ότι ήμασταν Κόκκινοι στρατιώτες. Πηδήξαμε ένα φράχτη και βρεθήκαμε σε έναν αγρό έξω από το χωριό. Το νερό στον ποταμό είχε υπερχειλίσει και ο αγρός είχε πλημμυρίσει. ΟΙ διώκτες μας ήταν λίγα μέτρα πίσω μας. Μόλις σκοτείνιαζε και αυτό ήταν μεγάλη βοήθεια για μας. Διασχίσαμε ένα ρυάκι και βρεθήκαμε σε κάποιες σιδηροδρομικές γραμμές. Ακούγαμε πίσω μας τις φωνές των διωκτών μας και τα γαυγίσματα των σκύλων. Εμείς βαδίζαμε πάνω στις σιδηροδρομικές γραμμές για επτά ώρες. Η νύχτα ήταν κρύα και ρούχα μας υγρά και βρώμικα. Στις τέσσερις το ξημέρωμα πήραμε το πρώτο τρένο που έφευγε από έναν μικρό σταθμό. Στο Marienbad, στις επτά το πρωί, μια αστυνομική περίπολος έψαξε κάθε βαγόνι του τρένου. Δύο αστυνομικοί μάς εξέτασαν προσεκτικά. «Ελάτε έξω μαζί μας» είπαν, δίχως να δώσουν σημασία στις αγανακτισμένες διαμαρτυρίες μας.

Η περίπολος μας οδήγησε στο αστυνομικό τμήμα. Καθοδόν προσπάθησα να ξεφορτωθώ, δίχως να γίνω αντιληπτός, μια χειροβομβίδα που είχα στην τσέπη μου. Δεν τα κατάφερα όμως. Φτάνοντας στο τμήμα μάς ζήτησαν τα δελτία ταυτότητάς μας, τα οποία φυσικά ήταν πλαστά. Μας ζητήθηκε να περιμένουμε μέχρι να φτάσει τηλεγραφικά μια απάντηση. Μας έδωσαν καφέ και κάτσαμε αναπαυτικά γύρω από ένα τραπέζι. Ο αξιωματικός ξαφνικά σήκωσε το βλέμμα του από το γραφείο του και ρώτησε αν ήμασταν οπλισμένοι. Μας είπε ότι έπρεπε να μας ψάξει. Πρώτα ερεύνησαν τον σύντροφό μου αλλά δεν βρήκαν κάτι. Μετά, δύο αστυνομικοί ερεύνησαν τις τσέπες μου ενώ ο αξιωματικός παρατηρούσε. Στο μεταξύ είχα βγάλει τη χειροβομβίδα από την τσέπη μου και την κρατούσα στο χέρι μου· έτσι, οι αστυνομικοί δεν βρήκαν τίποτα στις τσέπες μου. Ο κοντός και στρουμπουλός αξιωματικός μού ζήτησε όμως να ανοίξω τα χέρια μου. Κράτησα τα χέρια μου τεντωμένα και άνοιξα τις παλάμες έτσι ώστε η χειροβομβίδα να είναι πλέον ορατή στο αριστερό μου χέρι. Ο μικρούλης αξιωματικός ούρλιαξε αμέσως υστερικά: «Μια βόμβα! Μια βόμβα!» Στράφηκε γρηγορότερα απ' όσο θα μπορούσα να έχω φανταστεί και εκσφενδονίστηκε στο διπλανό δωμάτιο, ακολουθούμενος από τέσσερις αστυνομικούς.

Παρέμεινα ακίνητος εκεί, με τα χέρια τεντωμένα, σαν να ήμουν υπνωτισμένος. Κοιταχτήκαμε με τον σύντροφό μου δίχως να μιλάμε. Ήμουν τόσο ξαφνιασμένος για μια στιγμή, που δεν "έπιασα" καν την πλάκα της όλης φάσης. Βάδισα αργά προς τον διάδρομο. Ο σύντροφος με ακολούθησε σε απόσταση λίγων μέτρων. Το κτίριο φαινόταν εγκαταλειμ-

μένο. Κατεβήκαμε τη σκάλα αργά και βγήκαμε στον δρόμο όπου άρχισα να ελπίζω πως το πεδίο ήταν ελεύθερο. Είχαμε όμως προχωρήσει λίγα μόλις βήματα όταν άνοιξαν ξαφνικά τα παράθυρα του τμήματος. Άρχισαν να φωνάζουν «Σταματήστε τον! Σταματήστε τον!» δείχνοντας προς εμένα. Ένας αστυνομικός εμφανίστηκε από την άλλη πλευρά του δρόμου και μου είπε «Μην κινηθείς». Οι άλλοι αστυνομικοί, στο μεταξύ, είχαν ξαναεπιστρατεύσει το κουράγιο τους. Σε μια στιγμή, δεκατέσσερις από αυτούς στέκονταν στον δρόμο και με σημάδευαν με τα όπλα τους. Φώναξαν τουλάχιστον πενήντα φορές «Άσε κάτω τη χειροβομβίδα». Καθώς δεν είχα καμία διάθεση να κάνω χρήση της στην Τσεχία, την ακούμπησα στη ρίζα ενός δέντρου, στο πεζοδρόμιο. Όταν απομακρύνθηκα λίγα μέτρα από την χειροβομβίδα, οι αστυνομικοί μού χίμηξαν. Ο στρουμπουλός μικρούλης ανθρωπάκος ήταν πλέον πολύ γενναίος. Θα ήθελε να με πυροβολήσει, αρκέστηκε όμως να με χτυπάει από παντού. Για μένα, ωστόσο, όλη η ένταση είχε φύγει και άρχισα να γελάω με την καρδιά μου.

Μας πέρασαν χειροπέδες και μας μετέφεραν στο Eger. Η εξέτασή μου έλαβε χώρα δύο μέρες αργότερα και ήρθα αντιμέτωπος με δύο αξιωματικούς του γερμανικού στρατού και ένα δικαστή της Δρέσδης. Οι τσεχικές αρχές του Eger ήταν πρόθυμες να με παραδώσουν αμέσως σε αυτούς. Ήμουν έτοιμος για απέλαση όταν τελευταία στιγμή παρενέβη η κυβέρνηση της Πράγας, λέγοντας ότι δεν έπρεπε να με παραδώσουν.

Λίγες μέρες αργότερα, έξι συνολικά Κόκκινοι Στρατιώτες που είχαμε συλληφθεί στο Eger μεταφερθήκαμε με ένα ειδικό τρένο στην Πράγα. Οι έξι μας, συνοδευόμενοι από δώδεκα αστυνομικούς, ήμασταν στο ένα βαγόνι. Το άλλο μετέφερε τριάντα επιπλέον αστυνομικούς. Καταλήξαμε τελικά στη φυλακή του Karthaus. Ήταν κρύα, με ένα τρόπο παράξενο και φρικτό, επειδή οι τοίχοι της φυλακής, που κάποτε ήταν μοναστήρι, είχαν ένα μέτρο πάχος. Τα κελιά δεν είχαν ποτέ θέρμανση και ακόμα τα διαπερνούσε η παγωνιά του χειμώνα. Το φαγητό δεν ήταν κακό αλλά όμως δεν ήταν ποσοτικά επαρκές για τη διατροφή μας. Αρχικά δεν ήταν δυνατόν να βρούμε επιπλέον φαγητό. Αργότερα, οι οργανωμένοι εργάτες του Jitschin μάς φρόντισαν και είχαμε επαρκείς προμήθειες.

Στη φυλακή υπήρχαν εννιακόσιοι κρατούμενοι. Εμείς, οι εικοσιτέσσερις συνολικά Κόκκινοι Στρατιώτες της Vogtland, περιμέναμε απέλαση στη Γερμανία. Όλη τη μέρα ακούγαμε τον ήχο αλυσίδων στο προαύλιο, καθώς οι κρατούμενοι ήταν αλυσοδεμένοι. Πολλοί απ' αυτούς υποχρεώνονταν να σέρνουν βαριές αλυσίδες, παρά το ότι έπρεπε ταυτόχρονα να δουλεύουν σκληρά.

Θέλησα να πιέσω για γρήγορη διευθέτηση της υπόθεσής μου, καθώς και η μοίρα των υπολοίπων εξαρτιόταν από τη δική μου. Όταν άρχισα να νιώθω πως η υπόθεσή μου αορίστως αναβαλλόταν, προχώρησα σε απεργία πείνας η οποία κράτησε δεκατέσσερις μέρες, μέχρι που δηλαδή προσδιορίστηκε η δίκη. Η κατάστασή μου μετά από πέντε μέρες απεργίας ήταν πολύ κακή. Είχα πυρετό και τα σωθικά μου έκαιγαν σαν φωτιά. Για να αποτρέψω υποχρεωτική σίτιση, κάρφωσα από μέσα την πόρτα με καρφιά, έτσι ώστε να μην ανοίγει παρά μόνο με τσεκούρια. Επιπλέον, είπα στη διεύθυνση της φυλακής ότι θα έβαζα φωτιά στο στρώμα μου με το πρώτο χτύπημα τσεκουριού που θα άκουγα στην πόρτα. Αν ήταν απαραίτητο, χωρίς δισταγμό θα πέθαινα στη φωτιά. Μια βδομάδα νωρίτερα, ένας κρατούμενος είχε αυτοκτονήσει βάζοντας φωτιά στο στρώμα του. Γι' αυτό η διεύθυνση δεν ρίσκαρε να παραβιάσει την πόρτα. Η κατάσταση ήταν κωμικοτραγική. Οι τσέχοι με είχαν κλειδώσει μέσα, εγώ όμως με τη σειρά μου τους κλείδωσα έξω. Ήμουν τόσο διψασμένος που υπέφερα μια ανείπωτη αγωνία. Προσφέρθηκαν να μου δώσουν νερό αλλά εγώ αρνήθηκα.

Ένα πράγμα ξεχωρίζει στις αναμνήσεις εκείνων των ημερών. Καθώς ήμουν ξαπλωμένος στο αχυρόστρωμα του κελιού μου, στις μακρές καλοκαιρινές νύχτες άκουγα συχνά γυναίκες να τραγουδούν τσέχικα παραδοσιακά τραγούδια που ήταν απίστευτα όμορφα. Ποτέ δεν είχα ακούσει κάτι τέτοιο, στη Γερμανία, στην Αγγλία ή οπουδήποτε. Αργότερα πήγα στην όπερα, στη Βιέννη και το Βερολίνο, δεν συγκρίνονταν όμως με αυτό το όμορφο τραγούδισμα που άκουγα εκείνες τις νύχτες που βάραιναν από την ευωδιά του μοσχολέμονου.

Ο σύντροφός μου και εγώ απελευθερωθήκαμε τον Αύγουστο. Οι υπόλοιποι σύντροφοι είχαν αφεθεί ελεύθεροι λίγες βδομάδες νωρίτερα. Μετά την αποφυλάκισή μας τεθήκαμε υπό την επίβλεψη δύο αστυνομικών με πολιτικά. Μια βδομάδα πριν απελευθερωθώ είχα δικαστεί από το δικαστήριο του Jitschin για τη χειροβομβίδα. Η ποινή που μου επιβλήθηκε ήταν τελείως τυπική καθώς σε λίγο απελευθερώθηκα. Ήμουν ακόμα πολύ αδύναμος από την απεργία, και έτσι ο δικηγόρος με έστειλε σε ένα νοσηλευτήριο κοντά στην Πράγα. Όταν έφευγα από το Jitschin, η τοπική εργατική οργάνωση έκανε για εμάς μια αποχαιρετιστήρια γιορτή. Πρόσφεραν μπουκέτα λουλουδιών, κόκκινες κορδέλες και κατακόκκινα γαρίφαλα.

Στο νοσηλευτήριο, που βρισκόταν σε ένα προάστιο της Πράγας, η μία έκπληξη ακολουθούσε την άλλη. Δύο αστυνομικοί με πολιτικά στάλθηκαν να μας φυλάνε. Δεν μας επιτρεπόταν να βγαίνουμε μόνοι μας από το

νοσηλευτήριο. Η μόνη άσκηση που μας επιτρεπόταν ήταν να περπατάμε στον κήπο υπό την επίβλεψη των αστυνομικών.

Στο μεταξύ, οι Τσέχοι Εθνικιστές έμαθαν για την παρουσία μου και μου έδειξαν το "ενδιαφέρον" τους αρκετά απογεύματα, κάνοντας σφαίρες να σφυρίζουν γύρω από το κεφάλι μου στη βεράντα που καθόμουν. Με κείμενα στον Τύπο απαιτούσαν την απέλασή μου. Ήταν προφανώς αυτή η πίεση που ανάγκασε την κυβέρνηση να πάρει μέτρα. Εκτός από τους αστυνομικούς με πολιτικά, δύο ένοπλοι χωροφύλακες εγκαταστάθηκαν σε οικίσκο κοντά στην είσοδο του νοσηλευτηρίου. Διαδιδόταν ότι θα αποδρούσαμε μαζί με τον σύντροφό μου. Μια μέρα ήρθε να με δει ο δικηγόρος μου για μου πει ότι είχε μάθει από ανώτατους κυβερνητικούς κύκλους πως θα ήταν καλύτερα να εγκατέλειπα αμέσως την Τσεχία. Πακετάραμε τα λίγα υπάρχοντά μας και το επόμενο πρωί ήρθε ένα αυτοκίνητο με έναν αστυνομικό με πολιτικά και τον δικηγόρο μου. Οι αστυνομικοί που μας φυλούσαν δεν έκαναν το παραμικρό καθώς φεύγαμε. Ταξιδέψαμε μαζί με τον δικηγόρο μέχρι τα τσεχο-αυστριακά σύνορα. Οι συνοριοφύλακες είχαν ειδοποιηθεί για την άφιξή μας και μας πέρασαν λαθραία τα σύνορα, δίχως να έχουμε διαβατήριο ή το οποιοδήποτε έγγραφο. Μας είχαν ξεφορτωθεί. "Πέταξαν το μπαλάκι" στους αυστριακούς για το τι θα έκαναν μαζί μας εφόσον βρισκόμασταν στη χώρα τους. Ήταν αρχές Οκτώβρη.

Αρχικά έμεινα σε μια μικρή πανσιόν στο Eichgraben, κοντά στη Βιέννη. Μετά πήγα σε ένα νοσηλευτήριο στο Preissnitzhal όπου και δέχτηκα μια αντιπροσωπεία συντρόφων από τη Vogtland. Μου είπαν ότι αρκετοί σύντροφοι είχαν δικαστεί και καταδικαστεί στη Δρέσδη. Οι σύντροφοι σκέφτηκαν ότι αν επέστρεφα στη Γερμανία θα μπορούσα να βοηθήσω τους καταδικασμένους συντρόφους και τις οικογένειές τους. Εγκατέλειψα λοιπόν την πρόθεσή μου να πάω στη Ρωσία και αποφάσισα να επιχειρήσω την αποφυλάκιση των συντρόφων που κρατούνταν στη Δρέσδη και το Πλάουεν.

Με τη βοήθεια ενός φοιτητή από τη Βιέννη, που συμπαθούσε τον σκοπό μας και είχε καλές διασυνδέσεις, κατάφερα να βρω ένα διαβατήριο σε άλλο όνομα. Επέστρεψα στη Γερμανία μέσω Passau όπου ελέγχθηκε το διαβατήριό μου. Διέτρεχα έναν σοβαρό κίνδυνο καθώς δεν είχα κάνει κάποια μεταμφίεση, εκτός από ένα ζευγάρι γυαλιά. Είχα κάνει χωρίστρα τα μαλλιά μου και είχα ξυρίσει το μουστάκι μου. Ταξίδεψα από το Passau στο Hof όπου νοίκιασα ένα αυτοκίνητο. Λίγες βδομάδες πριν τα Χριστούγεννα του 1920 έκανα έκπληξη στους συντρόφους στο Falkenstein με την ξαφνική εμφάνισή μου.

εξέγερση

Αφού κρύφτηκα για λίγο στο Brunswick, πήγα στο Βερολίνο προς τα τέλη του Δεκεμβρίου. Ήθελα να συζητήσω με κάποιους συντρόφους εκεί για τα πλάνα μου περί απελευθέρωσης των φίλων μου στη Δρέσδη. Δεν είχα συναντήσει ως τότε την ηγεσία του Κομμουνιστικού Εργατικού Κόμματος (Κ.Ε.Κ.), και χάρηκα που ήρθα σε επαφή μαζί τους. Δεν συμφωνούσα με τις τακτικές τους, αν και αυτοί περίμεναν πως ένας άνθρωπος του δικού μου ταπεραμέντου θα ήταν φυσικό να συμφωνεί μαζί τους.

Είχα μάθει πως η συναισθηματική υποστήριξη των καταπιεσμένων δεν ήταν επαρκής. Είχα διαμορφώσει την άποψη ότι η κοινωνική επανάσταση θα ερχόταν μόνο με εκείνα τα μέσα επίθεσης που στον πόλεμο είχα μάθει να περιφρονώ. Όταν επέστρεψα από το μέτωπο ήμουν ειρηνιστής, όμως οι εμπειρίες μου στη Vogtland και η γνώση πάνω στη θεωρία και την πρακτική του ταξικού πολέμου μού είχαν διδάξει ότι καμία οικονομική ή πολιτική μεταρρύθμιση δεν θα επέφερε την πραγματική απελευθέρωση της εργατικής τάξης. Αντιθέτως, συνειδητοποίησα ότι η επιτυχής πάλη για τον πολιτικό έλεγχο δεν θα μπορούσε να διεξαχθεί δίχως τη χρήση κάθε πιθανού μέσου. Τα διαβάσματά μου για την προλεταριακή επανάσταση μου δίδαξαν, ακόμα περισσότερο, ότι η κοινωνική επανάσταση δεν θα επέλθει απλά από μια ένοπλη εξέγερση (αν και η ένοπλη εξέγερση είναι ένα αποτελεσματικό μέσο προς αυτόν τον σκοπό) αλλά η συνολική αλλαγή της κοινωνικής τάξης είναι το αποτέλεσμα συγκεκριμένων οικονομικών συνθηκών και συγκεκριμένων κοινωνικών δυνάμεων.

Αν, ωστόσο, μια ενωμένη ένοπλη εξέγερση εξαπολυόταν από τις εργατικές πολιτικές οργανώσεις, φυσικά και θα λάβαινα μέρος. Σε δεδομένες συνθήκες μια ένοπλη εξέγερση είναι η μόνη πρακτική μέθοδος με την οποία οι εργάτες μπορούν να αποκτήσουν τον πολιτικό έλεγχο. Στο Βερολίνο δεν άκουσα τίποτα για προετοιμασίες μιας εξέγερσης αυτού του είδους, έτσι επικέντρωσα τις προσπάθειές μου στην απελευθέρωση των συντρόφων που είχαν συλληφθεί ως αποτέλεσμα του πραξικοπήματος του Kapp. Για αυτό τον σκοπό οργάνωσα μια ομάδα πενήντα συντρόφων από το Βερολίνο, τη Vogtland και το Brunswick, στους οποίους παρείχα όπλα και οχήματα. Είχαν μείνει αρκετά χρήματα από αυτά που είχαμε απαλλοτριώσει από τους καπιταλιστές της Vogtland.

Κατά τη διάρκεια της παράνομης διαμονής μου στο Βερολίνο γνώρισα τον Ferry (γνωστό και ως Hering) ο οποίος σχεδίαζε την ανατίναξη

της "Στήλης της Νίκης".[5] Ο Ferry είχε μάθει πως μαζί με τους φίλους μου θέλαμε να κατασκευάσουμε βόμβες και χειροβομβίδες, μας έλειπε όμως η τεχνική γνώση για αυτό. Προσφέρθηκε να τις κατασκευάσει για εμάς, με αντάλλαγμα εκρηκτικά προκειμένου να ανατινάξει τη Στήλη. Συμφωνήσαμε και σε λίγες βδομάδες μάς έστειλε ένα μεγάλο αριθμό βομβών και χειροβομβίδων. Οι φίλοι μου είχαν απαλλοτριώσει δυναμίτη από λατομεία και ορυχεία στην κεντρική Γερμανία και το Ruhr.

Σχεδίαζα να χρησιμοποιήσω αυτές τις βόμβες για να απελευθερώσω συντρόφους στη Δρέσδη, τη Λειψία και το Χοφ. Σκόπευα να προκαλέσω αντιπερισπασμό ανατινάζοντας δικαστήρια, σε διαφορετικά σημεία, σε μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή. Κατά τον πανικό που θα ακολουθούσε, θα απελευθερώναμε τους συντρόφους μας. Δοκιμάσαμε τις βόμβες του Ferry σε μια ερημιά στις παρυφές του Βερολίνου. Η εκρηκτική τους δύναμη ήταν ικανοποιητική.

Καθώς δεν ήθελα να πουν οι σύντροφοί μου ότι τους έθετα σε κίνδυνο ενώ εγώ καθόμουν ασφαλής, αποφάσισα να φέρω εγώ σε πέρας την πρώτη έκρηξη. Πήγα μαζί τους στη Vogtland για να ανατινάξω το δημαρχείο του Falkenstein, όπου στεγαζόταν και το αστυνομικό τμήμα. Η έκρηξη, μαζί με τις προκηρύξεις που θα διανείμαμε, θα έδειχναν στους εργάτες (αλλά και στους αστούς) ότι οι κομμουνιστές παρέμεναν ζωντανοί, παρά τις διώξεις τους από την αστυνομία. Θέλαμε επίσης να συνειδητοποιήσουν ότι δεν είχαμε ξεχάσει τους φυλακισμένους συντρόφους μας, ότι σκοπεύαμε να χρησιμοποιήσουμε κάθε μέσο για να τους απελευθερώσουμε.

Στις έντεκα το βράδυ της 6ης Μαρτίου 1921 φτάσαμε στο Falkenstein. Η βομβιστική επίθεση θα πραγματοποιούταν τα μεσάνυχτα. Για να αυξήσουμε την εκρηκτική δύναμη της βόμβας, που έτσι κι αλλιώς ήταν μεγάλη, σχεδιάσαμε να την τοποθετήσουμε εντός του κτιρίου. Λίγα δευτερόλεπτα πριν τα μεσάνυχτα βάδισα προς το δημαρχείο μαζί με τον σύντροφο Richard Loose. Οι άλλοι σύντροφοι θα παρακολουθούσαν από απόσταση ασφαλείας. Ο Loose θα έριχνε μια χειροβομβίδα τη στιγμή που θα τοποθετούσα τη βόμβα, έτσι ώστε η χειροβομβίδα να πυροδοτήσει τη βόμβα ακόμα και αν δεν λειτουργούσε ο πυροκροτητής της. Τη στιγμή που πήγα να ανοίξω την πόρτα του αστυνομικού τμήματος, άναψα το φυτίλι με το τσιγάρο μου. Η βόμβα επρόκειτο να εκραγεί σε

5 Μιλιταριστικό μνημείο που είχε κατασκευαστεί για τη γερμανική νίκη επί των γάλλων στον πόλεμο του 1871.

λίγα δευτερόλεπτα. Ο Loose είχε ήδη τραβήξει την περόνη της χειροβομβίδας του. Με τρόμο τότε διαπίστωσα ότι η πόρτα ήταν κλειδωμένη. Ήμασταν χαμένοι.

Αστραπιαία πετάξαμε και οι δύο τις βόμβες μας προς τη γωνία. Η χειροβομβίδα εξερράγη. Ένα θραύσμα με χτύπησε στο πρόσωπο και άρχισα να αιμορραγώ. Για μια στιγμή δεν μπορούσα να δω τίποτα. Δρώντας αστραπιαία ο σύντροφος μου έσωσε τη ζωή. Όταν διαπίστωσε ότι αιμορραγούσα και παράπαια, με κράτησε σφιχτά και με τράβηξε κάτω στα σκαλιά. Εκείνη τη στιγμή τα γύρω κτίρια σείστηκαν από την τρομερή έκρηξη της βόμβας μου. Πολλά παράθυρα έσπασαν και μπάζα έπεφταν στον δρόμο. Ο σύντροφος Loose με τράβηξε προς ένα στενό. Όταν επιτέλους μπόρεσα να ανοίξω τα μάτια μου είδα ότι στεκόμασταν ακριβώς κάτω από το σπίτι του διοικητή της "Φρουράς των Πολιτών", που λίγους μήνες νωρίτερα είχε διατάξει τους άνδρες του να ανοίξουν πυρ σε ένα πλήθος εργατών. Πέταξα μέσα στο σπίτι του έξι χειροβομβίδες που ακόμα είχα επάνω μου, προκαλώντας τρομερές εκρήξεις και καταστροφές.

Παρά το ότι ήμουν τραυματισμένος, ποδηλατήσαμε γρήγορα όλη τη νύχτα. Το ξημέρωμα συναντηθήκαμε με κάποιους συντρόφους στο Werdau όπου το τραύμα μου καθαρίστηκε και επιδέθηκε. Ταξίδεψα με το τρένο στη Λειψία και μετά στο Βερολίνο. Από εκεί έφυγαν σύντροφοι, οπλισμένοι με βόμβες, για αρκετές πόλεις. Οι βόμβες εξερράγησαν, σύμφωνα με το σχέδιο, στη Δρέσδη, το Φράιμπουργκ και τη Λειψία, πόλεις όπου οι εργάτες είχαν υποστεί ιδιαίτερη κακομεταχείριση. Αυτές οι βομβιστικές επιθέσεις στα δικαστικά μέγαρα δημιούργησαν ιδιαίτερη αίσθηση. Οι αστικές και οι σοσιαλδημοκρατικές εφημερίδες εξέφρασαν ένα φόβο που έφτανε ως τον πανικό, και εγώ έμεινα ικανοποιημένος από τη σύγχυση που δημιουργήθηκε.

Δεν ήμουν όμως ουσιωδώς ευχαριστημένος από τα αποτελέσματα. Όλο και πιο πολύ πειθόμουν ότι δεν ήταν αυτός ο καλύτερος τρόπος να αγωνιστώ για τον κομμουνιστικό σκοπό. Σίγουρα, απαιτούσε ένα ιδιαίτερο προσωπικό θάρρος για να πραγματώσεις τεροριστικές ενέργειες αυτού του είδους, οι ατομικές επιθέσεις όμως δεν μπορούν να υποκαταστήσουν στη συλλογική δράση. Επίσης, έκανα ένα σοβαρό πολιτικό λάθος όταν ενέκρινα τις ληστείες τραπεζών και ταχυδρομείων. Είναι αλήθεια, εννοείται, ότι τα χρήματα δίνονταν στο Κ.Ε.Κ., εξυπηρετώντας ένα συγκεκριμένο πολιτικό σκοπό, κυρίως το τύπωμα έντυπου υλικού. Ένα μικρό μόνο μέρος δόθηκε σε διωκόμενους συντρόφους, και άλλους που βρίσκονταν στην παρανομία (η "Κόκκινη Βοήθεια", η προλεταριακή ένωση αλληλεγγύης, δεν είχε ακόμα ιδρυθεί).

Τα πολιτικά οφέλη, ωστόσο, που προέρχονταν από τις απαλλοτριώσεις των τραπεζών δεν ήταν επαρκή για να αντισταθμίσουν τη ζημιά που προκάλεσαν στην κομμουνιστική υπόθεση. Πέρα από το γεγονός ότι οι πιο πολλοί κομμουνιστές εργάτες ούτε ενέκριναν ούτε κατανοούσαν αυτές τις απαλλοτριώσεις, θα πρέπει να έχουμε στο μυαλό μας ότι κάποιοι σύντροφοι διεφθάρησαν από τις ληστείες.

Στο μεταξύ, το ξέσπασμα της εξέγερσης στην κεντρική Γερμανία απέτρεψε τα σχέδιά μας για απελευθέρωση των φυλακισμένων συντρόφων. Η εξέγερση των εργατών της κεντρικής Γερμανίας, τον Μάρτιο του 1921, ήταν το άμεσο αποτέλεσμα της πολιτικής του Horsing,[6] κατά τον οποίο «η καλύτερη άμυνα είναι η επίθεση». Ο Horsing γνώριζε καλά πως οι εργάτες της κεντρικής Γερμανίας δεν είχαν χάσει τον επαναστατικό τους ενθουσιασμό. Γνώριζε επίσης πως η κοχλάζουσα δυσαρέσκειά τους σύντομα θα έβρισκε κάποιο τρόπο να εκφραστεί. Γι' αυτό τον λόγο έστειλε ένοπλους Sipos[7] για να φρουρούν τα εργοστάσια και τα ορυχεία. Υποτίθεται ότι σκοπός τους ήταν να αποτρέπουν κλοπές στους χώρους εργασίας. Οι υποσιτιζόμενοι και υπαμειβόμενοι εργάτες εξαγριώθηκαν στη σκέψη ότι θα εργάζονταν υπό αστυνομική επιτήρηση. Την 21η Μαρτίου διάβασα σε μια εφημερίδα στο Βερολίνο ότι είχε κηρυχτεί απεργία στην κεντρική Γερμανία. Αποφάσισα να πάω αμέσως και να δω από πρώτο χέρι πώς είχε η κατάσταση. Σε λιγότερο από δύο ώρες, μαζί με πέντε συντρόφους παίρναμε το τρένο. Η επικήρυξή μου είχε ήδη ανέλθει στα 55.000 μάρκα και εγώ έπαιρνα όλες τις προφυλάξεις για να ταξιδεύω απαρατήρητος. Κατά τη διάρκεια τη ταξιδιού αντιλήφτηκα πως δύο άνδρες της ασφάλειας κάθονταν στο βαγόνι μας. Συζητούσαν ψιθυριστά τα γεγονότα της κεντρικής Γερμανίας.

Σε μια στάση που έκανε το τρένο στο Kloster-Mansfeld για να ανεφοδιάσει με νερό την ατμομηχανή, προτιμήσαμε μαζί με έναν σύντροφο να εγκαταλείψουμε το τρένο. Ήταν μία το βράδυ και αντιληφθήκαμε τρεις σκιές να μας ακολουθούν από κοντά. Προς στιγμή ανησυχήσαμε αλλά αργότερα καταλάβαμε ότι αυτοί οι άνθρωποι ήταν μέλη της απεργιακής επιτροπής που μας είχαν περάσει για απεργοσπάστες ή ρουφιάνους. Προχωρήσαμε μαζί προς την έδρα της απεργιακής επιτροπής. Αρχικά δεν ανέφερα το όνομά μου σε αυτούς τους συντρόφους. Προτίμησα να κρατήσω την ανωνυμία μου μέχρι να αντιληφθώ πλήρως πώς είχε η

6 Σοσιαλδημοκράτης υπουργός.

7 Άνδρες της "Αστυνομίας Ασφαλείας", ένοπλου σώματος χωροφυλακής για την καταστολή των εργατικών κινητοποιήσεων.

κατάσταση. Όταν φτάσαμε στην πόλη (ο σταθμός βρισκόταν αρκετά έξω από αυτήν) διεξαγόταν μια νυχτερινή συνάντηση της απεργιακής επιτροπής. Δεν έμπαινε καν θέμα ένοπλης εξέγερσης. Οι εργάτες πίστευαν πως η γενική απεργία θα εξανάγκαζε τον "σοσιαλιστή" Horsing να αποσύρει τους ένοπλους επιτηρητές του. Την επόμενη μέρα μίλησα σε συγκεντρώσεις σε τρεις πόλεις, όπου συζητήθηκε ο σχεδιασμός της γενικής απεργίας. Η αποφασιστικότητα και η αλληλεγγύη των εργατών ήταν παντού εμφανής. Όλοι οι εργάτες, ανεξαρτήτως κόμματος (στις συναντήσεις συμμετείχαν μέλη του Α.Σ.Κ., του Κ.Κ., του Κ.Ε.Κ. και της Ένωσης Ελεύθερων Εργατών[8]) ήταν αποφασισμένοι να κρατήσουν την απεργία μέχρι την απόσυρση των ανδρών του Horsing.

Για τις έξι το απόγευμα είχε καλεστεί μια συγκέντρωση στο Eisleben, και οι εργάτες των γύρω πόλεων και ορυχείων είχαν καλεστεί να συμμετάσχουν. Με απασχολούσε πολύ το πώς θα προσέγγιζα την πόλη καθώς μεγάλος αριθμός ανδρών της Sipo στάθμευε εκεί. Ήταν σε αυτή τη συνάντηση που για πρώτη φορά συνάντησα τον Josef Schneider με τον οποίο μαζί αγωνιστήκαμε τις επόμενες μέρες. Εξέδιδε την τοπική κομμουνιστική εφημερίδα και ήταν ο ηγέτης του κομμουνιστικού κινήματος στην πόλη. Η γυναικά του και το ενός έτους παιδί του είχαν συλληφθεί ως όμηροι από την αστυνομία. Ως αντίποινα συλλάβαμε τον στρατιωτικό χειρουργό Evers.[9] Μετά την τελευταία μάχη στο Besenstedt, ο Schneider έσωσε το επαναστατικό ταμείο και διέφυγε με ένα αυτοκίνητο. Ήταν ο μοναδικός εξεγερμένος της κεντρικής Γερμανίας που διέφυγε στη Ρωσία.

Η συνάντηση αποφάσισε ομόφωνα να συνεχιστεί η γενική απεργία. Εκείνη την ημέρα, κανείς εργάτης στο Eisleben δεν ήταν οπλισμένος, αν και πολλοί απ' αυτούς κατείχαν όπλα που είχαν αποκτήσει κατά το πραξικόπημα του Kapp. Εξίσου σίγουρο ήταν το γεγονός πως δεν θα είχαν χρησιμοποιήσει τα όπλα αν δεν τους εξανάγκαζε η κτηνωδία της αστυνομίας. Μετά από αυτή τη συνάντηση επέστρεψα στο Kloster-Mansfeld που ήταν το κέντρο πληροφοριών όλων των πόλεων της περιοχής που απεργούσε.

Τη νύχτα της 22 προς 23 Μαρτίου πληροφορήθηκα από τους μοτοσικλετιστές αγγελιοφόρους ότι μετά τη συνάντηση η αστυνομία είχε συλλάβει αρκετούς εργάτες που συμμετείχαν, και είχαν βαριά κακοποιηθεί.

---

8 Αναρχοσυνδικαλιστική οργάνωση. Βλ. παράρτημα σελ. 107

9 Ο διοικητής του χειρουργικού τμήματος του γερμανικού πολεμικού ναυτικού, στέλεχος της αντιδραστικής - αντικομμουνιστικής "Οργάνωσης Escherich" (Org.esch.)

Η απόπειρα των εργατών να απελευθερώσουν τους συντρόφους τους είχε ως αποτέλεσμα μια σώμα με σώμα μάχη με την αστυνομία. Και πάλι οι εργάτες δεν χρησιμοποίησαν όπλα. Οι αδικαιολόγητες και κτηνώδεις επιθέσεις της αστυνομίας, ωστόσο, ανάγκασαν τους εργάτες να οπλιστούν για να απελευθερώσουν τους συλληφθέντες και να αναγκάσουν την αστυνομία να αποσυρθεί. Αυτή ήταν η κατάσταση το πρωί της 23ης Μαρτίου.

Πλέον, αποστολή μου δεν ήταν να οργανώνω συγκεντρώσεις. Αντιθέτως, ξεκίνησα να οργανώνω τους εργάτες, που αυθορμήτως είχαν οπλιστεί, σε ομάδες μάχης. Επίσης, έστειλα συντρόφους στο Βερολίνο και σε άλλες πόλεις, καθώς και στη Vogtland, για να δημιουργήσω τις απαραίτητες επαφές με την καθοδήγηση του κόμματος. Κατόπιν οργάνωσα μια μονάδα καταδρομών που θα ήταν η ραχοκοκαλιά των δυνάμεών μας. Την πρώτη μέρα βρήκα μόνο πενήντα τουφέκια και τρία πολυβόλα για αυτή τη μονάδα.

Ένα από τα βασικά προβλήματα των μαχόμενων μονάδων είναι η διατροφή τους. Κατά τη διάρκεια των μαχών στο πραξικόπημα του Kapp στη Vogtland είχα μάθει ότι απαραίτητη στις εκτεταμένες εξεγέρσεις είναι η επαρκής σίτιση των μαχητών.

Εμπιστεύτηκα σε τέσσερις αξιόπιστους συντρόφους τη διασφάλιση των απαραίτητων χρημάτων για τη σίτιση και ένδυση των μαχητών. Αυτοί οι σύντροφοι κρατούσαν ακριβείς λογαριασμούς και αποδείξεις για τις δαπάνες. Τραπεζογραμμάτια των χιλίων μάρκων δίνονταν σε αγγελιοφόρους του Κ.Ε.Κ., μόνο όμως αφού δίνονταν αποδείξεις. Το κόμμα ζητούσε διαρκώς χρήματα, κυρίως για το τύπωμα εφημερίδων και προπαγανδιστικού υλικού.

Τα αρχηγεία των εργατών ήταν εγκατεστημένα στο Eisleben και το Hettstedt. Και στις δύο πόλεις υπήρχαν όμως και αρχηγεία της αστυνομίας. Βαδίσαμε προς το Eisleben για να διώξουμε τους αστυνομικούς από την πόλη. Στις τρεις το μεσημέρι συναντηθήκαμε με συντρόφους από το Eisleben και το Wimmelburg. Νικηφόρα είχαν συγκρουστεί με την αστυνομία, έχοντας μάλιστα συλλάβει και τρεις αιχμαλώτους.

Στο Eisleben οι Sipo έδρευαν σε δύο κτίρια· το νοσοκομείο και τη σχολή δασκάλων. Με είκοσι τουφέκια και ένα πολυβόλο οι σύντροφοι άνοιξαν πυρ στη σχολή. Οδήγησα μια ομάδα με ενενήντα τουφέκια προς το νοσοκομείο, αντιλήφτηκα όμως πως αν και θα μπορούσαμε να νικήσουμε εκεί την αστυνομία, αυτή η επίθεση θα μπορούσε να κοστίσει

τη ζωή είκοσι ή και τριάντα ανδρών μας. Καθώς θεωρούσα όλες αυτές τις επιθέσεις ως προκαταρκτικές αψιμαχίες, έθετα ως καθήκον μου το να αποφύγω, όσο το δυνατόν, απώλειες.

Το απόγευμα αποσυρθήκαμε από το Eisleben και εγκατασταθήκαμε στο Helbra όπου άσχημα νέα μάς περίμεναν. Νωρίτερα, η αστυνομία είχε καταλάβει το εκεί απεργιακό επιτελείο, είχε αφαιρέσει έγγραφα, και είχε συλλάβει αρκετούς εργάτες. Δύο εργάτες (ο ένας δεκαέξι χρονών) είχαν εκτελεστεί στον δρόμο σαν τα σκυλιά. Το ίδιο βράδυ έστειλα μια ομάδα μαχητών εργατών, με ένα φορτηγό, στο εργοστάσιο εκρηκτικών στο Leimbach, καθώς χρειαζόμασταν εκρηκτικά για την κατασκευή βομβών. Ήμασταν αναγκασμένοι να χρησιμοποιούμε κάθε μέσο ενάντια στους εχθρούς μας, και οι δυνάμεις μας ήταν τόσο ανεπαρκώς οπλισμένες με το ξεκίνημα των μαχών.

Στις 24 Μαρτίου μία μακρά μάχη ξέσπασε στο Hettsted. Προκειμένου να παραπλανήσω τις μονάδες της Sipo, πρώτα επιτεθήκαμε στο Eisleben και κατόπιν στο Hettsted. Ένας αυξανόμενος αριθμός ανδρών από τα γύρω χωριά ενωνόταν με τις δυνάμεις μας, έτσι ώστε ο στρατός των εργατών να είναι δυνατότερος από ποτέ. Ήμουν σε θέση να οργανώσω τέσσερις λόχους επίθεσης, με εκατό άνδρες και έξι πολυβόλα ο καθένας. Ο εχθρός έλεγχε τις συγκοινωνίες και τις τηλεπικοινωνίες, ενώ εμείς δεν είχαμε τέτοιες δυνατότητες στη διάθεσή μας. Τα μέσα επικοινωνιών μας ήταν πρωτόγονα, δεν μπορούσαμε όμως δίχως αυτά, καθώς ήταν πολύ σημαντικό οι μονάδες μας να παραμένουν σε επαφή. Είχαμε είκοσι μοτοσικλετιστές αγγελιοφόρους που ήταν πολύ χρήσιμοι στο να μεταδίδουν μηνύματα μεταξύ των διαφόρων περιοχών· ήταν όμως τελείως ανεπαρκείς όταν τα μηνύματα έπρεπε να περάσουν μέσα από τη γραμμή του πυρός. Άοπλοι εργάτες λειτουργούσαν ως σύνδεσμοι σε τέτοιες περιπτώσεις.

Οι ανομοιογενείς ομάδες εργατών ορυχείων και βιομηχανικών εργατών είχαν αναπτυχθεί σε έναν καλά οργανωμένο επιθετικό στρατό. Ένα στρατό που το στοιχείο της συνοχής του δεν ήταν η τυφλή υπακοή όπως στον παλιό αυτοκρατορικό στρατό. Αντιθέτως, αυτός ο νέος στρατός βασιζόταν στην προλεταριακή αυτοπειθαρχία. Στη διάρκεια αυτών των μαχών, κανείς από τους άντρες δεν δίστασε ή δείλιασε. Όλοι οι σύντροφοι γνώριζαν ότι ποτέ δεν θα έδινα μια εντολή την οποία δεν θα ήμουν πρόθυμος να την πραγματώσω και εγώ ο ίδιος. Προσπαθούσα να φέρω σε πέρας τις πιο σύνθετες και δύσκολες αποστολές, και αυτό επέφερε πλήρη εμπιστοσύνη σε εμένα.

Το πρωί οι αγγελιοφόροι μού έφεραν μηνύματα από τις εκτελεστικές απεργιακές επιτροπές όλων των πόλεων της περιοχής. Κάλεσα όλους τους αξιόμαχους άνδρες να έρθουν στο Helbra και στο Kloster-Mansfeld. Είχα συνειδητοποιήσει πως η εξέγερση θα είχε στρατιωτική και πολιτική επιτυχία μόνο αν ήμασταν ικανοί να οικοδομήσουμε ένα στρατό τουλάχιστον δέκα χιλιάδων ανδρών μέσα στις επόμενες ημέρες. Συνειδητοποίησα πως ένας μικρός στρατός, αποτελούμενος από λίγες εκατοντάδες μέλη, στην καλύτερη περίπτωση θα μπορούσε να έχει μια τοπικού επιπέδου επιτυχία. Όταν όμως πρότεινα να οργανώσουμε έναν μεγάλο μαχόμενο σχηματισμό, που θα περιλάμβανε άνδρες από μεγάλο αριθμό πόλεων, αρκετοί σύντροφοί μου διαφώνησαν με αυτό το σχέδιο.

Έστελνα καθημερινά αγγελιοφόρους στα κομματικά επιτελεία στο Βερολίνο και σε άλλες μεγάλες πόλεις. Προσπάθησα να δημιουργήσω επαφές με τις οργανώσεις του κόμματος, δεν δέχτηκα όμως καμία συνδρομή. Μόνο μια φορά έλαβα μια εγκύκλιο υπογεγραμμένη από ανώτερα στελέχη του κόμματος στο Βερολίνο, που ανέφερε ότι ενέκριναν τις πράξεις μου, συμφωνούσαν να δρω ως διοικητής των μάχιμων μονάδων, και ότι θα έπρεπε, με κάθε μέσο, να κρατήσω.

Το μεσημέρι της 24ης Μαρτίου, μαζί με κάποιους συντρόφους πήγαμε με φορτηγά στο Hettstedt. Η Sipo της πόλης είχε ενισχυθεί και σκόπευε να μας επιτεθεί στο αρχηγείο μας. Ήμασταν όμως ταχύτεροι από αυτούς και ξεκινήσαμε πρώτοι την επίθεση. Η αστυνομία είχε αποκλείσει όλους τους δρόμους που οδηγούσαν προς την πόλη. Οι οδομαχίες που ξέσπασαν ήταν πολύ έντονες και διήρκεσαν μέχρι το βράδυ, καταφέραμε όμως να τους περιορίσουμε στο κέντρο της πόλης. Τότε ξεκίνησαν οι βομβιστικές μας ενέργειες. Από τα κιάλια μου παρατήρησα πως μια αμαξοστοιχία έφευγε από τον σταθμό της πόλης, αν και τα τρένα δεν έκαναν δρομολόγια. Είχα δίκιο όταν υπέθεσα ότι η Sipo ήθελε να οδηγήσει την επανδρωμένη αμαξοστοιχία μέσα στις γραμμές μας. Με τη βοήθεια δύο συντρόφων τοποθέτησα βόμβες στις γραμμές, οι οποίες θα "έσκαγαν" όταν πλησίαζε το τρένο. Λόγω απειρίας όμως, τα φιτίλια ήταν κοντά και η τρομερή έκρηξη σημειώθηκε μόλις είχαμε φύγει από τις γραμμές του τρένου. Πετύχαμε όμως τον σκοπό μας καθώς το τρένο της Sipo αναγκάστηκε να υποχωρήσει υπό τα καταιγιστικά πυρά του πολυβόλου μας.

Το βράδυ κάλεσα συνάντηση όλων των ανδρών μας που βρίσκονταν στην πόλη, για να επιχειρήσουμε μια συντονισμένη επίθεση την ίδια εκείνη νύχτα. Ελπίζαμε πως με μια τέτοια επίθεση θα αιφνιδιάζαμε την αστυνομία και θα τους αναγκάζαμε να παραδοθούν. Δεν ήμασταν ωστό-

σο διατεθειμένοι να θυσιάσουμε τα πάντα για την επιτυχία αυτού του σχεδίου. Αντιθέτως, θέλαμε να προστατέψουμε τη ζωή του κάθε μαχητή εργάτη.

Καθώς προωθηθήκαμε προς το σχολείο όπου είχε στρατοπεδεύσει η Sipo, ανατίναξα κάποια κτίρια (ένα τμήμα του σταθμού, δύο ιδιωτικές κατοικίες και ένα τυπογραφείο) τα οποία βρίσκονταν κοντά στο σχολείο. Οι δικαστές έκριναν αργότερα πως αυτό το είχα κάνει από μανία για καταστροφή, ιδέα όμως δεν είχαν για τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει στη δράση του ένας φτωχά οπλισμένος εργάτης, σε έναν εμφύλιο πόλεμο.

Στο Hettsted θα ήταν αδύνατον να προωθηθούμε δίχως βαριές απώλειες, εκτός αν ανατινάζαμε αυτά τα κτίρια. Μια τέτοια έκρηξη προκαλεί τεράστιο σύννεφο σκόνης το οποίο αιωρείται για τουλάχιστον μισή ώρα. Αυτό διευκόλυνε την προώθησή μας κατά τις οδομαχίες, καθώς ο εχθρός δεν μας έβλεπε και, ως εκ τούτου, δεν μας σημάδευε αποτελεσματικά. Ανατινάζοντας αυτά τα κτίρια έσωσα τις ζωές πολλών εργατών.

Μετά και την τελευταία ανατίναξη η αστυνομία υποχώρησε εντός του σχολείου. Όλες οι περίπολοί της εξαφανίστηκαν από τους δρόμους. Μάθαμε από αστυνομικούς που είχαμε αιχμαλωτίσει ότι κατέφθαναν ενισχύσεις από το Sangerhausen. Η ώρα ήταν τέσσερις τη νύχτα και οι σύντροφοι είχαν ανάγκη από ξεκούραση. Αποσυρθήκαμε στη Helbra, ακολουθώντας την ίδια βασική τακτική πάνω στην οποία είχα στηρίξει όλες τις ενέργειές μας, και η οποία ήταν ο βασικός λόγος που συνεχίζαμε να αντιστεκόμαστε σε έναν κατά πολύ ισχυρότερο αντίπαλο, εδώ και δέκα μέρες. Ποτέ δεν επέτρεπα στον αντίπαλο να γνωρίζει ποια θα ήταν η επόμενη κίνησή μας, και ποτέ δεν παρέμενα στην ίδια πόλη για περισσότερο από εικοσιτέσσερις ώρες.

Την 25^{η} Μαρτίου, ακόμα πιο σκληρές μάχες ξέσπασαν στο Eisleben. Νωρίς το απόγευμα οι εργάτες επιτέθηκαν στη Sipo. Καταφέραμε να προωθηθούμε στο κέντρο της πόλης και να καταλάβουμε το δημαρχείο. Ανατινάξαμε την κατοικία του δρ. Evers που ήταν ο αρχι-χειρουργός του αυτοκρατορικού πολεμικού ναυτικού. Ο Evers, που ήταν αντιδραστικός και εχθρός της εργατικής τάξης, είχε κρυμμένη στο σπίτι του μεγάλη ποσότητα όπλων και εκρηκτικών που άνηκαν στην οργάνωση Orgesch. Η αστυνομία αιφνιδιάστηκε από τη επίθεσή μας και αναγκάστηκε να ναρκοθετήσει την περιοχή της αγοράς.

Λόγω της ναρκοθέτησης αλλά και του τραυματισμού οκτώ ανδρών μας, αποσυρθήκαμε από την πόλη. Σταματήσαμε στο Wimmelburg για ξεκούραση· εκεί ενώθηκαν μαζί μας μικρές και μεγάλες ένοπλες μονάδες

επαναστατών εργατών που είχαν έρθει από κάθε κατεύθυνση για να μας συναντήσουν. Αυτή τη μέρα ο μικρός στρατός μας αριθμούσε 2.500 άνδρες.

Εγκαταλείψαμε εγκαίρως το Wimmelburg το οποίο θα μπορούσε να εξελιχθεί σε ποντικοπαγίδα. Λίγες ώρες μετά την αναχώρησή μας, ο τακτικός στρατός και η Sipo πραγματοποίησαν κοινή επίθεση στην πόλη και διοχέτευσαν τον θυμό τους κακοποιώντας άοπλους εργάτες που δεν είχαν καν πάρει μέρος στην εξέγερση. Βδομάδες μετά βρίσκονταν, μέσα στους λάκκους των ορυχείων, νεκρά σώματα εργατών που είχαν πεταχτεί σαν σκυλιά. Αυτή ήταν η "ανταμοιβή" των εργατών που είχαν φερθεί ανθρώπινα στους αιχμάλωτους άνδρες της Sipo. Ούτε ένας από αυτούς δεν εκτελέστηκε, και όλοι γύρισαν στην υπηρεσία τους μετά την εξέγερση.

Την 26η Μαρτίου προωθηθήκαμε στο Sangerhausen με δέκα φορτηγά. Σκόπευα απλώς να περάσω απ' αυτή την πόλη, καθοδόν για το Halle. Βασική μου επιθυμία ήταν να παράσχω ένα ζεστό γεύμα στους μαχητές, καθώς δεν είχαν σιτιστεί κανονικά κατά τις προηγούμενες ημέρες. Κάθε πανδοχείο της πόλης διατάχτηκε να ετοιμάσει γεύμα για εκατό άνδρες. Δεν είχε καν περάσει μισή ώρα από τον ερχομό μας στην πόλη όταν δεχτήκαμε την "επίσκεψη" ενός θωρακισμένου στρατιωτικού τρένου. Παρά το ότι σκληρά είχαμε πολεμήσει την προηγούμενη νύχτα και δεν είχαμε προλάβει να ξεκουραστούμε ούτε για μια ώρα, όλοι οι μαχητές με χαρά πήραν τα όπλα τους. Μετά από μάχη τεσσάρων ωρών αναγκάσαμε τους στρατιώτες να υποχωρήσουν στο τρένο τους, αφήνοντάς μας ως λάφυρα αρκετά τουφέκια και ένα πολυβόλο. Υπέστησαν σοβαρές απώλειες, ενώ από τη μεριά μας σκοτώθηκε ένας σύντροφος.

Μόλις το απόγευμα καταφέραμε να φάμε το φαγητό μας. Αργά το βράδυ εγκαταλείψαμε το Sangerhausen, σκοπεύοντας να ξεκουραστούμε την επόμενη μέρα στο Schraplau. Οι κάτοικοι αυτής τη μικρής βιομηχανικής πόλης ήταν ταξικά συνειδητοί και μας υποδέχτηκαν με ενθουσιασμό. Εκεί συνάντησα τους συντρόφους Lembke και Bowitzki που είχαν κατευθύνει την επίθεση στο Teutschental. Αν και οι δύο είχαν σταλεί από το κόμμα, κανείς τους δεν είχε λάβει περεταίρω οδηγίες από τα κομματικά επιτελεία. Αποφασίσαμε να συγκεντρώσουμε όλες τις μονάδες εκείνη τη νύχτα και να ενώσουμε τις δυνάμεις μας με τους μαχητές από το Leuna. Κατόπιν θα πορευόμασταν προς το Halle μέσω Ammendorf. Εκεί ελπίζαμε να τους αιφνιδιάσουμε και να κυριεύσουμε τα κανόνια που βρίσκονταν στην πόλη.

Στις 28 Μαρτίου ξέσπασε η μοιραία μάχη του Ammendorf. Προσεγγίσαμε την πόλη νωρίς το πρωί, όπως είχαμε προγραμματίσει. Έστειλα τον σύντροφο Lembke στο Leuna για να έχει τις απαραίτητες επαφές με τους εκεί συντρόφους. Κατόπιν θα έφερνε με φορτηγά όσους συντρόφους ήθελαν να πολεμήσουν. Πάνω απ' όλα όμως θα έπρεπε να φέρει πυρομαχικά, καθώς τα δικά μας, ουσιαστικά, είχαν τελειώσει.

Προωθηθήκαμε προς το Halle με μια δύναμη δύο χιλιάδων ανδρών, απλωμένων σε ένα μέτωπο δύο μιλίων. Λίγο έξω από το Halle ήρθαμε αντιμέτωποι με την αστυνομία. Καθώς είχαμε ελάχιστα πυρομαχικά δεν μπορούσαμε να ρισκάρουμε μια επίθεση. Ανυπόμονα περίμενα την άφιξη των εργατών του Leuna. Δυο ώρες αργότερα ήρθε ο σύντροφος Lembke με χίλιες σφαίρες και, επιπλέον, ανέφερε ότι μαχητές από το Leuna θα έρχονταν σε λίγο. Προτού όμως έρθουν αυτοί οι σύντροφοι, ο εχθρός μάς είχε περικυκλώσει. Εκατοντάδες αστυνομικοί κατέφθασαν με γρήγορα φορτηγά από το Merseburg, το Osendorf και το Halle. Προσπάθησα να βγάλω τους συντρόφους μου από τη μέγγενη της Sipo. Πολλοί μαχητές μας είχαν ήδη απομακρυνθεί από το Ammemdorf. Παίρνοντας το άλογο ενός αγγελιοφόρου μας κάλπασα προς αυτούς και τους είπα να κρατήσουν τα γραμμές τους με κάθε κόστος. Σκόπευα να επιτεθώ στην αστυνομία από πίσω, όταν θα έφταναν οι εργάτες από το Leuna.

Κατόπιν πορεύθηκα προς την εμπροσθοφυλακή μας. Σχεδόν αιχμαλωτίσθηκα από τη Sipo. Για μια στιγμή νόμιζα ότι ήμουν χαμένος. Τότε άκουσα κάποιον να φωνάζει το μικρό μου όνομα. Κάποιοι εργάτες ενός ορυχείου με είχαν αναγνωρίσει. Καταλαβαίνοντας τον κίνδυνο που διέτρεχα, με πήραν μαζί τους στις στοές του ανθρακωρυχείου. Αυτοί οι εργάτες αποδείχτηκε ότι ήταν μέλη του κόμματος. Τακτικά μού έφερναν νέα για το τι συνέβαινε επάνω. Το μεγαλύτερο κομμάτι των μαχητών μας είχε διαφύγει από τη μέγγενη της Sipo και εγώ ρώτησα έναν σύντροφο να μάθει που θα ήταν το καλύτερο να πάω να βρω τις μονάδες μας.

Στο μεταξύ, η δοκός πάνω στην οποία καθόμουν, βρισκόταν εκατοντάδες μέτρα κάτω από τη γη. Ήμουν δίπλα στις μεγάλες μηχανές οι οποίες κινούσαν τις αντλίες, και ο θόρυβος ήταν τρομερός. Παρά τον θόρυβο και τον κίνδυνο που διέτρεχα, έπεσα σε ένα βαθύ ύπνο. Η φύση απαιτούσε τα δικαιώματά της μετά από τόση ένταση και τόσες άυπνες νύχτες.

Κάποια στιγμή ένας σύντροφος με κούνησε και είπε: «Max, ήρθε η ώρα». Ανέβηκα γλιστερές σκάλες που φάνηκαν ατελείωτες. Ένας γέρος ανθρακωρύχος, μέλος του κόμματος και του εργατικού συμβουλίου του ορυχείου, προσφέρθηκε να με οδηγήσει στο Groebers, όπου μάχονταν οι άνδρες μου. Εκεί όμως δεν βρήκα τη δική μου μονάδα, όπως περίμενα. Συνάντησα μια μονάδα εργατών, κυρίως από το Bitterfeld και το Holtzweisig, που διοικούνταν από τον σύντροφο Tiemann.

Ο Gerhard Tiemann, που καταγόταν από το Wersau της Σαξονίας, δεν μπορούσε να βρει δουλειά στον τόπο του γιατί ήταν κομμουνιστής. Είχε πιάσει λοιπόν δουλειά σε ένα εργοστάσιο στο Bitterfeld. Με το που έμαθε ότι ξέσπασε η εξέγερση στην κεντρική Γερμανία, οργάνωσε τους εργάτες του Bitterfeld και του Holtzweisig, και οδήγησε τον μικρό του στρατό στο Ammendorf για να ενωθεί μαζί μου. Είχε ιδιαίτερο θάρρος, ποτέ δεν παρέμενε αδρανής και πάντα αποτελούσε πηγή έμπνευσης για τους μαχητές του. Κατά τις μέρες που πολεμήσαμε μαζί, έμαθα να τον αγαπώ και να τον σέβομαι.

Οι καλά οπλισμένοι και οργανωμένοι άνδρες του Tiemann προωθήθηκαν από το Bitterfeld στο Grobers όπου έδωσαν μια νικηφόρα, αν και τρομακτική, μάχη κατά της Sipo. Πήραν τέσσερις αιχμάλωτους και λαφυραγώγησαν δύο ολμοβόλα και αρκετά άλλα όπλα και πυρομαχικά. Έμαθα πως οι άνδρες μου είχαν υποχωρήσει προς το Mansfeld όπου και με περίμεναν. Μαζί με τη μονάδα του Tiemann πορεύθηκα προς εκεί, κινούμενοι με ελιγμούς για να αποφύγουμε τη Sipo και τον τακτικό στρατό.

Στους δρόμους του Wettin πολεμήσαμε ενάντια στη "Φρουρά των Πολιτών". Όταν αιχμαλωτίσαμε, τραυματισμένο, έναν από αυτούς, περιποιηθήκαμε τα τραύματά του και τον πήγαμε στο νοσοκομείο. Επιτέλους, οι άνδρες μας κατάφεραν να φάνε ένα ζεστό φαΐ και να πληρωθούν τον "μισθό" τους. Στους έμπορους του Wettin πληρώσαμε, συνολικά, τριάντα χιλιάδες μάρκα για φαγητό αλλά και για είδη ένδυσης και υπόδησης που οι μαχητές μας τόσο πολύ χρειάζονταν.

Τη νύχτα της 31ης Μαρτίου φτάσαμε στο χωριό Besenstedt όπου και ξεκουραστήκαμε. Οι εργάτες - στρατιώτες στεγάστηκαν σε σπίτια που άνηκαν στα τρία τσιφλίκια της περιοχής. Το μεγαλύτερο άνηκε στον λοχαγό Nette. Η έπαυλή του είχε κοστίσει εκατομμύρια μάρκα και τα κελάρια ήταν γεμάτα με ζαμπόν, μπέικον, λουκάνικα και κάθε είδους εκλεκτό έδεσμα. Ήταν η ίδια περίοδος που η έλλειψη τροφίμων ήταν πολύ έντονη στη Γερμανία. Αρκετοί από τους μαχητές μας εξαγριώθηκαν όταν είδαν πόσο πολλά τρόφιμα ήταν αποθηκευμένα σε αυτό το τσιφλίκι.

Εμένα μου φάνηκε κακοήθες το να μην επωφελούνται από αυτά τα τρόφιμα οι εργάτες που υπέφεραν. Οκτώ άνδρες μας ασχολήθηκαν επί δώδεκα ώρες για να μεταφέρουν αυτά τα τρόφιμα στο πανδοχείο του χωριού όπου είχαμε εγκαταστήσει το αρχηγείο μας. Όπως και να έχει, αφήσαμε αρκετή τροφή στα κελάρια για να τραφούν, επί μήνες, ακόμα και αυτοί οι καπιταλιστές. Διέταξα να διανεμηθούν τα τρόφιμα που είχαμε επιτάξει, μεταξύ του ντόπιου πληθυσμού και των μαχητών μας. Είναι χαρακτηριστικό για έναν άνθρωπο σαν τον Nette πως στη ντουλάπα του είχε -εκτός από τις στρατιωτικές στολές- δεκαοκτώ παντελόνια και είκοσι πουκάμισα, ρούχα τα οποία και επιτάξαμε.

Την Παρασκευή 1η Απριλίου διεξήχθη η αιματηρή μάχη του Benenstedt. Κατά τις τελευταίες δύο ημέρες η κατάστασή μας γινόταν όλο και πιο δύσκολη. Οι μάχες στο Ammendorf και το Leuna είχαν διασπάσει τον στρατό των εργατών σε μονάδες μικρότερες των λίγων εκατοντάδων ανδρών η καθεμία. Η Sipo και ο τακτικός στρατός έκαναν κάθε προσπάθεια για να εμποδίσουν αυτές τις ομάδες να ενωθούν. Η Sipo είχε ενισχυθεί από τάγματα που είχαν έρθει από τη νότια Γερμανία και το πυροβολικό τους ήταν πολύ ισχυρό.

Φεύγοντας από το Wettin συνειδητοποίησα πως η κατάστασή μας ήταν απελπιστική. Σκέφτηκα να διαλύσω τις μονάδες μας, όμως κάτι τέτοιο δεν θα μπορούσε να συμβεί στο Besenstedt όπου η γη ήταν τελείως επίπεδη και δεν υπήρχαν μέρη να κρύψουμε τον οπλισμό μας. Το Mansfeld, όπου υπήρχαν αρκετά ορυχεία και εργοστάσια, θα ήταν πιο κατάλληλο. Επίσης, έμαθα ότι μονάδες συντρόφων πορεύονταν για να μας συναντήσουν, κι έτσι έλπιζα ότι θα φτάναμε ασφαλείς ως το Mansfeld.

Το μεσημέρι εγκαταλείψαμε το Besenstedt και κάναμε μια τελευταία προσπάθεια να σπάσουμε τον κλοιό της Sipo και του τακτικού στρατού, που όλο και έσφιγγε γύρω μας. Όταν τους πλησιάσαμε, στήσαμε τα πολυβόλα μας πίσω από το ανάχωμα της σιδηροδρομικής γραμμής. Σχεδόν αμέσως, βλήματα πυροβολικού άρχισαν να σκάνε μέσα στις γραμμές μας. Οι εργάτες - στρατιώτες αμύνθηκαν με απίστευτο θάρρος αλλά η κατάστασή μας ήταν απελπιστική καθώς είχαμε ελάχιστα πυρομαχικά. Είχαμε πάψει να ελπίζουμε ότι θα βγαίναμε ζωντανοί από αυτή τη μάχη. Πάνω από είκοσι από τους γενναίους συντρόφους μας θυσίασαν τη ζωή τους. Άλλοι αναγκάστηκαν να διασχίσουν κολυμπώντας τον ποταμό Saale που βρισκόταν πίσω μας.

Η μάχη στο Besenstedt, στην πραγματικότητα αντιπροσωπεύει την τελευταία λάμψη της εξέγερσης στην κεντρική Γερμανία. Μετά από αυτή

τη μάχη θα ήταν αδύνατον να ανασυγκροτήσουμε τις δυνάμεις μας. Όλη η περιοχή στην οποία είχε ξεσπάσει η εξέγερση ήταν πλέον ένα τεράστιο στρατόπεδο του τακτικού στρατού και της Sipo. Ήταν ιδιαιτέρως δύσκολο για τον διεσπαρμένο επαναστατικό στρατό να διαφύγει από αυτή την περιοχή.

Αφού διέσχισαν τον ποταμό Saale οι εργάτες χωρίστηκαν σε μικρές ομάδες των λίγων ατόμων. Εγώ πορεύτηκα μαζί με τον σύντροφο Tiemann και άλλον ένα που γνώριζε καλά την περιοχή. Διαρκώς συναντούσαμε περίπολα μοτοσικλετιστών και φορτηγά με άνδρες του τακτικού στρατού και της Sipo. Για ώρες περπατήσαμε σε λασπωμένα χωράφια για να αποφύγουμε τους δρόμους. Όταν πλησιάσαμε την πόλη Koennern είδαμε μια ομάδα της Sipo. Κρυφτήκαμε σε ένα χαντάκι που διέτρεχε το χωράφι και συρθήκαμε μέχρι που μάτωσαν τα γόνατά μας. Είχαμε διαφύγει από τη Sipo και μπορούσαμε να επιστρέψουμε στο μονοπάτι. Κρύψαμε τα όπλα μας στον υδατοφράχτη ενός μικρού ποταμού, καθώς θέλαμε να περνάμε για ακίνδυνοι περιπλανώμενοι. Στο Koennern πέσαμε πάνω σε πολιτοφύλακες από τη νότια Γερμανία. Όταν με ρώτησαν για το όνομά μου, απάντησα "Reinhold Konig", όνομα στο οποία είχα πλαστά χαρτιά. Με χτυπήματα μας πήγαν στον σιδηροδρομικό σταθμό όπου βρήκαμε άλλους είκοσι συλληφθέντες εργάτες. Δεν θα μπορούσα να συγκρίνω τον ανθρωπισμό των εργατών με τη σκληρότητα και την κτηνωδία αυτών των μοναρχικών στρατιωτών. Μας χτυπούσαν με ρόπαλα και ρωτούσαν ξανά και ξανά: «Λοιπόν, που είναι ο Hoelz σας;».

Λίγες ώρες αργότερα μας διέταξαν να σηκώσουμε τα χέρια ψηλά, να βαδίσουμε στην αποβάθρα και να επιβιβαστούμε στο τρένο. Κάθε κρατούμενο τον είχε χρεωθεί και ένας πολιτοφύλακας που τον σημάδευε με το όπλο του στο κεφάλι. Μας κακομεταχειρίστηκαν φρικτά στη διάρκεια του ταξιδιού. Φτάσαμε στο Sangerhausen γύρω στα μεσάνυχτα και εγώ ήμουν σίγουρος πως κάποιος θα με αναγνώριζε σε αυτή την πόλη καθώς εκατοντάδες κάτοικοι με είχαν δει στη μάχη που είχαμε δώσει με το θωρακισμένο τρένο. Από τη στιγμή της σύλληψής μου είχα εγκαταλείψει κάθε ελπίδα πως θα τη βγάλω ζωντανός.

Μας έσπρωξαν βίαια προς το κελάρι του σταθμού. Εξήντα εργάτες που είχαν συλληφθεί, είχαν ήδη στοιβαχθεί σε αυτό βρώμικο, δύσοσμο δωμάτιο. Τα πρόσωπά τους ήταν ματωμένα και πρησμένα, και τα μάτια τους μόλις που φαίνονταν. Στα κεφάλια τους είχαν πρηξίματα μεγάλα σαν γροθιές. Πολλοί απ' αυτούς, ξαπλωμένοι στο πάτωμα, φαίνονταν σαν νεκροί.

Ένας αξιωματικός ρώτησε τον σύντροφο Tiemann, τι έκανε στον Κόκκινο Στρατό. Απάντησε: «Ήμουν διοικητής λόχου». Αμέσως, ένας αξιωματικός τον χτύπησε στο στήθος με τον υποκόπανο του τουφεκιού του, και ο Tiemann έπεσε κάτω. Πήδηξα για να τον προστατεύσω από άλλα χτυπήματα. Τότε όλοι στράφηκαν επάνω μου. Στη διάρκεια της νύχτας, άντρες της Sipo έρχονταν διαρκώς στο κελί μας. Έδειχναν τον ηρωισμό τους χτυπώντας ανυπεράσπιστους κρατούμενους. Έχωναν τα τακούνια τους μέσα στα πρόσωπα των εργατών, λέγοντάς τους να σηκωθούν και σύροντάς τους έξω από το κελί. Κάποιοι δεν επέστρεψαν ποτέ.

Όποιος όμως μπορούσε να αποδείξει ότι δεν είχε λάβει μέρος στην εξέγερση είχε μια πιθανότητα να γλυτώσει από αυτόν τον θάλαμο βασανιστηρίων. Υποσχέθηκα στους συντρόφους μου ότι θα έκανα κάθε προσπάθεια για να τους απελευθερώσω αν κατάφερνα να διαφύγω. Τη δεύτερη μέρα ζήτησα ακρόαση από τη διοίκηση. Στις 3 Απριλίου καλέστηκε ο "Reinhold Konig". Ήξερα πως ρίσκαρα πολλά, δεν είχα όμως και τίποτα να χάσω.

Ένα βαγόνι χρησιμοποιούταν ως γραφείο. Αξιωματικοί και αστυνομικοί κάθονταν γύρω από ένα μακρύ τραπέζι. Όταν ήρθε η σειρά μου παραπονέθηκα για την κακομεταχείριση που είχα υποστεί, και ότι ήδη ήμουν υπό κράτηση εδώ και δύο ημέρες. Είπα ότι είχα φύγει με ποδήλατο από το Ammendorf το πρωί της Παρασκευής για να πάρω αυγά από μία φάρμα. Ότι εγκλωβίστηκα στο Besenstedt λόγω των μαχών μεταξύ των εργατών και της αστυνομίας. Ότι δεν γνώριζα τον λόγο της σύλληψής μου και έλπιζα να μου τον πουν. Ισχυρίστηκα πως η σύλληψή μου ήταν ένα νομικό σφάλμα, και ζήτησα την απελευθέρωσή μου. Τους είπα ότι η γυναίκα και τα παιδιά μου θα αγωνιούσαν για μένα καθώς δεν γνώριζαν τι μου είχε συμβεί.

Ένας αξιωματικός κατέγραφε όσα έλεγα και μετά υπέγραψα την κατάθεσή μου. Εξέτασαν πολύ προσεκτικά τα χαρτιά μου, τα οποία ήταν άψογα. Στο τέλος μού είπαν ότι η σύλληψή μου ήταν ένα λάθος και με άφησαν ελεύθερο. Ήμουν ξανά ελεύθερος, το πρώτο βήμα όμως που θα έκανα βγαίνοντας από αυτό το βαγόνι θα μπορούσε να είναι καταστροφικό. Θα μπορούσε απλώς κάποιος να φωνάξει: «Να ο Hoelz». Ήταν επιβεβλημένο το να εξαφανιστώ αμέσως. Έτρεξα κατά μήκος των σιδηροδρομικών γραμμών ώστε να αποφύγω τους δρόμους. Έσβησα τη δίψα μου σε μια πηγή όπου έπλυνα τα πρόσωπο και τα χέρια μου, για πρώτη φορά μετά από τρεις ημέρες. Κοίταξα το πρόσωπό μου σε ένα καθρεφτάκι· φαινόταν φρικτό. Τώρα καταλάβαινα γιατί κανείς δεν με είχε αναγνωρίσει.

Ένιωσα θλιμμένος και δίχως ελπίδα. Σκεφτόμουν τους επαναστάτες εργάτες, τους συντρόφους μου που βρίσκονταν ακόμα σε εκείνο το κελάρι. Ήταν όλοι τόσο τίμιοι και πιστοί. Ήταν μήπως δειλία να αποδρώ ενώ αυτοί βρίσκονταν ακόμα σε αυτή τη φρικτή θέση; Συνειδητοποίησα όμως ότι δεν μπορούσα να θυσιάσω την ελευθερία μου προς χάρη αυτού του συναισθήματος. Θα τους ήμουν πιο χρήσιμος αν ήμουν ελεύθερος. Είχα υποσχεθεί να κάνω οτιδήποτε μπορούσα για αυτούς και τις οικογένειές τους, και σκόπευα να κρατήσω αυτή την υπόσχεση.

Όταν σκοτείνιασε πήρα ένα τοπικό τρένο για το Nordhausen. Εκεί μετεπιβιβάστηκα για το Βερολίνο όπου έφτασα το πρωί της Δευτέρας. Το Βερολίνο όμως είχε γίνει πολύ επικίνδυνο για εμένα. Το όνομά μου ήταν διαβόητο και δεν μπορούσα να βρω ένα μέρος για να μείνω. Οι σύντροφοι που απευθύνθηκα, φοβόντουσαν να με κρύψουν. Για βδομάδες δεν είχα κοιμηθεί καλά έστω ένα βράδυ και τώρα είχα ελπίσει ότι θα ξεκουραζόμουν στο σπίτι κάποιου συντρόφου στο Βερολίνο. Δεν μπορούσα να ρισκάρω το να μείνω σε ξενοδοχείο. Τα χαρτιά μου στο όνομα "Konig" μπορεί πλέον να είχαν αποκαλυφθεί ότι ήταν πλαστά και η αστυνομία να με αναζητούσε με αυτό το όνομα. Πέρασα την πρώτη νύχτα στο Βερολίνο περπατώντας άσκοπα στους δρόμους. Το ξημέρωμα της δεύτερης νύχτας είδα φως σε ένα ξενυχτάδικο καφέ στο Charlottenburg. Ήμουν πεθαμένος από την κούραση και μπήκα στο καφέ που ήταν σχεδόν άδειο, εκτός από λίγα κορίτσια της νύχτας και τους συνοδούς τους. Ήμουν ευτυχής όταν ένα κορίτσι μού πρότεινε να πάω σπίτι της. Ξεκουράστηκα εκεί για τρεις ώρες, έφυγα όμως στις επτά. Χάρη σε ένα άλλο κορίτσι του δρόμου κατάφερα να βρω πλαστά χαρτιά. Με αυτά νοίκιασα δωμάτιο σε μια πανσιόν. Σχεδίαζα να φύγω από το Βερολίνο αμέσως με το που θα κανόνιζα να βοηθηθούν οι οικογένειες όσων σκοτώθηκαν στην εξέγερση, όπως επίσης και να διασφαλίσω ότι θα είχαν νομική προστασία όσοι είχαν συλληφθεί. Συζήτησα για αυτά τα ζητήματα με συντρόφους που κατείχαν ανώτερες θέσεις στο κόμμα.

Κατά τη διάρκεια της εξέγερσης, ένας σύντροφος που ήταν γνωστός στο Κ.Ε.Κ., είχε κάνει κακή χρήση του ονόματός μου. Ενώ εμείς πολεμάγαμε τον στρατό και τη Sipo, αυτός είχε πραγματοποιήσει μεγάλης κλίμακας απαλλοτριώσεις χρησιμοποιώντας το όνομά μου. Και δεν ήταν ο μόνος που το είχε κάνει. Υπέγραφε με το όνομά μου τις αποδείξεις για τα χρήματα που επίτασσε, λέγοντας ότι είναι ο Hoelz. Γνωρίζω ότι αυτός ο σύντροφος έδρασε με αγνά πολιτικά κίνητρα, νομίζω όμως πως η συμπεριφορά του δεν ήταν δικαιολογημένη, καθώς είναι αντεπαναστατικό το να μην αναλαμβάνεις ο ίδιος την ευθύνη τέτοιων πράξεών σου.

Όταν έμαθα ότι αυτός ο "Hoelz" βρισκόταν στη Λειψία, έστειλα έναν σύνδεσμο ζητώντας του να στείλει τα χρήματα που είχε επιτάξει ή να έρθει ο ίδιος με αυτά. Όταν αρνήθηκε, έστειλα δύο έμπιστους συντρόφους για να τον φέρουν. Αναγκάστηκε τελικά να παραδώσει αυτά τα χρήματα στο ταμείο του Κομμουνιστικού Εργατικού Κόμματος.

Την 15η Απριλίου είχαμε προγραμματίσει μια συνάντηση σε ένα καφέ στη Rankepaltz. Ένας από τους άνδρες που ενεχόταν σε αυτές τις απαλλοτριώσεις είχε καταχραστεί κάποια από τα χρήματα και επρόκειτο να δώσει εξηγήσεις στους υπόλοιπους συντρόφους. Αυτός ο άνθρωπος, που λεγόταν Henke, μου είχε συστηθεί από έναν σύντροφο που μου είχε πει ότι είναι αξιόπιστος.

Φύγαμε από το καφέ περίπου στις 10:00 το βράδυ. Δεν είχαμε κάνει ούτε πέντε βήματα όταν μας προσέγγισαν δέκα αστυνομικοί με πολιτικά και φώναξαν «ψηλά τα χέρια». Δεν είχα σηκώσει τα χέρια μου στο Koenners ή στο Sangerhausen· δεν θα τα σήκωνα τώρα ενώπιον αυτών των ανθρωποκυνηγών. Δεν με ένοιαζε ακόμα και αν μου έριχναν.

Μας πήγαν με αυτοκίνητα στην αστυνομική διεύθυνση. Καθώς μας πήγαιναν στα κελιά μας, ο Henke έβαλε τα κλάματα και είπε ότι λυπόταν για αυτό που είχε κάνει. Είχε φτάσει στο Βερολίνο εκείνο το πρωί και είχε αναφέρει ότι θα με συναντούσε το απόγευμα. Αφέθηκε ελεύθερος λίγες ώρες αργότερα. Η σύλληψή του ήταν τυπική.

Είχα συλληφθεί δεκατέσσερις ημέρες μετά το τέλος της εξέγερσης. Η σύλληψή μου δεν με ξάφνιασε. Την περίμενα κάθε μέρα. Ήταν προφανές ότι αυτή τη φορά δεν θα απελευθερωνόμουν και τόσο εύκολα. Δεν ήμουν, ωστόσο, ιδιαιτέρως καταπτοημένος εξαιτίας της σύλληψης. Δεν έπαιρνα και τόσο σοβαρά το όλο θέμα. Έλπιζα ακόμα και ότι μέσω της σύλληψής μου θα μπορούσα να υποστηρίξω την Υπόθεση του κομμουνισμού.

Κατά τη διάρκεια της νύχτας -είχα πέσει ψόφιος στην κουκέτα μου- αστυνομικοί με πολιτικά έρχονταν στο κελί μου. Έκαναν κάθε προσπάθεια για να τους πω πού βρισκόμουν τις τελευταίες δύο εβδομάδες. Δεν τους είπα τίποτα γιατί ποτέ δεν θα έβαζα σε μπελάδες τους ανθρώπους που με είχαν υποστηρίξει.

η δίκη

Το επόμενο πρωί είχα την πρώτη μου εμπειρία από τις ταλαιπωρίες που με περίμεναν κατά τις επόμενες βδομάδες και μήνες. Στο τμήμα

δακτυλικών αποτυπωμάτων μού φέρθηκαν με μεγάλη σκληρότητα. Δυσκολεύτηκα για να μην κοπανίσω αυτούς τους αντιπαθητικούς αστυνομικούς που έστριβαν όσο περισσότερο μπορούσαν τα δάκτυλα και τους καρπούς μου. Με έσυραν ενώπιον κάποιων αξιωματικών της αστυνομίας που με ανέκριναν. Εκατοντάδες γραμματέων στέκονταν στους διαδρόμους κοιτώντας με.

Καθώς δεν απαντούσα στις ερωτήσεις τους, ικανοποιήθηκαν φωτογραφίζοντάς με από κάθε δυνατή γωνία. Το απόγευμα, μια ισχυρή φρουρά με μετέφερε από το αρχηγείο της αστυνομίας στη φυλακή Moabit. Αφού ξανά ανακρίθηκα για ώρες από αναρίθμητους αξιωματούχους, με πήγαν επιτέλους στο κελί μου. Μου είπαν ότι αυτό το κελί προοριζόταν αποκλειστικά για φονιάδες που επρόκειτο να εκτελεστούν.

Υπήρχαν τριπλά κάγκελα μπροστά από την μικρή τρύπα που αποκαλούσαν "παράθυρο", και που έτσι κι αλλιώς ήταν πολύ ψηλά για όποια απόπειρα απόδρασης. Η ξύλινη κουκέτα ήταν σκληρή σαν πέτρα και είχε προσαρμοσμένους μεταλλικούς δακτύλιους στους οποίους περνούσαν οι αλυσίδες του κρατούμενου. Η σιδερένια πόρτα είχε κλειδαριά ασφαλείας. Σε μια τρύπα στον τοίχο, πάνω από την πόρτα, υπήρχε μια λάμπα που άφηναν αναμμένη όλη τη νύχτα, δυσκολεύοντας τον ύπνο.

Οι νύχτες μου ήταν κόλαση καθώς δεν μπορώ να κοιμηθώ παρά σε απόλυτο σκοτάδι. Το είπα στον γιατρό και τον διευθυντή της φυλακής, αυτοί όμως αρνήθηκαν να σβήσουν το φως. Τη νύχτα έσπρωξα ένα ξύλινο σκαμνί μέσα στην τρύπα απ' όπου έβγαινε το φως ώστε να σκοτεινιάσει το κελί και να καταφέρω να κοιμηθώ. Πολύ σύντομα, όμως, ξύπνησα από ήχο κλειδιών και έναν καταιγισμό βρισιών. Τρεις δεσμοφύλακες βρίσκονταν στο κελί μου και έβγαλαν το σκαμνί από την τρύπα. Με το που έφυγαν το ξαναέβαλα στη θέση του. Επέστρεψαν σε λίγο, ξαναέβγαλαν το σκαμνί και με έβρισαν. Όλη τη νύχτα παίζαμε αυτό το χαζό παιχνίδι. Στην πραγματικότητα, κράτησε για βδομάδες.

Τη μέρα που έφτασα στο Moabit, κλήθηκα ενώπιον του ανακριτή Jaegar. Ο δεσμοφύλακας που με αλυσόδεσε για να πάω στην ανάκριση ήταν τόσο κτηνώδης ώστε τα χέρια μου και οι καρποί μου πλήγιασαν και αιμορραγούσαν. Με οδήγησαν, μέσω ενός διαδρόμου, στο ανακριτικό γραφείο. Συναντήσαμε έναν ηλικιωμένο δεσμοφύλακα από τον οποίο ζήτησα να χαλαρώσει τις χειροπέδες καθώς ο πόνος ήταν αφόρητος. Συγκατάνευσε σαρδόνια και τις έσφιξε ακόμα περισσότερο.

Όταν με έφεραν μπροστά στον ανακριτή, του είπα ότι δεν θα απαντούσα σε τίποτα μέχρι να χαλαρώσουν τις χειροπέδες μου. Μου είπε ότι θα αναγκαζόμουν να απαντήσω και με έστειλε πίσω στο κελί μου.

Το επόμενο πρωί το μαρτύριο επαναλήφθηκε. Αρνήθηκα να βγω από το κελί εφόσον μου περνούσαν χειροπέδες. Ο δεσμοφύλακας προσπάθησε να με τραβήξει έξω από το κελί, εγώ όμως έκατσα κάτω και πιάστηκα από την πόρτα και αρνήθηκα να κινηθώ. Τότε όμως δύο δεσμοφύλακες με άρπαξαν, ένας από κάθε πόδι, και με έσυραν στον πέτρινο διάδρομο. Αρνήθηκα να απαντήσω σε οποιαδήποτε ερώτηση. Μετά από τρεις βδομάδες πέτυχα να μου αφαιρεθούν οι χειροπέδες.

Όλοι οι υπόδικοι έχουν το "προνόμιο" να περπατάνε μέσα στους ψηλούς τοίχους του προαυλίου για είκοσι λεπτά κάθε μέρα. Αυτό δεν είναι ακριβώς ευχαρίστηση, ειδικά αν, όπως στην περίπτωσή μου, ο κρατούμενος είναι αναγκασμένος να φοράει χειροπέδες. Την πρώτη φορά που βγήκα στο προαύλιο ήμουν τόσο χαρούμενος που ανάσαινα φρέσκο αέρα ώστε ξέχασα την αναξιοπρέπεια του να βαδίζω αλυσοδεμένος. Με το που το σκέφτηκα, στράφηκα προς τους δεσμοφύλακες που με ακολουθούσαν, με τα όπλα τους οπλισμένα, και τους είπα ότι αρνούμαι να περπατήσω αν δεν μου βγάλουν τις χειροπέδες. Ως αποτέλεσμα, δεν βγήκα καν από το κελί μου για τις επόμενες βδομάδες.

Η μητέρα μου έκανε ένα μακρύ ταξίδι για να έρθει να με δει. Ήταν η πρώτη και ουσιαστικά η μόνη μου επισκέπτης, και αν και υπέφερε πολύ λόγω της δράσης μου, ποτέ δεν με κατηγόρησε.

Όταν εμφανίστηκα ξανά ενώπιον του ανακριτή τού δήλωσα ότι θα απαντούσα σε ερωτήσεις μόνο στο δικαστήριο, και όχι στην ανακριτική διαδικασία. Ο Jaegar προσπάθησε να με αποτρέψει από μία τέτοια τακτική, λέγοντας ότι θα έβλαπτα τον εαυτό μου. Είπε ότι ήταν καθήκον του όχι απλώς να καταγράψει τα εναντίον μου στοιχεία, αλλά και να συλλέξει το όποιο υπέρ μου υλικό. Προσπάθησε να με κάνει να πιστέψω πως οι φίλοι και σύντροφοί μου με είχαν εγκαταλείψει. Μου είπε ότι για χάρη της μητέρας μου θα έπρεπε να κάνω μια ειλικρινή ομολογία, κάτι που θα μου έδινε την ευκαιρία να πάρω χάρη.

Όταν ο Jaegar είδε ότι αυτές οι τακτικές δεν μου έκαναν καμία εντύπωση, άλλαξε τελείως τη συμπεριφορά του. Με εξέταζε καθημερινά. Εκατοντάδες μαρτύρων κατέθεταν σε βάρος μου, ενώπιόν μου. Ήμουν πάντα εκεί. Ο Jaegar κρατούσε μόνος του τα πρακτικά. Κάθε τρεις και λίγο με ρωτούσε αν είχα κάτι να πω για να υπερασπιστώ τον εαυτό μου.

Συχνά θα ήταν εύκολο για μένα να αντικρούσω τις ψευδείς καταθέσεις των μαρτύρων, είχα όμως συμφωνήσει με τους δικηγόρους μου να μην πω το παραμικρό κατά την ανάκριση. Αυτές οι καταθέσεις ήταν ένα φρικτό σπάσιμο νεύρων. Για αρκετές ώρες κάθε μέρα ήμουν υποχρεωμένος να κάθομαι ακίνητος και να ακούω τα ψέματα αυτών των υστερικών ανθρώπων. Πολλοί απ' αυτούς δεν με είχανε δει ποτέ στη ζωή τους. Κίνητρο πολλών από αυτούς τους εκατοντάδες "μάρτυρες κατηγορίας" ήταν ότι ο αρχηγός της αστυνομίας του Βερολίνου πρόσφερε αμοιβή 50.000 μάρκων σε όποιον κατέθετε σημαντικά σε βάρος μου στοιχεία.

Την 7η Μαΐου ήρθα αντιμέτωπος με μια μάρτυρα, την κυρία Hess. Ήταν η χήρα ενός κτηματία που είχε σκοτωθεί κατά την εξέγερση της κεντρικής Γερμανίας. Εκείνο το πρωί με μετέφεραν πολύ νωρίς στο ανακριτικό γραφείο. Στον διάδρομο υπήρχαν αρκετοί πολίτες. Ανάμεσά τους υπήρχε και μια γυναίκα που φορούσε μαύρα και ένα βέλο κάλυπτε το πρόσωπό της. Με το που μπήκα στο γραφείο, ο ανακριτής κάλεσε τη μάρτυρα. Η κυρία με τα μαύρα μπήκε μέσα, σήκωσε το βέλο της και άρχισε να κλαίει με τρόπο υστερικό, δείχνοντάς με και φωνάζοντας: «Αυτός είναι ο φονιάς του άντρα μου».

Αιφνιδιάστηκα. Δεν ήξερα αν όλο αυτό ήταν μια θεατρική σκηνή ή μια παρεξήγηση. Δεν είχα σκοτώσει εγώ τον Hess, ούτε και είχα δώσει εντολή για κάτι τέτοιο. Ο ανακριτής προσπάθησε να ηρεμήσει τη γυναίκα. Της υποσχέθηκε ότι ο φονιάς του άντρα της θα τιμωρηθεί. Της ζήτησε να καθίσει έτσι ώστε να βλέπει καθαρά το πρόσωπό μου. Τη ρώτησε αν είναι βέβαιη πως ήμουν εγώ αυτός που σκότωσε τον άντρα της. Είπε σε εμένα να περπατήσω μέσα στο δωμάτιο, έτσι ώστε η Hess να εξετάσει το βάδισμά μου και την όλη εμφάνισή μου. Μου ζητήθηκε να μιλήσω ώστε να ακούσει τη φωνή μου. Η γυναίκα με κοιτούσε για πάνω από μισή ώρα. Στο μεταξύ είχε ηρεμήσει. Μετά έδωσε την κατάθεσή της.

Με ήρεμη φωνή περιέγραψε τα γεγονότα που οδήγησαν στον θάνατο του συζύγου της. Τότε, ο ανακριτής τη ρώτησε: «Πείτε μου κυρία Hess, είναι ο Hoelz αυτός που δολοφόνησε τον σύζυγό σας;». Εκείνη απάντησε: «Δεν μπορώ να το πω αυτό μετά βεβαιότητας».

Ο ανακριτής φρικίασε από αυτή την απρόσμενη απάντηση. Της είπε: «Κατανοώ ότι αυτή τη στιγμή ίσως να μην μπορείτε να ανακαλέσετε επακριβώς τα γεγονότα. Μπορείτε οποιαδήποτε στιγμή να ανακαλέσετε τη δήλωση που κάνατε σήμερα και να μου δώσετε μια άλλη κατάθεση όποτε επιθυμείτε».

Τρεις μέρες αργότερα, αυτή η γυναίκα έδωσε μια άλλη κατάθεση, στο Halle, σύμφωνα με την οποία εγώ είχα σκοτώσει τον άνδρα της. Συνολικά έδωσε τέσσερις αντιφατικές καταθέσεις. Στην πραγματικότητα, ο θάνατος του Hess συνέβη ως εξής:

Στις τέσσερις το απόγευμα της 30ης Μαρτίου οι εργάτες - στρατιώτες έφυγαν από το Grobers και βάδισαν προς το Mansfeld, όπου θα συνατούσαν άλλους συντρόφους τους. Ο Tiemann, που είχε οργανώσει αυτές τις μονάδες, ήταν επικεφαλής.

Καθοδόν, αυτοί οι εργάτες - στρατιώτες επίταξαν πέντε άμαξες και τέσσερα κοπάδια αλόγων. Οι περισσότεροι εργάτες φορούσαν παλιά, φθαρμένα ρούχα κι έτσι αποφάσισα να στείλω μια άμαξα μπροστά για να επιτάξει ρουχισμό από τα τσιφλίκια της περιοχής. Δίχως κάποια ιδιαίτερη προστριβή αποκτήσαμε δεκάδες πανωφόρια από τους κτηματίες.

Βαδίσαμε μέσα από επτά ή οκτώ χωριά. Όταν φτάσαμε στο χωριό Roitzschgen, ένας από τους άνδρες μου, που ήταν υπεύθυνος για την επίταξη του ρουχισμού, μου είπε ότι υπήρχε πρόβλημα με έναν κτηματία που αρνούταν να παραδώσει τα ρούχα. Ο Hess δεν επέτρεπε στους συντρόφους να μπουν στο σπίτι του. Έτσι, είκοσι περίπου εργάτες σκαρφάλωσαν την εξωτερική πύλη και μπήκαν μέσα.

Υπήρχε πολύ φασαρία όταν πήγα να δω τι συνέβαινε. Δεν μπορούσα να φανταστώ ότι όλο αυτό γινόταν για λίγα ρούχα. Βρήκα τους άνδρες μας στο ισόγειο του σπιτιού, να τσακώνονται με τον Hess που βρισκόταν στο κέντρο τους. Προσπαθούσαν να μιλήσουν ήρεμα μαζί του, όμως η συμπεριφορά του Hess δεν επέτρεπε κάτι τέτοιο. Ο Hess ήταν πρώην αξιωματικός και είχε παίξει αντιδραστικό και αντιλαϊκό ρόλο κατά το πραξικόπημα του Kapp.

Προσπάθησα να περάσω μέσα από τους άνδρες αλλά υπήρχε μεγάλη σύγχυση, δεν μπορούσα να ακουστώ και οι πιο πολλοί σύντροφοι δεν γνώριζαν καν ποιος είμαι. Είχα ενωθεί με τη συγκεκριμένη μονάδα λίγες ώρες νωρίτερα. Τότε άκουσα έναν από τους αγγελιοφόρους μας να καλεί το όνομά μου. Βγήκα στην αυλή για να μιλήσω μαζί του. Τότε, ξαφνικά, άκουσα έναν πυροβολισμό. Νόμιζα ότι είχε πυροβολήσει κάποιος έξω, στον δρόμο. Επέπληξα τους άνδρες για τον άσκοπο πυροβολισμό. Σχεδόν αμέσως άκουσα έναν καταιγισμό πυροβολισμών. Έμαθα ότι ο Hess είχε διαφύγει στην πίσω αυλή όπου πυροβολήθηκε από τους Κόκκινους Στρατιώτες. Ζήτησα αμέσως να μάθω τι ακριβώς είχε συμβεί. Οι αναφορές δεν ήταν ίδιες. Κάποιοι σύντροφοι ανέφεραν ότι ο Hess

είχε πυροβολήσει πρώτος. Άλλοι έλεγαν ότι απλώς τους είχε απειλήσει με ένα περίστροφο.

Όταν τελείωσε η ανακριτική διαδικασία, η ημερομηνία της δίκης ορίστηκε τόσο σύντομα που οι δικηγόροι μου δεν είχαν καν χρόνο για να προετοιμαστούν. Εγώ, φυσικά, περίμενα τη δίκη με έντονο ενδιαφέρον. Θα είχα την ευκαιρία να μιλήσω εγώ.

Περισσότερο από τα τρία τέταρτα των επιβαρυντικών στοιχείων που εμφανίστηκαν κατά την ανάκριση ήταν για τα σκουπίδια, καθώς αποδεικνύονταν ψευδή. Μπορούσα να κατηγορηθώ μόνο για τις πράξεις που όντως είχα διαπράξει και τις οποίες αποδεχόμουν: "εσχάτη προδοσία", απαλλοτριώσεις αγαθών, ομηρείες, ανατινάξεις σιδηροδρομικών γραμμών, κλπ. Ήμουν βέβαιος για τον εαυτό μου, αν και υπολόγιζα σε μια πολυετή κάθειρξη.

Δεν αντιλαμβανόμουν πόσο κρίσιμη ήταν η κατάσταση, μέχρι και που ξεκίνησε η δίκη. Τότε μόνο κατάλαβα την αγωνία των δικηγόρων μου. Φοβόντουσαν ακόμα και μια καταδίκη σε θάνατο. Ήταν προφανές ότι οι δικαστές και ο εισαγγελέας θα έκαναν τα πάντα για να με ενοχοποιήσουν. Στην πρώτη δήλωσή μου προς το δικαστήριο είπα ότι δεν θεωρούσα τον εαυτό μου ως απολογούμενο, αλλά αντιθέτως, θεωρούσα ηθικά υπόλογο το δικαστήριο και την αστική κοινωνία γενικότερα. Είπα ότι επρόκειτο να απολογηθώ μόνο και μόνο για να μάθουν οι εργάτες ποια υπήρξαν τα κίνητρά μου.

Κατά την ανακριτική διαδικασία πίστευα πως η απολογία μου στο δικαστήριο εύκολα θα κατέρριπτε τις ψευδείς, σε βάρος μου, καταθέσεις. Τώρα συνειδητοποιούσα ότι τα στοιχεία, αληθή ή ψευδή, μικρή σημασία είχαν, καθώς το δικαστήριο, προφανώς, είχε βγάλει ήδη την απόφασή του.

Ήταν αδύνατον για κάποιο μάρτυρα να καταθέσει υπέρ μου. Αμέσως βρισκόταν κατηγορούμενος για συμμετοχή στην εξέγερση. Οι δικηγόροι μου, επίσης, παρεμποδίζονταν να κάνουν τις αγορεύσεις που είχαν προετοιμάσει. Η δίκη διήρκεσε δύο βδομάδες. Οι δικηγόροι μου δεν μπορούσαν να είναι παρόντες σε όλες τις συνεδριάσεις καθώς είχαν υποχρεώσεις και σε άλλες πολιτικές δίκες. Πεντακόσιοι εργάτες και σύντροφοι δικάζονταν εκείνο τον καιρό στα δικαστήρια του Βερολίνου και της κεντρικής Γερμανίας.

Όταν έφτασε η στιγμή για να εξεταστεί ο θάνατος του Hess, συγκεντρώθηκα για μια τελευταία προσπάθεια. Ήξερα πως εκείνοι οι εργάτες που τον είχαν σκοτώσει δεν κινδύνευαν. Έτσι, μπορούσα να υπερα-

σπιστώ τον εαυτό μου για μια πράξη που έτσι κι αλλιώς δεν είχα κάνει. Προσωπικά, δεν με ένοιαζε αν το δικαστήριο ή η αστική κοινωνία γενικότερα θα με θεωρούσαν δολοφόνο. Σε κάθε επαναστατικό αγώνα, καθένας αντιμετωπίζει τον θάνατο· μπορεί να σκοτωθείς ή να αναγκαστείς να σκοτώσεις τον αντίπαλο.

Κατά την άποψή μου είναι καθήκον μας να αποτρέπουμε άσκοπες αιματοχυσίες. Εμείς οι κομμουνιστές είμαστε οι μόνοι συνεπείς στην προσπάθειά μας για κατάργηση της εκμετάλλευσης και της άσκοπης αιματοχυσίας μεταξύ των ανθρώπων. Ο στόχος αυτός δεν μπορεί να επιτευχθεί με λόγια και χριστιανικά κηρύγματα, παρά μόνο με εξάλειψη των αιτιών που αποτελούν τη ρίζα του κακού.

Κατηγορήθηκα ότι σκότωσα έναν εχθρό (κάτι που δεν έπραξα) απλώς και μόνο επειδή χρειάζονταν μια δικαιολογία για να με καταδικάσουν σε θάνατο. Κανείς από τους δικαστές δεν έδωσε σημασία στο γεγονός ότι οι άνδρες της Sipo και του τακτικού στρατού δολοφόνησαν τόσους πολλούς ανυπεράσπιστους εργάτες.

Ο εισαγγελέας φιλοδοξούσε να αποδείξει ότι χρησιμοποιούσαμε τα φορτηγά, με τα οποία μεταφέρονταν οι όμηροι, ως ασπίδες. Στην πραγματικότητα όμως, εμείς πάντα απομακρύναμε αυτά τα φορτηγά από τη ζώνη του πυρός. Οι όμηροι, περιλαμβανομένων του δήμαρχου και του παπά του Sangerhausen, κατέθεσαν πως η Sipo πυροβολούσε κατά των φορτηγών, σκοτώνοντας αρκετούς ομήρους.

Το δικαστήριο αποφάσισε πως ο Hess δεν πυροβολήθηκε με δόλο. Το παρακάτω απόσπασμα προέρχεται από την καταδικαστική απόφαση: «Τα γεγονότα στο αγρόκτημα αποδεικνύουν πως δεν πυροβολήθηκε από πρόθεση». Από την άλλη μεριά, το γεγονός ότι 72 εργάτες εκτελέστηκαν (κάτι που αποδείχτηκε από τις έρευνες της ειδικής κοινοβουλευτικής επιτροπής) συνιστά δολοφονίες από πρόθεση. Κατά τη διάρκεια της εξέγερσης οι εργάτες αιχμαλώτισαν άνδρες της Sipo, του στρατού και της "Φρουράς των Πολιτών"· κανείς τους όμως δεν εκτελέστηκε. Εμείς οι εργάτες νοιώθουμε μονάχα περιφρόνηση για την εκτέλεση ανυπεράσπιστων κρατούμενων. Ακόμα και το να χτυπήσουμε τους αιχμάλωτους, συνέβαινε μόνο όταν ήταν απολύτως αναγκαίο, όταν ήταν επίμονοι στο να μην υπακούουν τις εντολές που τους δίναμε. Αμφιβάλω όμως αν μετά από αυτές τις εμπειρίες τους οι εργάτες θα είναι τόσο ανθρωπιστές σε επόμενες εξεγέρσεις.

Αν και ο εισαγγελέας στην αγόρευσή του δήλωσε πως ο θάνατος του Hess είναι «μια υπόθεση σκοτεινή και με αμφιβολίες», ζήτησε από το δι-

καστήριο να με καταδικάσει σε θάνατο. Οι δικηγόροι μου και εγώ περιμέναμε μια τέτοια απόφαση. Είχα αρχίσει να συνηθίζω στην ιδέα ότι θα με εκτελέσουν. Η μόνη μου επιθυμία ήταν να επιστρατεύσω επαρκή δύναμη και θάρρος ώστε να αντιμετωπίσω το εκτελεστικό απόσπασμα τόσο άφοβα όσο είχα πολεμήσει στις επαναστατικές μάχες. Ήθελα ο θάνατός μου να είναι επωφελής για τον κομμουνιστικό σκοπό.

Αφού ολοκλήρωσαν τις αγορεύσεις τους ο εισαγγελέας και οι συνήγοροί μου, με ανακούφιση συνόψισα ο ίδιος την όλη υπόθεση. Ήμουν σε θέση να εκφράσω όλη μου την περιφρόνηση για τους δικαστές σε αυτή την τελευταία μου υπεράσπιση: «Η μέρα της λευτεριάς και της εκδίκησης θα ανατείλει» κατέληξα, «και τότε εμείς θα είμαστε οι κριτές σας. Η δικαιοσύνη σας είναι μια πόρνη, και εσείς, οι δικαστές, είσαστε οι νταβατζήδες της».

Με έσυραν έξω από το δικαστήριο. Οι φύλακες με χτυπούσαν. Η ποινή ανακοινώθηκε. Ισόβια!

φυλακή

Δεν κατάλαβα παρά αργότερα το τι πραγματικά σήμαινε η λέξη "ισόβια". Στην αρχή δεν ήμουν τρομερά αναστατωμένος με την ποινή. Πίστευα ότι θα μπορούσα να αποδείξω ότι δεν είχα καμία σχέση με τον θάνατο του Hess. Έτσι, ένοιωθα σίγουρος πως η ποινή των ισοβίων θα μετατρεπόταν σε κάθειρξη κάποιων ετών.

Παρέμεινα στο Moabit μέχρι και τις 13 Ιουλίου. Τη νύχτα της 14^{ης}, δέκα άντρες μπήκαν ξαφνικά στο κελί μου. «Ετοιμάσου» μου είπαν, «θα μεταχθείς σε φυλακή καταδίκων». Όταν ρώτησα σε ποια θα μεταγόμουν, μου απάντησαν ότι δεν τους επιτρεπόταν να μου πουν. Ντύθηκα και εγκατέλειψα το κελί. Κατά τη μεταγωγή παρίστατο και ο δικηγόρος μου Broch. Το είχε πετύχει με μεγάλη προσπάθεια καθώς ήθελε να αποτρέψει την περίπτωση να δολοφονηθώ "κατά τη διάρκεια απόπειρας απόδρασης", όπως τόσοι άλλοι επαναστάτες στο παρελθόν. Τρία αυτοκίνητα βρίσκονταν στην αυλή της φυλακής. Οι δεσμοφύλακες με έσπρωξαν σε ένα από αυτά και πριν συνειδητοποιήσω τι συνέβαινε είχαν "περάσει" στα πόδια μου μια σιδερένια αλυσίδα τριών μέτρων και βάρους δέκα κιλών. Τότε τα αυτοκίνητα κινήθηκαν γρήγορα προς μία άγνωστη, σε εμένα, φυλακή.

Ταξιδεύαμε από τις δύο τη νύχτα μέχρι και τις εννιά της επόμενης βραδιάς. Σταματήσαμε μόνο μια φορά, για λίγο. Μόνο όταν φτάσαμε στο

Hamm της Βεστφαλίας μου είπαν ότι πηγαίναμε στο Munster. Χωριά, αγροί, δάση φαίνονταν σαν να πετάνε πίσω, και έχοντας περάσει αυτούς τους μήνες στο κελί, απολάμβανα αυτά τα τοπία. Εκείνη την ημέρα αποχαιρετούσα την ελευθερία. Πόσο καιρό θα έμενα φυλακισμένος; Αν κάποιος μου είχε πει ότι θα περνούσα στη φυλακή τα οκτώ επόμενα χρόνια, δεν νομίζω ότι θα είχα μπει σε αυτή ζωντανός.

Το βράδυ φτάσαμε στο Munster. Δεν μπορώ να περιγράψω τι ένοιωσα όταν τα αυτοκίνητα πέρασαν τη βαριά πύλη της φυλακής. Το ίδιο το κτίριο ήταν ζοφερό και αλλόκοτο. Αξιωματούχοι της φυλακής βγήκαν από το κτίριο της διοίκησης για να με "προϋπαντήσουν". Ένας τους ήταν ο διευθυντής.

Σέρνοντας πίσω τη βαριά αλυσίδα πέρασα μέσα από μακριούς διαδρόμους μέχρι να φτάσω στην πτέρυγα των κελιών. Ήταν σχεδόν πλήρες σκοτάδι και μόνο κάποιες λάμπες λαδιού φώτιζαν τον δρόμο μας. Από τον πύργο ελέγχου, στο κέντρο της πτέρυγας, ακτινωτά απλώνονταν σειρές κελιών. Ανεβήκαμε μια σιδερένια σκάλα. Όταν φτάσαμε στον τρίτο όροφο, ο φύλακας που με συνόδευε άνοιξε την πόρτα ενός κελιού το οποίο ήταν το δικό μου. Ο φύλακας έφυγε δίχως άλλη κουβέντα. Κοίταξα γύρω μου. Ήταν σκοτεινά, εκτός από την αντανάκλαση μιας γκαζόλαμπας, έξω στο προαύλιο. Το κελί μου ήταν μια μικρή, άσπρη τρύπα. Μέσα στο κελί βρίσκονταν ένα ξύλινο τραπέζι και ένα μικρό ντουλάπι, ένα μεταλλικό πλαίσιο κρεβατιού και ένα κουβάς - "τουαλέτα". Αυτό θα ήταν το υπνοδωμάτιό μου, η τραπεζαρία μου, το καθιστικό μου και η τουαλέτα μου. Ήταν τόσο μικρό που μπορούσα να κάνω μόνο τρία βήματα προς τη μία κατεύθυνση και δύο προς την άλλη. Στο προαύλιο βάδιζε πάνω κάτω ο νυχτερινός φύλακας. Κανένας άλλος ήχος δεν ακουγόταν, αν και όπως έμαθα την επόμενη μέρα η φυλακή "φιλοξενούσε" οκτακόσιους κρατούμενους.

Όταν έφυγαν οι φύλακες, κατέρρευσα. Ένοιωθα πως η καρδιά μου θα σταματούσε να χτυπά και σκεπτόμουν μόνο τη λέξη "ισόβια". Ρίχτηκα στο κρεβάτι και ανάγκασα τον εαυτό μου να κλείσει τα μάτια. Είχα περάσει από τέσσερις μήνες στη φυλακή της Τσεχίας και στο Moabit, ποτέ όμως δεν είχα νιώσει τέτοια κατάθλιψη όπως σε αυτές τις πρώτες νύχτες των ισοβίων μου. Η ένταση της δίκης είχε αποτρέψει κάτι τέτοιο να συμβεί κατά την κράτησή μου στο Moabit. Νωρίς το πρωί, ένα διαπεραστικό κουδούνι, ακολουθούμενο από μια τρομερή βοή, φάνηκε σαν να δονεί το κτίριο. Η αντίθεση με τη νυχτερινή σιωπή ήταν τόσο μεγάλη που με τάραξε.

Τη δεύτερη μέρα της κράτησής μου, μαζί με άλλους σαράντα κρατούμενους βγήκαμε στο προαύλιο για το ημίωρο βάδισμα. Αυτή η άσκηση ήταν η μοναδική μας ευκαιρία να ανασάνουμε φρέσκο αέρα και να δούμε λίγο ουρανό. Το προαύλιο ήταν τελείως γυμνό, δίχως ένα δέντρο ή έστω ένα πράσινο χορταράκι. Έπρεπε να περπατάμε κυκλικά και σε απόσταση πέντε βημάτων ο ένας από τον άλλο. Οι δεσμοφύλακες μας παρακολουθούσαν προσεκτικά ώστε να μην ανταλλάξουμε ούτε μια κουβέντα. Οι κρατούμενοι, ωστόσο, είχαν αναπτύξει μια γλώσσα χειρονομιών. Μόνο σε αυτή το ημίωρο βάδισμα έβλεπα άλλους ανθρώπους και, παρά το ότι οι συνθήκες του ήταν τόσο αναξιοπρεπείς, το προσδοκούσα εικοσιτρείς ώρες κάθε μέρα.

Οι άσχημες πλευρές της ζωής στη φυλακή έγιναν εμφανείς σε εμένα σε λίγες μόλις εβδομάδες. Η έλλειψη καθαρού αέρα ήταν τρομερή. Ένιωθα αδύναμος και σχεδόν λιποθυμούσα κάθε φορά που έσκυβα για να δέσω τα κορδόνια μου. Σταδιακά άρχισα να φοβάμαι το βάδισμα στο προαύλιο καθώς με εξαντλούσε. Πάντα επέστρεφα με πονοκέφαλο στο κελί. Οι νύχτες ήταν φρικτές. Δεν μπορούσα να κοιμηθώ για πάνω από μία ώρα δίχως να ξυπνήσω. Ο γιατρός που με εξέτασε στα πεταχτά, είπε ότι δεν είχα τίποτα σοβαρό. Πλέον, με δυσκολία μπορούσα να συγκεντρωθώ για να διαβάσω κάποιο βιβλίο από τη βιβλιοθήκη.

Για να ξεχνιέμαι από τα δεινά μου ξεκίνησα να απαγγέλω ποιήματα των Herwegh, Freiligrath και του Erich Muhsam.[10] Αυτό ήταν μια παρηγοριά για εμένα. Αυτές οι απαγγελίες όμως δεν άρεσαν στους δεσμοφύλακες. Μια νύχτα, ενώ απήγγειλα, τέσσερις από αυτούς μπήκαν στο κελί μου και μου είπαν να βγω έξω. Αρνήθηκα γιατί κατάλαβα πως κάτι άσχημο είχαν στο μυαλό τους. Κλείδωσαν την πόρτα και έφυγαν. Σε λίγο επέστρεψαν και με τράβηξαν με τη βία έξω από το κελί. Ήμουν ξυπόλυτος και δεν φορούσα παρά μια λεπτή μπλούζα. Οι δύο μού έστριψαν τα χέρια. Οι άλλοι με χτυπούσαν· ο ένας με μια αρμαθιά κλειδιά και ο άλλος με το κοντάκι του όπλου του. Με κλωτσούσαν στα πόδια και με έσυραν κάτω στο ισόγειο. Ένας απ' αυτούς είπε: «Τώρα, σκύλε, ησύχασες επιτέλους». Αιμορραγούσα ακατάσχετα.

Με έσυραν έξω από το κυρίως κτίριο, προς την αυλή του νοσοκομείου. Πολλοί κρατούμενοι από τα κελιά άρχισαν να φωνάζουν βλέποντας την κακοποίησή μου. Οι δεσμοφύλακες δεν έδωσαν σημασία σε αυτή τη φασαρία. Με έβαλαν κλωτσώντας στο νοσοκομείο όπου με χτύπησαν ξανά

10 Αναρχικός αγωνιστής, ποιητής και συγγραφέας. Βλ. σελ. 114

οι εκεί δεσμοφύλακες. Μετά με πέταξαν σε ένα κελί με ενδεδυμένους τοίχους.[II] Η μπλούζα μου είχε κουρελιαστεί.

Το κελί, απ' ότι έμαθα αργότερα, ονομαζόταν από τους κρατούμενους "Θάλαμος Βασανιστηρίων" και βρισκόταν στο υπόγειο, έχοντας πάρα πολύ κρύο. Δεν είχα καν μία κουβέρτα. Τα δόντια μου χτυπούσαν και παρά τα τραύματά μου προσπάθησα να κινούμαι για να ζεσταθώ. Το τρέξιμο γύρω γύρω σε αυτό τον μικρό χώρο με έκανε να ζαλίζομαι, όταν όμως πήγαινα να κάτσω δεν μπορούσα να αντέξω το κρύο. Η μυρωδιά ήταν φρικτή καθώς δεν υπήρχε κουβάς-"τουαλέτα", και το πάτωμα του κελιού χρησιμοποιούταν ως τέτοιο.

Τρεις ώρες μετά άκουσα έναν ήχο. Είδα ένα μάτι στην τρύπα της πόρτας. Θεώρησα ότι ήταν ο νυχτερινός φύλακας και ζήτησα μια κουβέρτα. «Άντε κρεμάσου» είπε, «στο Μόναχο τρύπησες τα μάτια δεκαέξι δεσμοφυλάκων». Δεν είχα καν πάει ποτέ στο Μόναχο.

Αυτή η νύχτα στον "θάλαμο βασανιστηρίων" της φυλακής του Munster ήταν η χειρότερη της ζωής μου. Κάτι έσπασε μέσα μου. Αν είχα την ελάχιστη αμφιβολία για την αναγκαιότητα συντριβής της παρούσας κοινωνικής τάξης, αυτή εξαφανίστηκε εκείνη τη φρικτή νύχτα. Η κακομεταχείριση που υπέστην από τους δεσμοφύλακες δεν ήταν ό,τι χειρότερο, σε σχέση με την αίσθηση αδυναμίας τού να βρίσκεσαι σε εκείνο το κελί.

Το πρωί ο δεσμοφύλακας μου έφερε ένα μπολ με ρόφημα. Όταν αντιλήφτηκα ότι κάποιος είχε φτύσει μέσα δεν το ήπια, αν και τόσο λαχταρούσα κάτι ζεστό. Λίγες ώρες αργότερα ένας δεσμοφύλακας έφερε τον γιατρό της φυλακής. Ούτε καν με εξέτασε και όταν του είπα το τι είχα υποστεί, απάντησε ότι δεν τον ενδιέφερε. Το απόγευμα μου έφεραν ένα χυλό τον οποίο έπρεπε να φάω με τα χέρια. Ζήτησα να μιλήσω στον διευθυντή, να διαμαρτυρηθώ για τη μεταχείριση που είχα υποστεί, εκείνος όμως δεν με κάλεσε.

Την επόμενη μέρα ήρθε να με δει ένας άλλος γιατρός. Ήταν ο δόκτωρ Toebben, διευθυντής του ιατρείου της φυλακής και καθηγητής στο πανεπιστήμιο του Munster. Δεν έκανε τίποτα για να ανακουφίσει τα όσα υπέφερα. Είχα πια σπάσει. Αποφάσισα το επόμενο βράδυ να κόψω μια αρτηρία καθώς φοβόμουν ότι θα τρελαθώ. Εκείνο το απόγευμα όμως με πήγαν πίσω στο κελί μου. Έμαθα αργότερα ότι ο Toebben είχε κάνει κάθε προσπάθεια για να πείσει τον διευθυντή.

II Ειδικά κελιά ψυχιατρείων για να μην τραυματίζονται οι τρόφιμοι κτυπώντας το κεφάλι τους στον τοίχο.

Αρκετές μέρες αργότερα με κάλεσε ο διευθυντής. Όταν διαμαρτυρήθηκα για την μεταχείριση που είχα υποστεί από τους δεσμοφύλακες, απάντησε πως δεν με πίστευε, ότι τα νεύρα μου ήταν ταραγμένα και φανταζόμουν πράγματα.

Κάποιοι συγκρατούμενοι, που ήταν μάρτυρες των βασανιστηρίων που είχα υποφέρει, κατάφεραν να μεταφέρουν τα νέα στον έξω κόσμο. Τα γεγονότα αναφέρθηκαν στις αριστερές εφημερίδες. Ο δικηγόρος Broh, που ήταν και στενός μου φίλος, ήρθε αεροπορικώς στο Munster για να ερευνήσει επιτόπου τις αναφορές. Το Κόμμα έστειλε επίσης τον Hegewisch, έναν από τους κομματικούς δικηγόρους, για να με δει. Η διευθυντής αρνήθηκε ότι είχα βασανιστεί. Με κάλεσαν στο γραφείο του ενώ συνομιλούσε με τους δικηγόρους, κι εγώ απλώς ξεντύθηκα και τους έδειξα τα χτυπήματα που ήταν ακόμα ορατά, αν και τα περιστατικά είχαν συμβεί πριν από δύο εβδομάδες. Τότε ο διευθυντής ισχυρίστηκε ότι είχα αυτοτραυματισθεί.

Όταν, λίγο καιρό αργότερα, διαμαρτυρήθηκα στον διευθυντή ότι παρακρατούσαν και καθυστερούσαν τα γράμματά μου, ήταν πολύ κυνικός και απάντησε ότι υπάρχουν τρόποι για να με κάνει να πειθαρχήσω. Θύμωσα τόσο πολύ που τον έφτυσα και τον χτύπησα. Με πήγαν ξανά στον "θάλαμο βασανιστηρίων". Το επόμενο πρωί ήρθε να με δει ο δρ. Toebben. Με βρήκε ξαπλωμένο στο πάτωμα, στο βρώμικο στρώμα. Αυτή τη φορά όμως δεν ήμουν τόσο καταπτοημένος όσο κατά τον πρώτο εγκλεισμό μου σε αυτό το κελί, καθώς είχα σκεφτεί την άμυνά μου.

Ο Toebben με ρώτησε εάν ήθελα να φύγω από εκεί, και εγώ του απάντησα όχι· ότι με ικανοποίηση θα έμενα όσο καιρό θέλανε. Έφυγε από το κελί δίχως άλλη λέξη. Το επόμενο πρωί ήρθε ξανά και επανέλαβε την ερώτησή του. Απάντησα ότι αρνιόμουν να φύγω από αυτό το κελί. Με είχαν φέρει με τη βία και με τον ίδιο τρόπο θα έφευγα από εκεί. Όταν δήλωσα τα ίδια πράγματα την τρίτη μέρα, διέταξε τους δεσμοφύλακες να με πάνε σηκωτό πίσω στο κελί μου.

Καθώς οι σχέσεις μου με τη διεύθυνση της φυλακής γίνονταν όλο και πιο τεταμένες, ζήτησα τη μεταγωγή μου σε άλλη φυλακή. Επιπλέον, οι δικηγόροι μου επισήμαναν στο υπουργείο Δικαιοσύνης πως η περεταίρω παραμονή μου στο Munster θα μπορούσε να προκαλέσει σοβαρά προβλήματα. Το αίτημά μου απορρίφθηκε καθώς το υπουργείο έκρινε ότι σε μία άλλη φυλακή δεν θα ήταν τόσο ασφαλής η φύλαξή μου.

Σκέφτηκα λοιπόν πως θα έπρεπε να διαταράξω την ομαλή λειτουργία της φυλακής αν ήθελα να μεταχθώ κάπου αλλού. Στη μέση της νύχτας

τραγουδούσα από το παράθυρό μου επαναστατικά τραγούδια και απήγγειλα ποιήματα. Πολλοί κρατούμενοι με συνόδευαν ενώ άλλοι διαμαρτύρονταν που τους χαλούσα τον ύπνο. Κοπανούσαν με τα σκαμνιά τους τις πόρτες των κελιών. Οι λίγοι νυχτερινοί φύλακες που είχαν βάρδια αναστατώνονταν και έτρεχαν από κελί σε κελί λέγοντας στους κρατούμενους να σταματήσουν. Κανείς, πόσο μάλλον εγώ, δεν τους έδινε σημασία. Αποφάσισα να συνεχίσω αυτή τη μάχη μέχρι να μεταχθώ σε μία άλλη φυλακή. Αποφάσισα επίσης να μην πτοηθώ από όποια τιμωρία και αν μου επιβαλλόταν στο μεταξύ.

Η εξασθένισή μου από μια ολιγοήμερη απεργία πείνας, καθώς και η κατάσταση των νεύρων μου, έκανε τον γιατρό της φυλακής να με στείλει στο νοσοκομείο κρατουμένων. Μόλις που μπορούσα να περπατάω στο κελί μου δίχως να καταρρέω. Παρά την κατάστασή μου, συνέχισα αυτές τις εκφράσεις εξέγερσης και στο νοσοκομείο.

Καθώς ο διευθυντής απέτυχε να με λυγίσει στέλνοντάς με τρεις φορές στον "θάλαμο βασανιστηρίων", δοκίμασε άλλα μέσα. Υπήρχαν τέσσερα παράθυρα στο κελί του νοσοκομείου όπου βρισκόμουν μαζί με άλλους δύο κρατούμενους. Ο διευθυντής διέταξε να χτιστούν τα τρία από αυτά, από τη φωτεινή πλευρά του κελιού. Έτσι το κελί έγινε σκοτεινό και κρύο.

Οι δύο (μονίμως "κατειλημμένοι") "θάλαμοι βασανιστηρίων" βρίσκονταν ακριβώς κάτω από το κελί μας. Μόνο το πάτωμα μας χώριζε από αυτούς τους κρατούμενους που υφίσταντο κακομεταχείριση. Τις νύχτες, αλλά και τις μέρες, ακούγαμε τις κραυγές και τα βογγητά τους.

Συνέχισα την "καμπάνια εξέγερσης" για περίπου έξι μήνες. Ο διευθυντής έβαλε να κρεμάσουν μια βαριά κουρτίνα στο μοναδικό παράθυρό μου και κάθε φορά που φώναζα την τραβούσαν. Το κελί γινόταν απολύτως σκοτεινό. Ωστόσο, σύντομα βρήκα τρόπο να ξεπεράσω και αυτή τη δυσκολία. Με τη σκούπα έσπρωχνα την κουρτίνα και έτσι οι φωνές μου ακούγονταν σε όλη τη φυλακή αλλά και σε δρόμους του Munster.

Τις νύχτες, αστυνομικοί περιπολούσαν έξω από το παράθυρό μου. Εικοσιπέντε άνδρες της Sipo είχαν μετατεθεί στο Munster αμέσως μετά τη μεταγωγή μου. Δουλειά τους ήταν να αποτρέψουν την απόδρασή μου. Για να με ενοχλήσουν τραγουδούσαν τη νύχτα εθνικιστικά τραγούδια έξω από το παράθυρό μου. Ως αντίποινα, μαζί με τους δύο συγκρατουμένους μου φωνάζαμε συνθήματα, στα οποία σύντομα άρχισαν να συμμετέχουν και εκατοντάδες άλλοι κρατούμενοι από τα κελιά τους. Κάθε φορά που οι άνδρες της Sipo τραγουδούσαν εθνικιστικά τραγού-

δια, εμείς ομόηχα απαγγέλαμε: «Θα 'ρθει η μέρα της λευτεριάς και της εκδίκησης. Και τότε εμείς θα είμαστε οι κριτές σας».

Μια μέρα κατασκευάστηκε μια σκαλωσιά έξω από το παράθυρό μας. Φαινόταν ότι θα χτίζανε και αυτό το παράθυρο. Όμως ο διευθυντής είχε κάτι άλλο στο μυαλό του. Αυτόματα παντζούρια τοποθετήθηκαν στο παράθυρο έτσι ώστε ο δεσμοφύλακας να μπορεί ερμητικά να κλείνει το κελί κάθε φορά που φωνάζαμε. Ο διευθυντής ήταν βέβαιος πως αυτή τη φορά με είχε νικήσει. Κάποιες φορές μάς κρατούσε για μέρες σε αυτό το πνιγηρό αεροστεγές κελί. Φοβόμουν ότι αυτή τη φορά ο διευθυντής θα ήταν όντως ο νικητής, καθώς δεν μπορούσα να σκεφτώ διέξοδο. Στο τέλος όμως είχα μια ιδέα. Ύστερα από μια φορά που το κελί ήταν κλειστό για μέρες, ο γιατρός διέταξε τα παντζούρια να ανοίξουν έστω για λίγο, καθώς απεγνωσμένα χρειαζόμασταν φρέσκο αέρα. Κάποια στιγμή που ο φύλακας δεν κοιτούσε, σφήνωσα στο παντζούρι την παντόφλα μου. Όταν προσπάθησε ως συνήθως να κλείσει το παντζούρι, δεν μπορούσε να καταλάβει γιατί δεν λειτουργούσε ο μηχανισμός. Πήρε μια σκάλα και ανέβηκε για να δει ποιο είναι το πρόβλημα. Στα γρήγορα πρόλαβα και τράβηξα την παντόφλα μου. Κατέβηκε λοιπόν κάτω και προσπάθησε να κλείσει το παντζούρι, εγώ όμως στο μεταξύ είχα σφηνώσει ξανά την παντόφλα.

Η διεύθυνση της φυλακής κατάλαβε εντέλει ότι ήταν πια καιρός για να με μεταγάγει. Η καμπάνια μου είχε κινητοποιήσει και εκατοντάδες άλλους κρατούμενους που όλη νύχτα φώναζαν: «Πεινάμε - Πεινάμε!»

Ξαφνικά, ένα βράδυ, αρκετά αυτοκίνητα μπήκαν στο προαύλιο της φυλακής. Κατέβηκαν ο δικηγόρος μου ο Hegewisch, ένας γιατρός, ένας αξιωματικός της αστυνομίας του Βερολίνου και αρκετοί αστυνομικοί. Μου είπαν ότι θα μεταγόμουν σε άλλη φυλακή. Βρισκόμουν στην πέμπτη μέρα απεργίας πείνας και ήμουν αρκετά αδύναμος. Γι' αυτό είχαν στείλει και τον γιατρό. Όταν ήμουν έτοιμος να αναχωρήσω, ο αξιωματικός ήρθε και μου είπε ότι είχε εντολές να με δέσουν με αλυσίδες. Το ταξίδι προς την άλλη φυλακή θα διαρκούσε δύο ημέρες και εγώ θα έπρεπε να είμαι αλυσοδεμένος όλο αυτό το χρονικό διάστημα. Ο βαριές αλυσίδες θα έδεναν τα χέρια και τα πόδια μου. Του απάντησα ότι σε καμία περίπτωση δεν θα συναινούσα, και ότι αν το προσπαθούσαν δεν θα έφευγα ζωντανός από εκεί. Τελικά δεν με αλυσόδεσαν. Στις τρεις το βράδυ φύγαμε μακριά από αυτή τη φυλακή όπου για δεκατέσσεριc μήνες έδωσα μια τόσο σκληρή, πικρή μάχη ενάντια στη βάρβαρη διοίκησή της. Ανάσαινα πιο ελεύθερα· πουθενά δεν θα μπορούσε να είναι χειρότερα από το Munster.

Με κυρίευε η ομορφιά του φθινοπωρινού τοπίου. Δεν είχα δει κάτι τέτοιο εδώ και δεκατέσσερις μήνες. Ένιωθα όμως σαν να ήμουν αποκομμένος από τον κόσμο για ένα πολύ μεγαλύτερο χρονικό διάστημα. Το απόγευμα φτάσαμε στο Magdeburg. Διανυκτέρευσα κλειδωμένος σε ένα κελί της αστυνομικής διεύθυνσης και το ταξίδι συνεχίστηκε το επόμενο πρωί. Νόμιζα ότι θα με πήγαιναν στη φυλακή του Waldheim, όταν όμως διασχίσαμε τον ποταμό Έλβα και συνεχίσαμε ακόμα ανατολικότερα, κατάλαβα ότι κάπου αλλού πηγαίναμε. Ρώτησα τον αξιωματικό μήπως, κατά τύχη, είχε εντολές να με απελάσει στη Μόσχα.

Φτάσαμε στη φυλακή του Breslau στις πέντε το απόγευμα. Μου είπαν ότι θα με τοποθετούσαν στο ψυχιατρικό τμήμα της φυλακής. Αρνήθηκα να πάω εκεί. Η διοίκηση της φυλακής, που ήθελε να αποφύγει σκηνές ενώπιον του δικηγόρου μου, με έστειλε σε ένα κελί του νοσοκομείου της φυλακής. Ξάπλωσα στο ράντζο μου αλλά ένας δεσμοφύλακας ήρθε και κάθισε δίπλα μου, αφήνοντας το φως αναμμένο. Διαμαρτυρήθηκα ζητώντας να σβήσει το φως και να φύγει από το κελί μου. Απάντησε ότι είχε αυστηρές εντολές να παραμείνει εκεί για να αποτρέψει τυχόν απόδραση ή αυτοκτονία.

Στις εννιά το πρωί, κι ενώ δεν είχα κοιμηθεί καθόλου, ήρθε στο κελί μου ο διευθυντής της φυλακής και μου είπε ότι θα μεταφερόμουν αμέσως στο τμήμα όπου βρίσκονταν οι ψυχικά ασθενείς. Διαμαρτυρήθηκα και ρώτησα γιατί θα πήγαινα εκεί. Ο μόνος λόγος που μπορούσα να δω ήταν ότι θέλαν όντως να με τρελάνουν. Ο διευθυντής απάντησε ότι αυτές ήταν οι οδηγίες που είχε λάβει από τη φυλακή του Munster. Μετά με επισκέφτηκε ο γιατρός της φυλακής και δίχως καν να με εξετάσει διέταξε τη μεταφορά μου στο ψυχιατρείο. Όταν διαμαρτυρήθηκα, απλώς χαμογέλασε ειρωνικά. Όταν σχολίασε σαρκαστικά, τότε τον έφτυσα. Έκανε νόημα σε έξι νοσοκόμους που με βαρβαρότητα με κουβάλησαν στο ενδεδυμένο κελί που είχε ετοιμαστεί για εμένα και καθόλου δεν διέφερε από τον "θάλαμο βασανιστηρίων" του Munster. Το παράθυρο, φτιαγμένο από χοντρό γυαλί, δεν άνοιγε καν, ενώ η πόρτα είχε τόσο παχιά επένδυση που κανένας ήχος δεν τη διαπερνούσε. Δεν υπήρχε τραπέζι ή καρέκλα στο κελί. Η μοναδική επίπλωσή του ήταν μια μεταλλική κουκέτα. Για να διαμαρτυρηθώ δεν είχα τίποτε άλλο από το να ξεκινήσω αμέσως απεργία πείνας.

Το επόμενο πρωί ένας φύλακας μου είπε ότι οι κρατούμενοι ρωτούσαν αν ήμουν όντως ο Max Hoelz. Μου είπε ότι η διεύθυνση της φυλακής απαγόρευε την επιβεβαίωση αυτής της πληροφορίας. Αντί αυτού

θα έπρεπε να λέει ότι η τρέλα μου συνίσταται ακριβώς στο ότι πίστευα ότι είμαι ο Hoelz. Την απεργία πείνας δεν τη διέκοψα παρά πέντε μέρες αργότερα, όταν με επισκέφθηκαν οι δικηγόροι μου και υποσχέθηκαν ότι θα φρόντιζαν ώστε το υπουργείο Δικαιοσύνης να με μεταφέρει από το ψυχιατρείο.

Όλη τη νύχτα το φως έκαιγε δυνατά στο ενδεδυμένο κελί. Ήταν αδύνατον να κοιμηθώ. Η πλήρης έλλειψη φρέσκου αέρα, που με επηρέαζε περισσότερο και από την έλλειψη τροφής, μου προκάλεσε νευρικό κλονισμό. Αναγκάστηκα να παραμείνω σε αυτό το κελί για δύο μήνες, περιτριγυρισμένος από κτηνωδία που υπερέβαινε οτιδήποτε μου είχε συμβεί στο Munster. Κατάφερα να διατηρήσω τα λογικά μου επιστρατεύοντας όλη μου την ενέργεια και κάθε πιθανή ευκαιρία για να αποσπώ τη σκέψη μου από αυτή την κατάσταση.

Πάλεψα για βδομάδες μέχρι να μου δώσουν "Το Κεφάλαιο" του Μαρξ, το "Η Ζωή μου" του Μπέμπελ, και άλλα βιβλία που πραγματεύονταν εργατικά ζητήματα. Ήταν η πρώτη φορά που διάβαζα "Το Κεφάλαιο". Το βρήκα πολύ δύσκολο, αν και είχα εισαχθεί στον μαρξισμό από τα μαθήματα του Ruhle. Την πρώτη φορά που το διάβασα δεν έπιασα το νόημά του. Ακόμα και όταν το διάβασα για δεύτερη φορά δεν εκτίμησα την τεράστια σημασία αυτού του ανθρώπου που είχε εξελίξει τον σοσιαλισμό από ένα συναισθηματικό δόγμα σε μια επιστήμη. Κατάλαβα πως το να το διαβάζω δεν ήταν επαρκές, κι έτσι ξεκίνησα να μελετώ προσεκτικά την κάθε ενότητα του βιβλίου. Αντιμετώπιζα τις θεωρίες του Μαρξ υπό το φως των προσωπικών μου εμπειριών, πριν και μετά το 1918. Συχνά διάβαζα μέχρι τις τρεις τη νύχτα. Αν δεν είχα αυτά τα βιβλία, το φως που έκαιγε όλη νύχτα στο κελί μου θα με είχε τρελάνει. Άρχισα να συνειδητοποιώ πως η αδικία που υπέφερα δεν κατευθυνόταν ειδικά κατά του προσώπου μου αλλά ενάντια σε ολόκληρη την τάξη μου. Τα όσα υπέφερα ήταν μονάχα ένα μικρό κομμάτι των όσων υπέφερε η τάξη στην οποία άνηκα.

Συχνά, ενώ μελετούσα, κατάφερνα να ξεχνάω το που βρισκόμουν. Ο χρόνος και ο χώρος φαίνονταν να εξαφανίζονται· επανερχόμουν στην πραγματικότητα μόνο όταν άκουγα τους δεσμοφύλακες να ξεκλειδώνουν τη βαριά πόρτα του κελιού μου.

Λίγο πριν τα Χριστούγεννα του 1923 με μετέφεραν στην κυρίως φυλακή. Με έβαλαν σε ένα κελί με πέτρινο πάτωμα, κάτι που ήταν πολύ κακό για εμένα καθώς είχα προσβληθεί από ρευματισμούς στον "θάλαμο βα-

σανιστηρίων" του Munster. Στο μεταξύ, οι ρευματισμοί είχαν επιδεινωθεί τόσο πολύ που δεν μπορούσα καν να κάνω τις ασκήσεις που μου είχε συστήσει ο δρ. Toebben. Κατά τη διάρκεια του χειμώνα το κελί θερμαινόταν ελάχιστα. Το φως έκαιγε όλη νύχτα και εγώ έμενα ξάγρυπνος μέσα στο κρύο. Έξω από το μικρό παράθυρο υπήρχαν στόρια, έτσι ώστε ελάχιστος φρέσκος αέρας να μπορεί να μπει στο κελί, και όσο για τον ουρανό, δεν μπορούσα ποτέ να τον δω. Το κελί στο Munster έμοιαζε με τάφο, στο Breslau όμως ήταν τάφος. Οι κατάλευκοι τοίχοι ήταν τελείως γυμνοί και το πέτρινο δάπεδο ήταν βαμμένο με μαύρο βερνίκι, κάτι που προκαλούσε μια σιχαμένη οσμή.

Εκτός από εμένα υπήρχαν είκοσι ακόμα πολιτικοί κρατούμενοι στο Breslau. Τον Ιανουάριο του '24 μάθαμε για τον θάνατο του Λένιν. Τη μέρα της κηδείας του, εμείς οι κομμουνιστές αρνηθήκαμε το φαγητό, δείχνοντας την ενωμένη θλίψη μας για τον θάνατό του. Ήμουν τόσο απόλυτα αποκομμένος από τον έξω κόσμο κατά το χρονικό διάστημα που ήμουν στο ψυχιατρείο ώστε δεν μπορούσα να έχω παρακολουθήσει τα πολιτικά και οικονομικά γεγονότα. Στην κυρίως φυλακή έμαθα για τις μεγάλες αλλαγές που συνέβαιναν σε όλη τη Γερμανία. Η πληθωρισμός είχε ρίξει στη φτώχια πολλούς ανθρώπους, κυρίως τους χαμηλόβαθμους δημοσίους υπαλλήλους.

Διάβαζα στις αστικές εφημερίδες (δεν μας επιτρεπόταν ο κομμουνιστικός τύπος) ότι υπήρχε σημαντική αναταραχή μεταξύ των εργατών, και ότι οι αστοί και η κυβέρνηση ανέμεναν επιθέσεις εκ μέρους των κομμουνιστικών αλλά και των εθνικιστικών οργανώσεων. Οι φίλοι μου έξω μου έστειλαν κρυφά μηνύματα που έλεγαν ότι με χρειάζονταν και ότι έπρεπε να προσπαθήσω να αποδράσω. Έλεγαν ότι η παρουσία μου θα ξεσήκωνε τους επαναστάτες εργάτες προκειμένου να αναλάβουν ξανά δράση. Ως απάντηση στην προτροπή των φίλων μου επεξεργάστηκα προσεκτικά ένα σχέδιο απόδρασης και έβγαλα κρυφά ένα σχεδιάγραμμα της φυλακής και των περιβαλλόντων χώρων.

Όλα φαίνονταν να πηγαίνουν καλά. Έξι σύντροφοι από το Βερολίνο και τη Vogtland έφτασαν στο Breslau. Με ταξί που πήραν από τον σταθμό έφτασαν ως τη φυλακή. Δύο απ' αυτούς είπαν στον φύλακα της εισόδου ότι ήταν επόπτες φυλακών και μετέφεραν κρατούμενους από το Goerlitz. Ο φύλακας τους ζήτησε να εισέλθουν στο φυλάκιο και να του παραδώσουν τα έγγραφά τους. Τότε οι σύντροφοι του άρπαξαν τα κλειδιά και τον έστησαν στον τοίχο. Του είπαν ότι θα τον πυροβολούσαν στον παραμικρό ήχο. Πείστηκε βλέποντας τα πιστόλια στα χέρια τους

και παρέμεινε ήσυχος. Οι δύο παρέμειναν μαζί του ενώ οι άλλοι όρμησαν μέσα στα κτίρια της φυλακής. Είχα φροντίσει να βρίσκομαι στο προαύλιο όταν έφτασαν. Τους άκουσα να έρχονται. Τώρα μας χώριζαν μόλις ελάχιστα μέτρα, η πόρτα του προαυλίου. Και είχαν το κλειδί. Ξαφνικά, ωστόσο, στράφηκαν και απομακρύνθηκαν, αν και κανείς δεν τους εμπόδιζε. Αυτή η απόπειρα απελευθέρωσής μου, μέρα μεσημέρι, δημιούργησε μεγάλο θόρυβο, και ευτυχώς κανένας σύντροφος δεν συνελήφθη. Δεν μπορούσα να καταλάβω γιατί έφυγαν έτσι ξαφνικά. Αργότερα, όταν ήμουν ξανά ελεύθερος, έμαθα ότι ένας σύντροφος είχε λανθασμένα δώσει σινιάλο υποχώρησης.

Ήμουν πολύ απογοητευμένος από την αποτυχία του σχεδίου μου. Τώρα με φρουρούσαν ακόμα στενότερα απ' ό,τι στο παρελθόν, τόσο που δεν αντεχόταν. Μέρα και νύχτα με παρακολουθούσαν ειδικά επιφορτισμένοι δεσμοφύλακες. Δεν μου επιτρεπόταν καθόλου να συναντώ άλλους κρατούμενους. Η κράτηση σε συνθήκες απομόνωσης κάνει τους ανθρώπους συναισθηματικά υπερευέξαπτους. Γνώριζα από την εμπειρία μου, αλλά και από την παρατήρηση άλλων κρατουμένων, πόσο καταστροφικά είναι τα αποτελέσματα της απομόνωσης και της αποχής από κάθε κοινωνικότητα που αυτή συνεπάγεται.

Βίωνα τέτοια κατάθλιψη μετά την αποτυχία της απόδρασης και ένιωθα τόσο άθλια μέσα στο παγωμένο μου κελί, που υπέφερα ένα χειρότερο νευρικό κλονισμό από αυτόν που είχα υποστεί στο Munster. Λιποθυμούσα ξανά και ξανά μέσα στο κελί μου και στο προαύλιο. Δύο φορές είχα πέσει στη σκάλα και είχα τραυματιστεί άσχημα.

Με επισκέφθηκαν κάποιοι φίλοι μου από τη Σαξονία και με βρήκαν σε απελπιστική κατάσταση. Όταν ανέφεραν τη μεταχείριση που είχα υποστεί στο ψυχιατρείο, δεν μπορούσα να αρθρώσω λέξη και άρχισα να τραυλίζω κλαίγοντας. Η μόνη παρηγοριά μου ήταν τα βιβλία, και οι φίλοι μου από τη Vogtland πάσχισαν για να συγκεντρώσω μια μικρή βιβλιοθήκη στο κελί μου.

Όταν έγινε οριστικό το διαζύγιό μου με τη σύζυγό μου Klara, αναζήτησα κάποια συντρόφισσα που θα ήταν πρόθυμη να κάνει έναν εικονικό γάμο μαζί μου. Τα Χριστούγεννα του 1924 συνομίλησα με τον σύντροφο Arthur Dombrowski, εκδότη της τοπικής κομμουνιστικής εφημερίδας του Breslau, που βρισκόταν στη φυλακή για ένα σύντομο χρονικό διάστημα. Μου υποσχέθηκε ότι όταν αποφυλακιζόταν θα εύρισκε κάποια συντρόφισσα, και κράτησε τον λόγο του.

Αρχικά πρότεινε δύο γερμανο-ρωσίδες συντρόφισσες, τη Lena και την Katya· η μία μάλιστα είχε πολεμήσει στον ρώσικο Κόκκινο Στρατό. Και οι δύο έρχονταν και με έβλεπαν όσο συχνότερα μπορούσαν και προπαγάνδιζαν παντού για επανεξέταση της υπόθεσής μου από τα δικαστήρια. Ο Dombrowski τότε βρήκε μια γερμανίδα συντρόφισσα, την Traute, που με ενθουσιασμό τέλεσε γάμο μαζί μου. Η συντρόφισσα Traute, που πλέον ήταν η νόμιμη σύζυγός μου, ήταν ακούραστη στο να δρα προς υποστήριξή μου. Ως «η σύζυγος του συντρόφου Hoelz» μίλησε σε εκατοντάδες συγκεντρώσεις σε όλη τη Γερμανία. Ήταν αυτή που τελικά πέτυχε την επανεξέταση της υπόθεσής μου. Δραστηριοποιούταν επίσης στην Κόκκινη Βοήθεια, μια οργάνωση που δούλευε για την απελευθέρωση όλων των πολιτικών επαναστατών κρατουμένων.

Όταν ο διευθυντής της φυλακής συνειδητοποίησε ότι η κοινή γνώμη άρχισε να ενδιαφέρεται για την υπόθεσή μου και ότι οι άνθρωποι άρχισαν να γνωρίζουν το πόσο άσχημα με είχε μεταχειριστεί, άλλαξε τη συμπεριφορά του. Πλέον μου επέτρεπε να περνάω δύο ώρες στο προαύλιο μαζί με άλλους δύο κρατούμενους. Μου επετράπη επίσης να χρησιμοποιώ τα είκοσι μάρκα που μου έστελνε κάθε μήνα η Κόκκινη Βοήθεια, για να αγοράζω φρούτα και εφημερίδες. Ο διευθυντής, επιπλέον, μου επέτρεψε να δέχομαι πιο συχνά επισκέπτες.

Όλα αυτά όμως δεν ανέκοψαν την αντίστασή μου. Κρυφά έβγαλα από τη φυλακή κείμενα που ξεσκέπαζαν τον διευθυντή και τον λογιστή της φυλακής, κείμενα που δημοσιεύτηκαν σε κομμουνιστικές εφημερίδες. Ο διευθυντής ξεκίνησε αντίποινα. Δεν μου επιτρεπόταν πλέον να δέχομαι επισκέψεις και, μια μέρα, η Traute, η Lena και η Katya συνελήφθησαν. Και οι τρεις γυναίκες πέρασαν βδομάδες στη γυναικεία φυλακή. Στο μεταξύ, τα σπίτια τους ερευνήθηκαν για γράμματά μου και έγγραφα.

Λίγο μετά από αυτό το περιστατικό, στα τέλη Ιουνίου, ξεκίνησα μια καμπάνια αντίστασης. Με το που άνοιγε το κελί μου το πρωί, πεταγόμουν έξω και άρχιζα να απαγγέλω, με δυνατή φωνή, αποσπάσματα των Muhsam, Wegner και Liebknecht. Το έκανα πρωί, μεσημέρι και βράδυ, οποτεδήποτε άνοιγε το κελί. Οι δεσμοφύλακες αναγκάζονταν να χρησιμοποιήσουν βία για να με βάλουν μέσα στο κελί. Ο διευθυντής με έστειλε ξανά στο ενδεδυμένο κελί για δώδεκα ημέρες. Καθώς δεν είχα τίποτα για να διαβάζω, και το φως έκαιγε μέρα νύχτα, αυτές οι μέρες ήταν φρικτές.

Για να κρατώ τα λογικά μου υποχρέωνα τον εαυτό μου να κάνει γυμναστικές ασκήσεις, όταν όμως τελικά επέστρεψα στο κελί μου ήμουν άρρωστος όπως και στο Munster. Ως περεταίρω τιμωρία μού αφαιρέθηκαν

τα βιβλία μου και η γραφική ύλη. Δεν μου επιτρέπονταν οι εφημερίδες ενώ περιορίστηκε χρονικά και η ημερήσια έξοδός μου στο προαύλιο. Εγώ συνέχισα να αντιστέκομαι στους κανόνες της φυλακής με συνέπεια να με κλείσουν ξανά, για τέσσερις ημέρες, στο ενδεδυμένο κελί. Με το που επέστρεψα στο κελί μου ξεκίνησα ξανά την καμπάνια αντίστασης. Πήγα για τρίτη φορά στο ενδεδυμένο κελί, όμως το δεύτερο βράδυ που βρισκόμουν εκεί εμφανίστηκε ένα αυτοκίνητο στη μέση της νύχτας. Αν και έβρεχε καταρρακτωδώς, μεταφέρθηκα στη φυλακή του Gross Strehlitz έτσι όπως ήμουν, με λεπτά ρούχα και παντόφλες, στην καρότσα του αυτοκινήτου.

Τα δύο χρόνια στο Gross Strehlitz ήταν ότι χειρότερο είχα ζήσει ως τότε. Όπως και αυτός στο Breslau, ο διευθυντής, πριν πάρει αυτή τη θέση, ήταν ο εφημέριος της φυλακής. Όσο και αν μισώ τους εισαγγελείς, θα πρέπει να ομολογήσω ότι τους προτιμώ από τους παπάδες που γίνονται διευθυντές φυλακών. Στο Gross Strehlitz ήμουν τελείως απομονωμένος από τους άλλους κρατούμενους και η αντιμετώπιση που είχα θύμιζε Ιερά Εξέταση.

Δύο ή τρεις δεσμοφύλακες με έπαιρναν για τον περίπατό μου στο προαύλιο. Πριν καν βγω από το κελί μου όλοι οι κρατούμενοι διατάζονταν να εξαφανιστούν από τους διαδρόμους. Αν τύχαινε να συναντήσω κάποιον, έπρεπε να σταθεί με το πρόσωπο προς τον τοίχο, έτσι ώστε να μη με βλέπει. Αυτή η γελοία διαδικασία προκαλούσε την περιέργεια των κρατούμενων για εμένα, και πολλοί προσπαθούσαν να με κοιτάνε όταν ήμουν στο προαύλιο, από τα παράθυρα των κελιών τους. Όταν οι δεσμοφύλακες έβλεπαν κάποιο κεφάλι σε παράθυρο, σημείωναν το κελί και ανέφεραν τον κρατούμενο που προσπάθησε να με κρυφοκοιτάξει. Κάποιοι κρατούμενοι επιχειρούσαν να με χαιρετήσουν με μια λέξη, αυτοί όμως τιμωρούνταν αυστηρά.

Δεν υπήρχαν άνδρες της Sipo στο Gross Strehlitz πριν πάω εγώ εκεί. Λίγο μετά την άφιξή μου, ένα απόσπασμα της Sipo εγκαταστάθηκε στη φυλακή. Πλέον, όταν περπατούσα στο προαύλιο, οι δεσμοφύλακες συνοδεύονταν από τρεις ή τέσσερις άνδρες της Sipo που δουλειά τους ήταν να αποτρέψουν μια απόδρασή μου. Με κορόιδευαν, έκαναν σαρκαστικά σχόλια και φυσούσαν στο πρόσωπό μου τον καπνό των τσιγάρων τους. Μια μέρα τούς είπα ότι θα έπρεπε να ντρέπονται και ότι καλύτερα να έβρισκαν καμιά κανονική δουλειά. Τους αποκάλεσα "βάτραχους"[12] και

12 Υποτιμητική αναφορά στους άνδρες της Sipo που φορούσαν πράσινες στολές.

αργόσχολους. Νόμιζα ότι ο διευθυντής θα απομάκρυνε τους άνδρες της Sipo. Όταν μετά από μερικές μέρες είδα ότι κάτι τέτοιο δεν συνέβη, έχασα κάθε υπομονή, πήρα κάτι πέτρες που βρίσκονταν στο προαύλιο και τις πέταξα στους Sipo. Ήλπιζα ότι θα θύμωναν τόσο που θα με πυροβολούσαν. Δεν το έκαναν· σταμάτησαν όμως να έρχονται στο προαύλιο κατά τη διάρκεια του περιπάτου μου. Αντί γι' αυτό, έρχονταν στο κελί μου, κρυφοκοιτούσαν από την τρύπα της πόρτας και με γιούχαραν. Όταν τους αντιλαμβανόμουν, έπαιρνα το σκαμνί και το κοπάναγα στην πόρτα μέχρι να φύγουν.

Μια μέρα, η μονοτονία του κελιού διαταράχθηκε από έναν παράξενο θόρυβο. Δεν θα μπορούσα να φανταστώ τι ήταν αυτός ο αμβλύς ήχος. Νόμιζα ότι κάποιος καλούσε το όνομά μου. Στη γωνία του κελιού, στον τοίχο, υπήρχε ένας μικρός αεραγωγός. Μίλησα προς τον αεραγωγό και άκουσα κάποιον, σαν από μεγάλη απόσταση, να λέει: «Είμαι ο κρατούμενος που συντηρώ την κεντρική θέρμανση. Είμαι στη σοφίτα. Πρέπει να είμαι προσεκτικός ώστε να μην καταλάβει κανείς ότι σου μιλάω, καθώς απαγορεύεται αυστηρά. Μπορεί και να με θυμάσαι. Έχω ένα μεγάλο μούσι. Γνωρίζω ότι περνάς άσχημα· θα σου δέσω λοιπόν σε ένα σπάγκο κάποιες εφημερίδες και λίγο μπέικον και ψωμί, και θα στα κατεβάσω μέσω του αεραγωγού».

Την επόμενη μέρα μίλησα ξανά με αυτόν τον κρατούμενο και μου είπε ότι συχνά χτυπούσαν τους φυλακισμένους. Μου είπε ακόμα ότι συχνά συνέβαιναν αυτοκτονίες. Ο μυστηριώδης φίλος προσφέρθηκε να βγάλει γράμματά μου έξω από τη φυλακή.

Έγραψα στον Erich Muhsam, περιγράφοντας την κατάστασή μου. Έδεσα το γράμμα μου σε ένα σπάγκο και ο άγνωστός μου φίλος το τράβηξε μέσω του αεραγωγού, ενώ κανόνισε και να ταχυδρομηθεί. Το γράμμα αυτό δημοσιεύθηκε και έθεσε σε συναγερμό τη διεύθυνση της φυλακής όταν αντελήφθη ότι μπορούσα να επικοινωνώ με τον έξω κόσμο, παρ' όλα τα μέτρα τους. Ο διευθυντής ήρθε στο κελί μου για να με ρωτήσει αν εγώ είχα βγάλει από τη φυλακή αυτό το γράμμα. Απάντησα: «Φυσικά και όχι. Πώς θα μπορούσα, τόσο προσεκτικά που επιτηρούμαι;» Όση ώρα μιλούσαμε άκουσα τον φίλο μου από επάνω να σπρώχνει ένα πακέτο μέσα στον αεραγωγό. Ευτυχώς ο διευθυντής δεν το πρόσεξε.

Αποφάσισα να στείλω ένα ακόμα γράμμα κατά τον ίδιο τρόπο. Αυτή τη φορά όμως δεν ήμουν τόσο τυχερός. Ο φίλος με το μούσι δεν μπόρεσε να στείλει το γράμμα αμέσως και ανακαλύφθηκε στο κελί του.

Τιμωρήθηκε αυστηρά. Εγώ εγκλείστηκα για τέσσερις βδομάδες σε ειδικό κελί. Μου έδιναν μόνο ψωμί και νερό. Το κελί ήταν βρωμερό και τη νύχτα έτρεχαν τριγύρω ποντίκια και αρουραίοι, τρώγοντας το ψωμί που είχα φυλάξει.

Τα φυσικά και ψυχολογικά αποτελέσματα του παρατεταμένου εγκλεισμού σε τέτοιες συνθήκες είναι εξίσου ισοπεδωτικά με αυτά του ενδεδυμένου κελιού. Όταν μετά από βδομάδες, ή και μήνες, οι κρατούμενοι βγαίνουν από εκεί, είναι ψυχικά κλονισμένοι. Προσπάθησα να κρατήσω τα λογικά μου απαγγέλλοντας ποίηση και κάνοντας γυμναστικές ασκήσεις.

Μετά από έναν μήνα επέστρεψα στο κανονικό μου κελί. Ο αεραγωγός είχε χτιστεί και μεταλλικά στόρια είχαν τοποθετηθεί στο παράθυρό μου. Το κελί ήταν τόσο πνιγηρό που μόλις και ανέπνεα· όταν όμως διαμαρτυρήθηκα στον διευθυντή μού είπε ότι ήταν δικό μου λάθος. Είπε ότι θα καθιστούσε ανέφικτο το να ξαναβγάλω γράμματα έξω από τη φυλακή. Ήμουν ξαπλωμένος στο κρεβάτι καθώς οι ρευματισμοί μου είχαν επιδεινωθεί, και όταν ο διευθυντής μού μίλησε κατ' αυτό τον τρόπο εξοργίστηκα τόσο που τον έφτυσα. Μου επέβαλλε λοιπόν άλλες τέσσερις βδομάδες στο ειδικό κελί κράτησης. Έμεινα εκεί ως και τις 24 Δεκεμβρίου 1925.

Τα Χριστούγεννα, όταν επέστρεψα στο κελί μου, οι άλλοι κρατούμενοι δέχονταν χριστουγεννιάτικα δέματα από τις οικογένειές τους. Πληροφορήθηκα από τον διευθυντή ότι τα δέματα που είχαν έρθει για μένα, από την οικογένειά μου και την Κόκκινη Βοήθεια, θα στέλνονταν πίσω και ότι μια επιπλέον τιμωρία ήταν ότι θα μου στερούσαν τη γραφική ύλη και τις εφημερίδες για δύο εβδομάδες. Προσπάθησα να του εξηγήσω ότι επιστρέφοντας τα δέματα στεναχωρούσε τους γονείς και τους φίλους μου πολύ περισσότερο απ' ό,τι στεναχωρούσε εμένα. Του ζήτησα να σταλθεί ένα γράμμα στους γονείς μου ώστε να ξαναστείλουν το δέμα, και ότι εγώ με χαρά θα έδινα το περιεχόμενό του στους ασθενείς κρατούμενους στο νοσοκομείο. Όταν αρνήθηκε θύμωσα τόσο που τον έφτυσα ξανά. Αυτή τη φορά δεν με τιμώρησε με το ειδικό κελί. Φαίνεται πως είχε πλέον αρχίσει σταδιακά να καταλαβαίνει ότι αυτή η τιμωρία δεν είχε καμία επίδραση επάνω μου.

απελευθέρωση

Ενώ βρισκόμουν στο Gross Strehlitz έκανα ξανά μια προσπάθεια για να επανεξεταστεί δικαστικά η υπόθεσή μου. Ο σύντροφος Arthur Dombrowski με βοήθησε πολύ. Με το που αποφυλακίστηκε άρχισε

να εργάζεται για την υπόθεσή μου με ακούραστη πίστη. Οι έρευνές του για την υπόθεσή μου ήταν τόσο επιτυχείς ώστε το Κομμουνιστικό Κόμμα και η Κόκκινη Βοήθεια έδειξαν περισσότερο ενδιαφέρον για την προώθηση της επανεκδίκασής της.

Καταρχήν έπρεπε να βρω τον κατάλληλο δικηγόρο. Ο φίλος μου Egon Erwin Kisch μού πρότεινε τον δρ. Apfel. Αποδέχτηκα την πρόταση και η Κόκκινη Βοήθεια ζήτησε από τον Apfel να οριστεί ως δικηγόρος μου. Ο Apfel μετέβη αμέσως στην περιοχή της κεντρικής Γερμανίας όπου είχε εκτυλιχθεί η εξέγερση και από πρώτο χέρι ερεύνησε ενδελεχώς τα γεγονότα. Ήταν μέλος ενός αστικού κόμματος, και έτσι προσέγγισε την υπόθεση με απόλυτη αντικειμενικότητα. Ως εκ τούτου, πολλά μέλη του Κ.Κ. δεν τον ενέκριναν. Όμως ο Apfel ποτέ δεν θέλησε να παραποιήσει τις πολιτικές μου απόψεις. Επιπλέον, λόγω των πολύ καλών διασυνδέσεών του, κατάφερε να προκαλέσει το ενδιαφέρον, γύρω από την υπόθεσή μου, κάποιων από τις μεγαλύτερες εφημερίδες.

Μια ουδέτερη επιτροπή οργανώθηκε για να προκαλέσει ένα ανανεωμένο ενδιαφέρον για την υπόθεση. Η επιτροπή περιελάμβανε ανθρώπους όπως ο Τόμας και ο Χάινριχ Μαν, ο Στέφαν Τσβάιχ, ο Άλμπερτ Αϊνστάιν. Έγραψαν αιτήσεις για εμένα τις οποίες υπόγραψαν άνθρωποι απ' όλα τα πολιτικά κόμματα και όλα τα επαγγέλματα. Πολλοί απ' αυτούς δεν ήταν επαναστάτες, ενδιαφέρθηκαν όμως για την υπόθεσή μου επειδή πίστευαν ότι η δικαιοσύνη οφείλει να αποδίδεται σε ένα αστικό κράτος. Η μπροσούρα του Erich Muhsam, «Δικαιοσύνη για τον Max Hoelz», η οποία τυπώθηκε σε πενήντα χιλιάδες αντίτυπα, κατά πολύ συνεισέφερε στο να αφυπνίσει το δημόσιο ενδιαφέρον ως προς την υπόθεσή μου.

Κάποιοι κομμουνιστές φίλοι μου, μέσα και έξω από τη φυλακή, σκέφτηκαν πως η σύνδεση με τους αστούς διανοούμενους θα με διαχώριζε από την εργατική τάξη. Οι φόβοι τους όμως ήταν εντελώς αβάσιμοι.

Ο Apfel και ο Felix Halle υπέβαλαν αίτηση στο Ανώτατο Δικαστήριο της Λειψίας για επανεκδίκαση της υπόθεσής μου. Αυτή η αίτηση τυπώθηκε και σε πολλές χιλιάδες αντίτυπα και στάλθηκε σε γνωστούς δικηγόρους και μέλη του κοινοβουλίου. Η αίτησή μου έγινε δεκτή.

Τον Αύγουστο του 1927 μεταφέρθηκα στη φυλακή του Sonnenburg, κατόπιν αιτήματος του δικηγόρου μου, καθώς η μεγάλη απόσταση μεταξύ Βερολίνου και Gross Strehlitz καθιστούσε δύσκολο το να με επισκέπτεται. Μια μέρα πριν μεταχθώ στο Sonnenburg, οι Σάκκο και

Βαντσέτι[13] δολοφονήθηκαν από την αμερικάνικη μπουρζουαζία. Για πέντε χρόνια δεν είχα δει τίποτα από τον έξω κόσμο και ανυπομονούσα για το ταξίδι στο Sonnenburg, η μοίρα όμως των δύο ιταλών με έθλιβε τόσο βαθιά που δεν μπορούσα να χαρώ με τίποτα. Δεν είχα ποτέ σκεφτεί ότι τα αμερικάνικά δικαστήρια θα τολμούσαν να σκοτώσουν αυτούς τους δύο ανθρώπους μετά από επτά χρόνια στη φυλακή. Η φρικτή αβεβαιότητα που είχαν υποφέρει ήταν κατά πολύ χειρότερη από έναν άμεσο θάνατο ή τα δικά μου επτά χρόνια φυλάκισης.

Στο Sonnenburg μου επετράπη να περνάω κάποιο χρόνο κάθε μέρα στο κελί μου με τέσσερις άλλους κρατούμενους. Υπήρχαν εκεί άλλοι 27 κομμουνιστές κρατούμενοι. Αρκετοί από αυτούς αποφυλακίστηκαν λίγο καιρό μετά την άφιξή μου καθώς είχαν εκτίσει τις ποινές τους. Αυτοί οι άνθρωποι ήταν κοντά στα δικά μου ιδεώδη για το τι πρέπει να είναι ένας κομμουνιστής. Ήταν άφοβοι, αξιόπιστοι μαχητές. Όταν τους μιλούσα συνειδητοποίησα για πρώτη φορά πόσο διστακτικό και δύσκολο -στην επικοινωνία μου με τους ανθρώπους- με είχε κάνει η μακρά απομόνωσή μου.

Γενικά, οι κρατούμενοι στο Sonnenburg είχαν πολύ καλύτερη αντιμετώπιση απ' ότι στο Gross Strehlitz. Ο διευθυντής των φυλακών της περιφέρειας Βερολίνου - Βραδενβούργου ήταν γνωστός μεταρρυθμιστής του συστήματος των φυλακών, το οποίο όντως θα είχε βελτιωθεί αν και άλλοι διευθυντές φυλακών συμμερίζονταν τις απόψεις του. Είχε πετύχει στο να αποτρέψει την κακομεταχείριση των κρατουμένων σε αρκετές φυλακές, όμως ακόμα και υπό τη διοίκησή του το σύστημα παρέμενε θεμελιακά αμετάβλητο. Δεν θα μπορούσε να αλλάξει μέχρι και την κατάργηση του καπιταλιστικού συστήματος.

Τον Οκτώβριο του 1927, λίγο πριν γίνει γνωστή η "Αμνηστία του Hindenburg",[14] οι κρατούμενοι ήταν ανήσυχοι. Ποινικοί και πολιτικοί κρατούμενοι ήλπιζαν πως τα ονόματά τους θα περιλαμβάνονταν στη λίστα. Εγώ δεν πίστευα ότι οι αρχές θα με περιελάμβαναν στην αμνηστία. Αρχισα να το συνειδητοποιώ μόνο εξαιτίας της υπέρ μου μεταστροφής της κοινής γνώμης. Η καμπάνια για την απελευθέρωση των κομμουνιστών κρατούμενων, που διεξαγόταν από την Κόκκινη Βοήθεια, είχε βρει

13 Ιταλο-αμερικάνοι αναρχικοί που καταδικάστηκαν και εκτελέστηκαν για ληστεία μετά φόνου που οι ίδιοι ποτέ δεν αποδέχτηκαν, ξεσηκώνοντας ένα διεθνές κίνημα αλληλεγγύης.

14 Πρόεδρος της γερμανικής δημοκρατίας. Η αμνηστία δόθηκε με αφορμή τα ογδοηκοστά του γενέθλια.

ενθουσιώδη υποστήριξη μεταξύ των εργαζομένων και των διανοουμένων. Ήδη από τον Σεπτέμβριο του 1927 το Κομμουνιστικό Κόμμα είχε καταθέσει στο κοινοβούλιο το νομοσχέδιο για την αμνηστία. Καθώς τα άλλα κόμματα αντιτέθηκαν σε αυτό, δεν θα συζητιόταν από την αρμόδια κοινοβουλευτική επιτροπή πριν την 9η Μαρτίου 1928.

Ένοιωθα βέβαιος πως θα αποφυλακιζόμουν πριν το τέλος του 1928, όμως όλο και πιο πολύ με φόβιζε η επιστροφή μου στην ελευθερία. Η σχετικά αξιοπρεπής αντιμετώπιση που είχα στο Sonnenburg με είχε κάνει να αντιμετωπίζω τα πράγματα με πολύ λιγότερη πικρία, παρέμενα όμως σε μία νευρική κατάσταση όπου δεν γνώριζα πώς θα με επηρέαζε μια ξαφνική επιστροφή στην κανονική ζωή. Έλπιζα πως μετά την αποφυλάκισή μου θα μπορούσα να αποσυρθώ στην εξοχή και να περνώ τον χρόνο μου με χειρωνακτική εργασία σε ένα αγρόκτημα· αναρωτιόμουν ωστόσο αν ένα τέτοιο πλάνο θα ήταν εφικτό. Λαχταρούσα την ελευθερία με όλη μου την ύπαρξη, όμως, ταυτόχρονα, φοβόμουν τρομερά. Η συναναστροφή με τους συντρόφους στο Sonnenburg μου είχε δείξει πόσο δύσκολο θα ήταν να ζήσω ξανά με άλλους ανθρώπους. Με ανθρώπους που αγαπούσα αλλά και που υπέφερα έντονα όταν βρισκόμουν εν μέσω πολλών.

Στις αρχές του καλοκαιριού οι πολιτικοί, αλλά και οι ποινικοί, κρατούμενοι του Sonnenburg βρέθηκαν σε μεγάλη αναστάτωση όταν έγινε γνωστό πως η συζήτηση του νομοσχεδίου του Κομμουνιστικού Κόμματος για την απελευθέρωση των πολιτικών κρατουμένων είχε ξανά αναβληθεί. Οι κρατούμενοι σχεδόν έφτασαν ως την εξέγερση. Ως διαμαρτυρία ξεκινήσαμε αμέσως απεργία πείνας. Με την απεργία επιδιώκαμε και άλλους στόχους, όπως το δικαίωμα της ελεύθερης αλληλογραφίας με τις οικογένειές μας. Επίσης, το δικαίωμα να ασκούμαστε ομαδικά στο προαύλιο. Καθώς τέσσερις από τους κομμουνιστές κρατούμενους έπασχαν από φυματίωση, τους συμβουλεύσαμε να μην συμμετάσχουν στην απεργία. Αγνόησαν τη συμβουλή μας και ο γιατρός της φυλακής είπε πως η ζωή τους βρισκόταν σε άμεσο κίνδυνο. Έτσι, οι υπόλοιποι αποφασίσαμε να σταματήσουμε την απεργία και να δοκιμάσουμε άλλες μεθόδους αντίστασης.

Ο Νόμος για την Αμνηστία πέρασε από το κοινοβούλιο στις 14 Ιουλίου και κάποιοι κρατούμενοι αποφυλακίστηκαν τις επόμενες ημέρες. Όχι όμως όσοι προσδοκούσαμε. Πολλοί από αυτούς που αποφυλακίζονταν αρνήθηκαν να βγουν από τη φυλακή μέχρι να αμνηστευθούν και οι σύντροφοί τους. Οι δεσμοφύλακες αναγκάστηκαν να βγάλουν με τη βία

έξω από τη φυλακή τους αποφυλακισμένους. Ο σύντροφος Witkowski, που είχε σοβαρά τραυματιστεί στον πόλεμο και είχε παραμείνει κρατούμενος για εννιά χρόνια, πιάστηκε επάνω μου και αρνούταν να βγει από τη φυλακή μέχρι να ελευθερωθώ και εγώ. Οι δεσμοφύλακες αναγκάστηκαν να τον βγάλουν σηκωτό. Στις 18 Ιουλίου η διεύθυνση της φυλακής έλαβε ένα τηλεγράφημα από το Ανώτατο Δικαστήριο της Λειψίας όπου δηλωνόταν ότι η υπόθεσή μου θα επανεκδικαζόταν και διατασσόταν η άμεση αποφυλάκισή μου. Η αντίδραση του δικαστικού μηχανισμού στην αποφυλάκισή μου είχε επιτέλους σπάσει υπό τις επίμονες προσπάθειες της Κόκκινης Βοήθειας, του Κομμουνιστικού Κόμματος, της λαμπρής ικανότητας των δικηγόρων μου, καθώς και από την καμπάνια που είχε οργανωθεί από συγγραφείς και δημοσιογράφους.

Ήμουν ελεύθερος μα δεν μπορούσα καν να το πιστέψω. Σκέφτηκα πως το τηλεγράφημα ήταν μια απάτη για να με μεταφέρουν σε άλλη φυλακή. Ο διευθυντής, από την άλλη, σκέφτηκε ότι είχε σταλεί από τους συντρόφους μου στο κόμμα για να διευκολύνουν την απόδρασή μου. Τηλεφώνησε στη Λειψία και του είπαν να με απελευθερώσει αμέσως. Μου είπε ότι είχε τηλεφωνήσει ο δικηγόρος μου και ερχόταν στο Sonnenburg για να με παραλάβει. Άρχισα σταδιακά να συνειδητοποιώ ότι θα απελευθερωνόμουν, δεν ένοιωθα όμως χαρά στη σκέψη ότι θα έφευγα δίχως τους συντρόφους μου που δεν είχαν αμνηστευθεί. Στις έξι το απόγευμα έφτασε ο δικηγόρος Apfel μαζί με τον φίλο μου Egon Erwin Kisch. Με ένα αυτοκίνητο με πήραν μακριά από τη φυλακή, πίσω στην ελευθερία.

Δεν μπορώ να εκφράσω το τι ένοιωθα. Τα πάντα μου φαίνονταν ένα θαύμα και περίμενα πως θα ξυπνούσα και θα βρισκόμουν στο ξυλοκρέβατο του κελιού μου. Όταν απομακρυνθήκαμε λίγο, ζήτησα από τη συντροφιά μου να σταματήσουμε. Τους είπα ότι σε καμία περίπτωση δεν θα μπορούσα να πάω αμέσως στο Βερολίνο· ότι θα ήταν πολύ μεγάλο σοκ για εμένα η ξαφνική αλλαγή από τη φυλακή σε μια μεγάλη πόλη. Τους ζήτησα να διανυκτερεύσουμε σε κάποια μικρή πόλη. Σταματήσαμε στο Kurstin και κλείσαμε δωμάτια σε ένα ξενοδοχείο. Παραγγείλαμε φαγητό αλλά δεν μπορούσα καν να φάω. Με κυρίευε μια φρικτή θλίψη στη σκέψη των τεσσάρων φίλων που άφηνα πίσω στη φυλακή.

Στις δύο, μαζί με τον Kisch πήγαμε στο δωμάτιό μας. Ήταν η πρώτη φορά, εδώ και οκτώ χρόνια, που ξάπλωνα σε κανονικό κρεβάτι. Δεν κατάφερα να κοιμηθώ και σηκώθηκα στις τέσσερις κάνοντας για μια ώρα γυμναστική ενώ ο Kisch συνέχιζε να ροχαλίζει.

Το ξημέρωμα πήραμε το τρένο για το Βερολίνο. Προσπερνούσαμε αγρούς, σπίτια και γέφυρες, προσπερνούσαμε ανθρώπους που δεν φόραγαν τη φόρμα της φυλακής. Ήμουν τόσο θλιμμένος που ένιωσα ξανά την αθλιότητα που είχα υποφέρει την πρώτη μου νύχτα στη φυλακή. Μου ήταν αδύνατο να φανταστώ το μέλλον μου. Η συντροφιά μου ήταν αρκετά διακριτική ώστε να μην επιχειρήσουν να με παρηγορήσουν. Νομίζω ότι αν κάποιος μου είχε μιλήσει θα είχα πηδήξει από το παράθυρο.

Όταν φτάσαμε στο Βερολίνο πέρασα τη μέρα μου στο γραφείο του δικηγόρου μου. Το απόγευμα ήρθαν και με πήραν οι σύντροφοι Golke και Schlor για να πάμε σε μια συγκέντρωση που είχαν οργανώσει για εμένα οι εργάτες του Βερολίνου. Ποτέ δεν θα ξεχάσω την εικόνα αυτού του πλήθους, και ήταν αναγκαίο να επιστρατεύσω όλον μου τον αυτοέλεγχο για να αποτρέψω τον εαυτό μου από το να βάλει τα κλάματα. Ένιωσα πως το πλήθος των ανθρώπων που βρισκόταν μπροστά μου δεν πανηγύριζε μόνο για την απελευθέρωσή μου, αλλά ο κάθε ένας από αυτούς φλογερά πίστευε στην τελική νίκη της Επανάστασης. Τα κύματα ενθουσιασμού που σάρωναν το πλήθος με έκαναν να συνειδητοποιήσω ότι οι εκατοντάδες κομμουνιστές κρατούμενοι δεν είχαν υποφέρει μάταια. Το μικρό Κομμουνιστικό Κόμμα του 1920-'21 είχε αναπτυχθεί σε μέγιστο βαθμό. Καθώς στεκόμουν μέσα στο πλήθος συνειδητοποιούσα ότι δεν είχα αποφυλακισθεί επειδή τα δικαστήρια παραδέχτηκαν την αδικία που μου είχαν επιβάλλει, αλλά επειδή οι μάζες τούς είχαν αναγκάσει. Είχα τόσο συγκινηθεί που δεν μπορούσα καν να μιλήσω.

Μετά από τα τόσα χρόνια της κράτησής μου στην απομόνωση, οι δρόμοι της πόλης μού έμοιαζαν σαν παραμύθι. Η κίνηση των αυτοκινήτων, τα πλήθη των ανθρώπων, οι βιτρίνες των καταστημάτων, μου έκαναν τεράστια εντύπωση. Δεν μπορούσα να πάρω τα μάτια μου απ' όσα έβλεπα, και όταν οι φίλοι μού μιλούσαν δυσκολευόμουν να συγκεντρωθώ στα όσα έλεγαν. Όταν βρισκόμουν με φίλους ένιωθα μια τεράστια επιθυμία να μείνω μόνος μου. Ήταν οδυνηρό για μένα να βρίσκομαι εν μέσω ανθρώπων, και ακόμα και τώρα, έξι μήνες μετά την αποφυλάκισή μου, νιώθω το ίδιο.

Λίγο καιρό μετά, η Κόκκινη Βοήθεια μου ζήτησε να μιλήσω σε μια σειρά συγκεντρώσεων που θα οργανώνονταν σε αλληλεγγύη προς τους κομμουνιστές κρατούμενους που παρέμεναν στη φυλακή. Κατάφερα να μιλήσω μόνο σε μερικές από αυτές καθώς είχα υποσχεθεί να γράψω αυτό το βιβλίο. Για να γράψω το βιβλίο χρειαζόμουν να απομονωθώ. Δεν ένιωθα καλά ανάμεσα σε τόσους πολλούς ανθρώπους και όταν μιλούσα σε συγκεντρώσεις δεν έβρισκα τα λόγια μου.

Μετά από μια συγκέντρωση στο Ανόβερο πήγα να δω τους γονείς μου που είχαν υποφέρει περισσότερο και από εμένα. Εγώ είχα υποφέρει για ένα ιδανικό στο οποίο πίστευα απόλυτα, οι γονείς μου όμως, που δεν πίστευαν σε αυτό, είχαν περάσει πολύ χειρότερα. Μετά τη σύλληψή μου αναγκάστηκαν να φύγουν από τη Σαξονία καθώς η ζωή τους είχε γίνει αφόρητη εκεί.

Κατόπιν πήγα στον Μέλανα Δρυμό, στον σύντροφο Heyd που είχε υπάρξει μέλος του Συμβουλίου Εργατών και Στρατιωτών στο Darmstad και γι' αυτό αποτελούσε στόχο των αντιδραστικών. Είχε αγοράσει ένα μικρό σπίτι, γι' αυτόν και την οικογένειά του, στο χωριό Todtmoos-Hutte στον Μέλανα Δρυμό. Εκεί έλπιζα να γράψω το βιβλίο. Δεν θα ήθελα κανείς να με επισκεφθεί, ούτε και να δημιουργηθεί θόρυβος γύρω από την παρουσία μου, και για αυτό επέλεξα να χρησιμοποιώ ψευδώνυμο κατά τη διάρκεια της παραμονής μου.

Στην αρχή δεν μπορούσα να προχωρήσω καθόλου το βιβλίο καθώς δεν το είχα κάνει ποτέ ξανά και η συγγραφή μού φαινόταν ιδιαίτερα δύσκολη. Ακόμα, έπρεπε να ξεπεράσω τις αναστολές που μου είχαν ενσταλαχτεί στη φυλακή. Τώρα εξανάγκαζα τον εαυτό μου να γράφει, αν και κατά τα χρόνια της φυλάκισής μου τόσο πολύ επιθυμούσα να συνοψίσω τον αγώνα μου για την εργατική τάξη. Ωστόσο, μετά την αποφυλάκισή μου, κάτι τέτοιο δεν ήταν εφικτό μέχρι και που ολοκλήρωσα το βιβλίο μου και ανασκεύασα όλα τα ψεύδη που για μένα είχαν κυκλοφορήσει στον Τύπο.

Υ.Γ. της έκδοσης: Κάπως έτσι, απότομα, τελειώνει η αυτοβιογραφία του Hoelz που κυκλοφόρησε το 1929. Ταξίδεψε για λίγο στη Σοβιετική Ένωση και κατόπιν επέστρεψε στη Γερμανία όπου συμμετείχε ως ομιλητής σε συγκεντρώσεις. Το κόμμα τον παρότρυνε να ξαναπάει στη Σοβιετική Ένωση λόγω της διαρκούς ανόδου των ναζί και της στοχοποίησής του από αυτούς. Στη Μόσχα και στο Λένινγκραντ παρακολούθησε σεμινάρια της Διεθνούς Σχολής Λένιν. Εργάστηκε σε εργοστάσια και αγροτικές κολεκτίβες και δεν άργησε να επικρίνει τις κακές συνθήκες που βίωναν οι εργάτες. Ταμπουρώθηκε στο δωμάτιό του στο ξενοδοχείο Lux (έναν ξενώνα στελεχών της Κομμουνιστικής Διεθνούς) και απειλούσε να αυτοπυροβοληθεί όταν η NKVD (οι μυστικές υπηρεσίες της πρώτης σοβιετικής περιόδου) τον κλήτευσε στο στρατηγείο της. Αργότερα τον ενέπλεξαν στην υποτιθέμενη

"Συνομωσία Hoelz - Wollenberg"[15] *για την οποία κατηγόρησαν και την Zensl, χήρα του δολοφονημένου από τους ναζί, αναρχικού ποιητή και αγωνιστή Erich Muhsam. Ο Hoelz δολοφονήθηκε από την NKVD στις 15 Σεπτεμβρίου 1933 στο Gorky, σε ένα υποτιθέμενο "ατύχημα".*

15 Ο Wollenberg ήταν ο στρατιωτικός διοικητής των εργατικών συμβουλίων της Βαυαρίας, που και αυτός είχε καταφύγει στη Σοβ.'Ενωση. Η κριτική που ασκούσε στο σοβιετικό καθεστώς οδήγησε στη διαγραφή του από το Κομμουνιστικό Κόμμα.

"προπαγανδιστικό όχημα" της FAUD για τους Sacco και Vanzetti

οι αναρχικοί στη γερμανική επανάσταση

οι αναρχοσυνδικαλιστές

F.V.d.G.

Η FVdG (Ελεύθερη Ένωση Εργατικών Σωματείων της Γερμανίας) ιδρύθηκε το 1897 στο συνέδριο του Halle. Συμμετείχαν 37 σύνεδροι που αντιπροσώπευαν περίπου επτά χιλιάδες μέλη εργατικών σωματείων, με περίπου τους μισούς να προέρχονται από τον κλάδο της οικοδομής.

Ήταν μια προσπάθεια εργαζομένων να δημιουργήσουν μια παράλληλη δομή ως προς τις "κεντρικές" συνδικαλιστικές οργανώσεις που ελέγχονταν από το σοσιαλδημοκρατικό κόμμα, προκρίνοντας τοπικές δομές βάσης. "Πνευματικός πατέρας" αυτής της τάσης ήταν ο συνδικαλιστής τυπογράφος Carl Hilmann που έθετε ως πρωταρχικό ρόλο των εργατικών σωματείων τη δημιουργία των συνθηκών της σοσιαλιστικής επανάστασης, και όχι τις άμεσες οικονομικές βελτιώσεις. Αυτή η τάση είχε, σε μεγάλο βαθμό, ενισχυθεί από την ισχυρή επίδρασή της στην απεργία των λιμενεργατών του Αμβούργου, στα τέλη του 1896.

Η σχέση με το σοσιαλδημοκρατικό κόμμα ήταν αντιφατική καθώς η Ελεύθερη Ένωση παρέμενε στα πλαίσια του κόμματος, από την άλλη όμως το κόμμα καλούσε τα μέλη του να μη συμμετέχουν σε αυτή, μην αποτολμώντας όμως διαγραφή τους καθώς αυτό θα σήμαινε απώλεια αρκετών χιλιάδων μελών.

Κατά την πρώτη δεκαετία του εικοστού αιώνα, η Ελεύθερη Ένωση εξελίχθηκε από μια ομοσπονδία τοπικών σωματείων σε μια συνδικαλιστική εργατική οργάνωση με αυξανόμενα αναρχικές τάσεις. Οι αποστάσεις με τους σοσιαλδημοκράτες βάθυναν στο συνέδριο του κόμματος το 1903 στη Δρέσδη. Η Ελεύθερη Ένωση, μέσω του θεωρητικού της Raphael

Friedeberg, έθεσε το θέμα της γενικής απεργίας ως όπλο της εργατικής τάξης και τελευταίο βήμα πριν τη σοσιαλιστική επανάσταση. Η θέση αυτή απορρίφθηκε τόσο από τη δεξιά όσο και από την αριστερή πτέρυγα του κόμματος.

Αργότερα, η Ελεύθερη Ένωση αμφισβήτησε τη μαρξιστική έννοια του Ιστορικού Υλισμού που ήταν ο ακρογωνιαίος λίθος της κομματικής ιδεολογίας, αποδίδοντας σε αυτόν την αίσθηση αδυναμίας που διακατείχε το κόμμα. Ο Friedeberg διατύπωσε την έννοια του Ιστορικού Ψυχισμού που έθετε την ανθρώπινη ψυχολογία, και όχι τις αντικειμενικές υλικές συνθήκες, ως κινητήριο μοχλό των κοινωνικών εξελίξεων. Ο Friedeberg, τέλος, ζήτησε τα τεθεί η σκέψη του Κροπότκιν στο κέντρο της θεωρίας των σοσιαλιστών, αντί για αυτή του Μαρξ. Η κρίση κορυφώθηκε ως και το συνέδριο του κόμματος το 1908, στη Νυρεμβέργη, οπότε τελεσιγραφικά τέθηκε ως ασύμβατο κάποιο κομματικό μέλος να συμμετέχει και στην Ελεύθερη Ένωση. Αυτό οδήγησε αρκετά μέλη της Ένωσης (κυρίως από το παραδοσιακό προπύργιό της, τους οικοδόμους) να απομακρυνθούν από αυτήν. Από την άλλη, κέρδισε πάρα πολλά μέλη μεταξύ των εργαζόμενων στα ορυχεία του Ruhr, που αντιτίθονταν στη συνδικαλιστική γραφειοκρατία.

Μετά τον αποχωρισμό από το σοσιαλδημοκρατικό κόμμα, η Ελεύθερη Ένωση επηρεάστηκε όλο και περισσότερο από τον γαλλικό συνδικαλισμό και αναρχισμό. Το 1911 ξεκίνησε η έκδοση της νέας εφημερίδας της Ελεύθερης Ένωσης, του "ΠΡΩΤΟΠΟΡΟΥ" (Der Pionier), της οποίας υπεύθυνος ήταν ο αναρχικός Fritz Koster.

Το ξέσπασμα του πρώτου παγκόσμιου πολέμου επέφερε τη λεγόμενη "Κοινωνική Ειρήνη". Το κράτος θα ήταν ο εγγυητής της μη περικοπής ημερομισθίων, ενώ τα συνδικάτα δεν θα πραγματοποιούσαν απεργίες και θα στήριζαν την πολεμική προσπάθεια. Η Ελεύθερη Ένωση ήταν η μόνη εργατική οργάνωση που αρνήθηκε να αποδεχτεί την Κοινωνική Ειρήνη, θεωρώντας την ως ασύμβατη με τον προλεταριακό διεθνισμό. Επίσης, η Ένωση αντιτέθηκε έντονα στην εχθρότητα κατά ξένων εργατών, κυρίως πολωνών και ιταλών, που εργάζονταν στη Γερμανία.

Μετά από ένα αντιμιλιταριστικό άρθρο του Kater στον "Πρωτοπόρο" (5 Αυγούστου 1914), απαγορεύτηκε η έκδοση της εφημερίδας. Διαδοχικά, τρεις νέες -διαδοχικά- εφημερίδες της Ένωσης απαγορεύτηκαν κατά τη διάρκεια του πολέμου. Στις πρώτες κιόλας μέρες του πολέμου, τριάντα ενεργά μέλη της Ένωσης συνελήφθησαν και τέθη-

καν σε κατ' οίκον περιορισμό. Πάρα πολλά μέλη της επιστρατεύτηκαν (κυρίως από το μεγαλύτερο σωματείο της Ένωσης, τους οικοδόμους του Βερολίνου), ενώ οι συναντήσεις της συχνά απαγορεύονταν. Οι δυνατότητες για συνδικαλιστική δράση ήταν πολύ περιορισμένες κατά τα πρώτα χρόνια του πολέμου, με κάποιες όμως εξαιρέσεις, όπως αυτή των κινητοποιήσεων του σωματείου των ξυλουργών κατά της κυριακάτικης εργασίας.

Οι εκατοντάδες χιλιάδες των νεκρών και ανάπηρων στρατιωτών, οι ελλείψεις αγαθών, η κόπωση από τον πόλεμο, αλλά και η ρώσικη επανάσταση του 1917, αναζωπύρωσαν τις εργατικές κινητοποιήσεις. Η Ελεύθερη Ένωση έπαιξε ρόλο σε αυτές, και κυρίως στις απεργίες στην πολεμική βιομηχανία που εκδηλώθηκαν τον Φεβρουάριο του 1918. Επίσης, ρόλο έπαιξε και στο κίνημα των Συμβουλίων των Εργατών και Στρατιωτών που ξέσπασε τον Νοέμβριο.

Τον Δεκέμβριο του 1918 πραγματοποιήθηκε στο Βερολίνο συνέδριο για την ανασυγκρότηση της οργάνωσης. Συμμετείχαν εκπρόσωποι από 43 τοπικές εργατικές ενώσεις. Αποτίμησαν τις δύσκολες συνθήκες του πολέμου και το ότι ή Ένωση παρέμεινε πιστή στις διεθνιστικές και αντικρατικές αρχές της. Το συνέδριο επαναβεβαίωσε την απόρριψη του κοινοβουλευτισμού και αρνήθηκε τη συμμετοχή στην εθνοσυνέλευση.

Την άνοιξη του 1919, ο Karl Roche διαμόρφωσε τη νέα διακήρυξη της Ελεύθερης Ένωσης. Πέραν των ως τώρα διακηρυγμένων θέσεων, ακόμα περισσότερο κατήγγειλε τη συμμετοχή στην κοινοβουλευτική δημοκρατία ως ανάπηρη και συγχυσμένη πάλη των εργατών. Τον Φεβρουάριο του 1919, η Ελεύθερη Ένωση έπαιξε σημαντικό ρόλο στη γενική απεργία που κήρυξε (μαζί με το Κ.Κ. και το Ανεξάρτητο Σοσιαλιστικό Κόμμα) στη βιομηχανική περιοχή του Ruhr. Η απεργία κορυφώθηκε σε ένοπλη εξέγερση στις 19 και 20 του μήνα. Μετά τα γεγονότα του Ruhr, η μαζικότητα της Ελεύθερης Ένωσης εκτινάχθηκε, φτάνοντας να αριθμεί 60.000 μέλη.

F.A.U.D.

Κατά το επόμενο χρονικό διάστημα, σημαντική μέσα στην Ελεύθερη Ένωση ήταν η επιρροή των αναρχικών θεωρητικών και αγωνιστών Rudolf Rocker και Augustin Souchy που επέστρεψαν από το εξωτερικό και θέλησαν να διακόψουν τη συνεργασία με τους κομμουνιστές. Ωστόσο, τα τοπικά τμήματα της Ελεύθερης Ένωσης στις περιοχές του Ρήνου και της

Βεστφαλίας συνενώθηκαν με την κομμουνιστική συμβουλιακή τάση και συγκρότησαν, τον Σεπτέμβριο του 1919, τη FAUD (Ένωση Ελεύθερων Εργατών Γερμανίας). Αυτή η τοπική απόφαση συμπαρέσυρε συνολικά την Ελεύθερη Ένωση, κι έτσι, στο 12° συνέδριό της (27 - 30 Δεκεμβρίου 1919, στο Βερολίνο) αποφάσισε τη μετεξέλιξή της μέσα από τη δομή της FAUD. Σύντομα, οι περισσότεροι από τους συμβουλιακούς κομμουνιστές αποχώρησαν από την οργάνωση, αφήνοντάς την να πάρει αμιγώς αναρχικά χαρακτηριστικά που εκφράστηκαν με τη διακήρυξή της που συνέγραψε ο Rudolf Rocker.

Η οργάνωση πλέον αριθμούσε 110.000 μέλη, με ομοσπονδίες στους τομείς της οικοδομής, των ορυχείων, των μεταφορών, του μετάλλου και της υφαντουργίας (καθώς και μία "λοιπών επαγγελμάτων" για τους τομείς όπου δεν είχε επαρκή δύναμη).

Το πραξικόπημα των Luttwitz και Kapp (13 Μαρτίου 1920) θα συναντήσει την ισχυρότερη αντίσταση στη βιομηχανική περιοχή του Ruhr, ένα από τα προπύργια της FAUD, όπου 50.000 ένοπλοι εργάτες σχημάτισαν τον "Κόκκινο Στρατό του Ruhr". Οι επαναστάτες αρχικά κατέλαβαν το Ντίσελντορφ και το Έσσεν, ενώ σύντομα, νικώντας σε μια σειρά από μάχες τα Freikorps, έθεσαν υπό τον έλεγχό τους όλη την περιοχή.

«Ο Κόκκινος Στρατός ήταν ο στρατιωτικός βραχίονας ενός μαζικού προλεταριακού κινήματος που στρατολογούσε τα μέλη του πολύ πέραν των οπαδών του Κομμουνιστικού Κόμματος. (...) Οι πιο ακραίες ομάδες ήταν τα Εκτελεστικά Συμβούλια στις περιοχές των ορυχείων της "άγριας δύσης", όπου αυτόνομοι συνδικαλιστές και "αριστεροί κομμουνιστές" είχαν τον πρώτο λόγο. (...)

Τα πιο ακραία εργατικά συμβούλια του Mulheim και του Hamborn, και οι ηγέτες του Κόκκινου Στρατού, αρνήθηκαν την ανακωχή, ενώ και τα Freikorps ήθελαν πάση θυσία να ξεκαθαρίσουν τους λογαριασμούς τους με την άκρα αριστερά. Οι χαοτικές συνθήκες που είχαν προκαλέσει οι αναρχικοί στο Duisburg, έπεισαν πλέον την κυβέρνηση του Ράιχ ότι ήταν επιβεβλημένο να αντιδράσει άμεσα. (...)

Η εξέγερση του Ρουρ ήταν η τελευταία και μεγαλύτερη των προλεταριακών μαζικών κινημάτων που είχαν αρχίσει με τις αυθόρμητες απεργίες του 1917. (...) Οι ριζοσπάστες εργάτες μάχονταν εναντίον του πολιτικού και κοινωνικού συστήματος το οποίο θεωρούσαν υπεύθυνο για τον πόλεμο, και εναντίον εκείνων που, μετά το 1918, ήθελαν να επαναφέρουν το σύστημα αυτό. Συγχρόνως στρέφονταν και κατά των παραδοσιακών

εργατικών οργανώσεων, τις οποίες η άκρα αριστερά κατηγορούσε ότι είχαν αφομοιωθεί από το καπιταλιστικό σύστημα».[1]

Η εισβολή 20.000 ακόμα στρατιωτών, στις 2 Απρίλη, έβαλε την περιοχή του Ruhr σε κατάσταση ανοικτού εμφυλίου πολέμου. Οι μάχες κράτησαν ως τις 12 Απρίλη, με 1.000 νεκρούς από τη μεριά του Κόκκινου Στρατού και 250 από τα Freikorps και την αστυνομία.

«Σε αντίθεση με τους συμβουλιακούς κομμουνιστές, οι αναρχοσυνδικαλιστές έδιναν μεγάλη σημασία στα καθημερινά πολιτικά ζητήματα, αντί απλώς να περιμένουν την ανάπτυξη ευνοϊκών συνθηκών για την επανάσταση. Η αυτοδιεύθυνση της κοινωνίας απαιτούσε να δοκιμασθούν και να ασκηθούν ικανότητες απαραίτητες για αυτόν το σκοπό. Η συμμετοχή των εργατών στους καθημερινούς αγώνες θα τους κρατούσε σε εγρήγορση για την ταξική πάλη ως σύνολο. Επιπλέον, μικρές νίκες θα ανέβαζαν το γόητρο της οργάνωσης. Στην πραγματικότητα, μετά την υποχώρηση της επαναστατικής περιόδου 1918 – 1923, οι οργανώσεις των συμβουλιακών κομμουνιστών διαλύθηκαν, ανίκανες να παρουσιάσουν μια συνεκτική προοπτική, και πολλές ομάδες εντάχθηκαν στη FAUD. Στους αγώνες της πρώτης περιόδου της δημοκρατίας της Βαϊμάρης οι αναρχοσυνδικαλιστές έπαιξαν καθοδηγητικό ρόλο σε κάποιες περιφέρειες. Η FAUD εξελίχθηκε σε μια μαζική οργάνωση και τα τοπικά σωματεία της απλώθηκαν, σχεδόν σε κάθε γωνιά της χώρας. Άνθρωποι κάθε ηλικίας αντιπροσωπεύτηκαν στην οργάνωση. Η Εκτελεστική Επιτροπή στο Βερολίνο παρέμεινε ένα συντονιστικό σώμα και εκλεγόταν κάθε δύο χρόνια από το συνέδριο της FAUD που πραγματοποιούταν μέχρι και το 1933. Το συνέδριο ήταν το ανώτερο όργανο λήψης αποφάσεων και περιελάμβανε εκπροσώπους όλων των τοπικών σωματείων».[2]

η "Μαύρη Μονάδα"

Έναντι της αυξανόμενης πολιτική βίας και των επιθέσεων, από εξτρεμιστές της δεξιάς αλλά και της αριστεράς, κατά αναρχοσυνδικαλιστών σε συναντήσεις και διαδηλώσεις, σχηματίστηκε ως απάντηση μια ειδική οργάνωση. Στα τέλη της δεκαετίας του '20 σχηματίστηκαν μάχιμες ομάδες, κυρίως από νεολαίους στο Βερολίνο και την Άνω Σιλεσία. Ονομάζονταν

1 Από το «Βαϊμάρη, η ανάπηρη δημοκρατία» του Heinrich Winkler, εκδ. Πόλις.

2 Το απόσπασμα αυτό, όπως και οι τρεις επόμενες ενότητες, προέρχονται από το βιβλίο του Holge Dohring, "Syndicalism and anarchosyndicalism in Germany".

Μαύρη Μονάδα ("Scwarze Scharen") και αριθμούσαν εκατοντάδες μέλη σε όλη τη χώρα.

Αυτές οι ομάδες στόχο είχαν να προστατεύουν τις δημόσιες συγκεντρώσεις της FAUD και σχετιζόμενων οργανώσεων, από επιθέσεις των ναζί ή των κομμουνιστών. Τα μέλη των ομάδων φορούσαν μαύρα ρούχα, αρκετοί οπλοφορούσαν και συχνά εμπλέκονταν σε βίαιες συγκρούσεις.

Η Μαύρη Μονάδα δεν σχετιζόταν "επισήμως" με τη FAUD, λόγω διαφωνιών μέσα στα συνδικάτα, σχετικά με τη "στρατιωτικοποίηση" της οργάνωσης. Καθώς όμως η FAUD δεν ήταν μία, από θέση, οργάνωση που αντιτιθόταν στη βία, αυτοί οι μάχιμοι σχηματισμοί γίνονταν ανεκτοί και χρησιμοποιούνταν ως αμυντική δύναμη σε πολλές περιοχές.

SADJ

Οι νέοι που συμμετείχαν στη FAU συγκρότησαν το 1921 τη SADJ (Αναρχοσυνδικαλιστική Νεολαία Γερμανίας). Κυρίως δραστηριότητες της ομάδας ήταν η οργάνωση εκδηλώσεων και η προπαγάνδιση του αναρχοσυνδικαλιστικού σκοπού. Η SADJ είχε αρκετές χιλιάδες μέλη σε όλη τη χώρα. Αν και τυπικά ανεξάρτητη από τη FAUD, στενά συνδεόταν με το συνδικάτο, όντας προϊόν των εσωτερικών διαφωνιών της προγενέστερης "Ελεύθερης Νεολαίας" που διασπάστηκε ανάμεσα σε "συνδικαλιστές" και "ατομικιστές".

Το έντυπο όργανο της SADJ ("Νέα Ανθρωπότητα") διανεμόταν ως ένθετο της εβδομαδιαίας εφημερίδας της FAUD ("Συνδικαλιστής"). Μια επιπλέον μηνιαία έκδοση, οι "Νέοι Αναρχικοί", πυροδότησαν ένα νέο γύρο σεκταριστικών διαφωνιών μεταξύ της ατομικιστικής - αντιοργανωτικής τάσης και των θιασωτών της οργανωμένης ταξικής πάλης, με τους δεύτερους, τελικά, να διαγράφουν τους πρώτους από την οργάνωση. Μετά από αυτό το "ξεκαθάρισμα" η SADJ ήρθε ακόμα πιο κοντά στη FAUD, υιοθετώντας τη διακήρυξή της.

Το τέλος της FAUD

Η FAUD αναγνώρισε αρκετά νωρίς τον κίνδυνο του εθνικοσοσιαλισμού και προετοιμάστηκε για μια καλυμμένη δράση στην παρανομία. Στο τελευταίο συνέδριο της οργάνωσης, το Πάσχα του 1932, συγκεκριμένα πλάνα εκπονήθηκαν. Η Εκτελεστική Επιτροπή θα μεταφερόταν στο Erfurt και όλες οι τοπικές ενώσεις θα αυτοδιαλύονταν προτού θεσπιστεί

η απαγόρευση της οργάνωσης. Μικροί έμπιστοι πυρήνες θα δημιουργούσαν ένα δίκτυο για την πραγμάτωση επιχειρήσεων σε όλη τη χώρα.

Το 1933 η FAUD τέθηκε εκτός νόμου και αρκετά στελέχη της συνελήφθησαν. Τα μέλη των σωματείων εντάχθηκαν σε παράνομους πυρήνες ή διέφυγαν στο εξωτερικό. Το 1936 - '37 η FAUD πραγματοποίησε αρκετές αντιστασιακές ενέργειες, ενώ αρκετά μέλη της συγκρότησαν τη "Gruppe DAS" (Γερμανοί Αναρχο-Συνδικαλιστές) που είχε ενεργή συμμετοχή στον ισπανικό εμφύλιο.

η αντίσταση στο ναζισμό[3]

Στις 5 Νοεμβρίου 1937, ο Julius Nolden, ένας εργάτης μετάλλου από το Duisberg, καταδικάστηκε σε δέκα χρόνια κάθειρξη για «προετοιμασία πράξεων εσχάτης προδοσίας υπό επιβαρυντικές περιστάσεις». Ο Nolden ήταν ο καθοδηγητής της FAUD στην περιοχή του Ρήνου, μέχρι και την εξάρθρωση της οργάνωσης από τη Gestapo τον Ιανουάριο του '37. Μαζί του συνελήφθησαν άλλοι 88 αναρχοσυνδικαλιστές (άντρες και γυναίκες).

Ο Nolden είχε πάρει αυτό το πόστο αμέσως μετά την άνοδο των ναζί στην εξουσία, όταν ο προκάτοχός του Franz Bunged είχε συλληφθεί και μεταφερθεί σε στρατόπεδο συγκέντρωσης. Και ο Nolden είχε συλληφθεί τότε, καθώς η Gestapo τον υποψιαζόταν για παράνομο σύνδεσμο της FAUD.

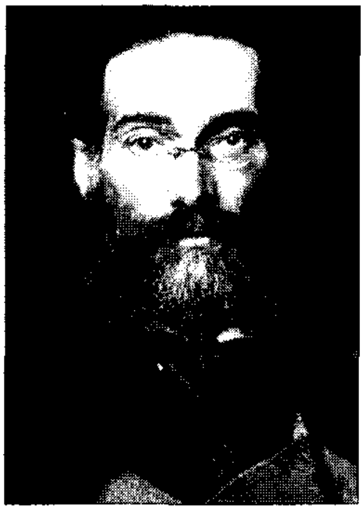
Τον Ιούνη του 1933, λίγο μετά την αποφυλάκισή του, ο Nolden συνάντησε τον Karolus Heber, μέλος της παράνομης Εκτελεστικής Επιτροπής του Erfurt. Αντικείμενο της συνάντησης ήταν η μεθόδευση της διαφυγής εκτεθειμένων μελών στην Ολλανδία, καθώς και η δημιουργία οργανώσεων αντίστασης στην περιοχή του Ruhr και του Ρήνου. Ο Nolden με τους συντρόφους του οργάνωσαν ένα δίκτυο διαφυγής ανθρώπων προς το Άμστερνταμ και διένειμαν αντιφασιστικό προπαγανδιστικό υλικό. Από τα πρακτικά της δίκης του προκύπτει ότι οι αντιναζιστικές μπροσούρες που κυκλοφόρησε, και είχαν το παραπλανητικό εξώφυλλο «Τρώτε Γερμανικά Φρούτα και Μείνετε Υγιείς», ήταν τόσο δημοφιλείς ανάμεσα στους εργάτες των ορυχείων ώστε χαιρετούσαν ο ένας τον άλλο ως εξής: «Τρως κι εσύ γερμανικά φρούτα;»

3 Τα στοιχεία προέρχονται από το katesharpleylibrary.net

Το ξέσπασμα της ισπανικής επανάστασης το 1936 έδωσε ώθηση στην αναρχοσυνδικαλιστική δραστηριότητα μέσα στη Γερμανία. Ο Nolden έστησε επαφές σε Ντίσελντορφ, Κολονία και Ντούισμπουργκ, οργανώνοντας συναντήσεις και συλλέγοντας χρήματα για τους ισπανούς αναρχικούς. Την ίδια περίοδο, η Simon Wehre από το Aachen στρατολογούσε εξειδικευμένους τεχνικούς ως εθελοντές για την Ισπανία. Τον Δεκέμβρη του 1936, χάρη σε έναν καταδότη, η Gestapo κατάφερε να εξαρθρώσει ομάδες στις πόλεις Munchengladbach, Dulken και Viersen. Στις αρχές τους 1937, η πολιτική αστυνομία συνέλαβε πενήντα αναρχοσυνδικαλιστές από το δίκτυο του Nolden. Σε λίγο, ο συνολικός αριθμός συλληφθέντων της FAUD ανήλθε στους 89. Τον Ιανουάριο του 1938 προσήχθησαν σε δίκη.

Πολλοί από τους αναρχοσυνδικαλιστές της FAUD πέθαναν στις φυλακές και τα στρατόπεδα συγκέντρωσης. Ο τορναδόρος Emil Mahnert πετάχτηκε από τον δεύτερο όροφο από έναν αστυνομικό βασανιστή. Ο χτίστης Wilhelm Scmitz πέθανε στη φυλακή τον Ιανουάριο του '44, υπό αδιευκρίνιστες συνθήκες. Ο Ernst Holtznagel στάλθηκε στο διαβόητο "Πειθαρχικό Τάγμα 999" όπου και πέθανε. Ο Michael Delissen ξυλοκοπήθηκε μέχρι θανάτου από τη Gestapo τον Δεκέμβριο του '36. Ο Anton Rosinke δολοφονήθηκε τον Φεβρουάριο του 1937.

Ο Nolden καταδικάστηκε και εγκλείστηκε στη φυλακή του Luttringhausen, όπου παρέμεινε μέχρι και την έλευση των "Συμμάχων", στις 19 Απρίλη 1945. Το 1947, μαζί με άλλους συντρόφους συγκρότησαν την Ομοσπονδία Ελευθεριακών Σοσιαλιστών.

Gustav Landauer

Ένας από τους σημαντικότερους θεωρητικούς του γερμανικού αναρχισμού. Γεννήθηκε το 1870 στη Καλσρούη. Το 1888 αρχίζει να σπουδάζει φιλολογία, φιλοσοφία, επιστήμη της λογοτεχνίας και ιστορία της τέχνης στη Χαϊδελβέργη και στο Βερολίνο. Μετά από ένα σύντομο "πέρασμα" από τις ιδέες του Στίρνερ, κατέληξε σε μια πιο κοινωνική εκδοχή του αναρχισμού αποδεχόμενος τις αντιλήψεις του Κροπότκιν, πάντοτε διακατεχόμενος από πασιφιστικές αντιλήψεις. Το 1893 συμμετείχε στο συνέδριο της Β' Διεθνούς στη Ζυρίχη, ως εκπρόσωπος των αναρχικών του Βερολίνου. Την ίδια χρονιά δημοσιεύει το πρώτο του μυθιστόρημα, "Ο Κήρυκας του Θανάτου", και φυλακίζεται εξαιτίας άρθρων του σε εφημερίδα.

Το 1908 ιδρύει τη "Σοσιαλιστική Ένωση" που σκοπό της έχει τη δημιουργία σοσιαλιστικών κοινοτήτων. Το 1911 εκδίδεται το άλλο σημαντικό του έργο, το "Έκκληση για Σοσιαλισμό". Το 1914 εναντιώνεται έντονα στον πόλεμο, στη βάση των αναρχικών αλλά και πασιφιστικών αντιλήψεών του.

Με το ξέσπασμα της επανάστασης, ο εκλεγμένος πρωθυπουργός της Βαυαρίας, μέλος του Α.Σ.Κ. Kurt Eisner, τον προσκαλεί «...για να συνεισφέρεις με τους λόγους σου στην ανοικοδόμηση των ανθρώπινων ψυχών». Ο Landauer πηγαίνει στο Μόναχο και η Σοβιετική Δημοκρατία τον ορίζει Κομισάριο Διαφωτισμού. Κατά την εισβολή των Freikorps ο Landauer συλλαμβάνεται και δολοφονείται δια λιθοβολισμού. Στα ελληνικά τα βιβλία του κυκλοφορούν από τις εκδόσεις Τροπή.

Erich Muhsam

Αναρχικός ποιητής, εκδότης εντύπων, συγγραφέας μυθιστορημάτων και θεατρικών έργων. Γεννήθηκε το 1878 στο Βερολίνο. Από τα μαθητικά του χρόνια υιοθέτησε επαναστατικές απόψεις και αποβλήθηκε από το σχολείο του. Το 1900 εντάχθηκε στη "Νέα Κοινωνία", μία αναρχοχριστιανική κοινοβιακή ομάδα. Ξεκίνησε να γράφει σε αναρχικά έντυπα και το καυστικό ύφος του τον κατέστησε στόχο συχνών συλλήψεων και παρενοχλήσεων από την αστυνομία. Το 1911 ίδρυσε την αναρχοκομμουνιστική εφημερίδα "Κάιν".

Στις αρχές του 1918 συνελήφθη και παρέμεινε φυλακισμένος μέχρι και την επανάσταση του Νοέμβρη. Συμμετείχε μαζί με τον Landauer στο βαυαρικό εγχείρημα. Κατά την καταστολή της Σοβιετικής Δημοκρατίας ο Muhsam συνελήφθη και καταδικάστηκε σε κάθειρξη δεκαπέντε χρόνων. Στη φυλακή έγραψε ένα θεατρικό έργο και πολλά ποιήματα. Αποφυλακίστηκε με τη γενική αμνηστία του 1924. Αμέσως ξεκίνησε την έκδοση της εφημερίδας "Πυρσός" όπου ασκούσε έντονη πολεμική κατά του ανερχόμενου ναζισμού, συχνά σατιρίζοντας και γελοιοποιώντας τον Χίτλερ και τον Γκέμπελς.

Την 28η Φεβρουαρίου 1933, λίγες ώρες μετά τον εμπρησμό του Ράιχσταγκ και το κοινοβουλευτικό πραξικόπημα των ναζί, ο Muhsam συνελήφθη. Για τους επόμενους δεκαεπτά μήνες, σύμφωνα με τις μαρτυρίες, υπέφερε και βασανίστηκε απάνθρωπα στα ναζιστικά στρατόπεδα συγκέντρωσης. Δολοφονήθηκε τη νύχτα της 9ης Ιουλίου 1934 από τους δεσμοφύλακες του στρατοπέδου συγκέντρωσης του Orianenburg. Στα ελληνικά κυκλοφορεί το (προς το παρόν εξαντλημένο) βιβλίο του «Από τα καμπαρέ, στο οδόφραγμα» από τις εκδόσεις Ελευθεριακή Κουλτούρα.

R. Luxemburg

K. Liebknecht

Aufzug bewaffneter Spartakisten

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ

-...ΜΙΑ ΣΕΛΙΔΑ ΜΙΑ ΣΦΑΙΡΑ, ΜΙΑ ΣΕΛΙΔΑ, ΜΙΑ ΣΦΑΙΡΑ
Η ιστορία της Action Directe, χρονικό, κείμενα, συνεντεύξεις

-ΑΝΙΔΙΟΤΕΛΕΙΣ ΧΕΙΡΩΝΑΚΤΕΣ ΤΟΥ ΜΗΔΕΝΟΣ
Σημειώσεις πάνω στον Σεργκέι Νετσάγιεφ και τους ρώσους μηδενιστές

-ΟΠΛΙΣΜΕΝΕΣ ΕΠΙΘΥΜΙΕΣ
Αναρχικοί αντάρτες πόλης στον Καναδά των 80's (της Αν Χάνσεν)

-ΜΕ ΤΗ ΜΑΧΗ ΣΤΟ ΑΙΜΑ ΤΟΥΣ
Λαϊκή βία στην προεπαναστατική Ρωσία / 1905-1917 (εξαντλημένο)

-ΣΤΙΓΜΕΣ ΠΟΛΕΜΟΥ
Εικόνες ταξικής βίας, εκατό χρόνια πριν

-ΟΙ ΒΑΡΚΑΡΗΔΕΣ
Η μηδενιστική ομάδα της Θεσσαλονίκης / 1898-1903

-ΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ
Βόρεια Ιρλανδία: απελευθερωτικός αγώνας και τα γραπτά της φυλακής (του Λ. Γουόλεν)

-ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΟΣ ΑΝΤΑΡΤΟΠΟΛΕΜΟΣ
Ομάδα 1η Μάη - Διεθνές Κίνημα Επαναστατικής Αλληλεγγύης

-...ΜΕΧΡΙ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑ
Δέκα χρόνια χωρίς τον Χάρη Τεμπερεκίδη

-ΧΑΟΤΙΚΑ ΜΑΝΙΦΕΣΤΑ (του Feral Faun)

-Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΠΟΥ ΣΚΟΤΩΣΕ ΤΟΝ ΝΤΟΥΡΟΥΤΙ
Μια νουάρ νουβέλα για την ισπανική επανάσταση (του Πέντρο ντε Παζ)

-Η ΣΥΝΗΘΙΣΜΕΝΗ ΑΤΥΧΗ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑ ΤΟΥ ΑΡΧΙΒΑΛΔΗ ΡΑΠΟΠΟΡ
(του Πιέρ Γκόλντμαν)

-ΤΟ ΜΑΥΡΟ ΚΑΡΑΒΙ (των Μπ. Μπρεχτ - Κ. Χάρπερ)

-ΕΝΑ ΜΠΑΜ
Ως την άκρη του κόσμου και πάλι πίσω (της Μαρί Μπεραχά)

-ΕΡΓΑΤΕΣ ΤΗΣ ΝΥΧΤΑΣ
Η ιστορία των γάλλων ιλεγγαλιστών

-ΑΝΤΑΡΤΙΣΣΕΣ
Ένοπλες γυναίκες ενάντια στον φασισμό στην Ευρώπη / 1936-1949
(της Ίνγκριντ Στρομπλ)

-ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ
σε μια μελέτη της επιστροφής των καταπιεσμένων στην Ιστορία

-ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΔΡΑΚΟΣ
πως και γιατί η ΕΤΑ εκτέλεσε τον πρωθυπουργό Καρέρο Μπλάνκο

***

σε συνεργασία με την "ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΜΝΗΜΗ":

-ΜΙΑ ΑΠΟΦΑΣΗ, ΜΑΧΟΜΑΙ ΜΕΧΡΙ ΤΟ ΤΕΛΟΣ
Θεσσαλονίκη 1946-1947 / Αντάρτικο πόλης - Στενή Αυτοάμυνα - Ο.Π.Λ.Α.
(του Τάσου Κατσαρού)

***

-Επόμενο στο "πλάνο" είναι η επανέκδοση του ΜΕ ΤΗ ΜΑΧΗ ΣΤΟ ΑΙΜΑ ΤΟΥΣ, με -κατά πολύ- συμπληρωμένο το κεφάλαιο που αφορά τους αναρχικούς.

Τα βιβλία του Δαίμονα του Τυπογραφείου μπορείτε να τα βρείτε
και στο "Χώρο" της Ελευθεριακής Κουλτούρας (βιβλιοπωλείο - εκδόσεις),
Ερεσσού 52, Εξάρχεια.

---

demon.books@yahoo.com

...οι θεωρητικοί που δε ζουν μια εξεγερτική ζωή
δε λένε τίποτα που να αξίζει να λεχθεί
και οι ακτιβιστές που αρνούνται να σκεφτούν κριτικά
δεν πράττουν τίποτα που να αξίζει να γίνει.
Ριζοσπαστική θεωρία είναι η σκέψη που ολοκληρώνεται
μέσα σε μια εξεγερτική ζωή και μαθαίνει
να εκφράζεται με ακρίβεια αλλά και ρευστότητα.

Όταν αναπτυχθεί κόβει σαν καλοακονισμένο μαχαίρι.

«Αργότερα, ένα τμήμα από το αρχικό Κομμουνιστικό Κόμμα αποσπάστηκε από την κεντρική διοίκηση και ίδρυσε ένα αντικοινοβουλευτικό επαναστατικό κόμμα, του οποίου ο πιο γνωστός αγωνιστής ήταν ο Max Hoelz, άνθρωπος της δράσης, του ύψους του Μάχνο ή του Ντουρούτι».

André Prudhommeaux

«Ο Max Hoelz θεωρούνταν από τους σοσιαλδημοκράτες ως επικίνδυνος τυχοδιώκτης, από τους επίσημους κομμουνιστές ως ανεύθυνος και προδότης από την κομμουνιστική αριστερά ως αναρχικός, από τους αναρχικούς ως λενινιστής».

Paco Taibo